

บทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหาร
สถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

นางสาวนันทสิริ โอสุริยวงศ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2556

**The Roles in Promoting Learner-Centered Learning Management of Early
Childhood Education Level Private School Administrators in
Pathum Thani Province**

Miss Nunsiree Osuriyawong

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Administration

School of Education Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2013

ชื่อการศึกษา **คั่นคว้ออิสระ** บทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

ผู้ศึกษา นางสาวนันท์สิริ โอสุริยวงศ์ รหัสนักศึกษา 2522301692

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรณพ จินะวัฒน์ ปีการศึกษา 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี และ (2) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง จากสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินรอบสองของสมศ. ระดับดีมาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้คำร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการวางแผนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีการจัดบรรยากาศในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ส่งเสริมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งจัดให้มีระบบการพัฒนาคูและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ตั้งแต่เริ่มต้นเปิดภาคการศึกษา และ (2) ปัญหาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญคือ ครูไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้น้อย การประเมินการจัดการเรียนรู้ไม่เป็นไปตามสภาพจริง ข้อเสนอแนะคือ ผู้บริหารต้องนิเทศกำกับการสอน สร้างแรงจูงใจให้ครูจัดการเรียนการสอนที่มีการวิเคราะห์ผู้เรียน เพื่อสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปฐมวัย

Independent Study title: The Roles in Promoting Learner-Centered Learning Management of Early Childhood Education Level Private School Administrators in Pathum Thani Province

Author: Miss Nunsiree Osuriyawong; **ID:** 2522301692;

Degree: Master of Education (Educational Administration);

Independent Study advisor: Dr. Annop Jeenawathana, Assistant Professor;

Academic year: 2013

Abstract

The purposes of this study were (1) to study roles on promoting learner-centered learning management of early childhood education level private school administrators in Pathum Thani province; and (2) to study problems and recommendations on promoting learner-centered learning management of early childhood education level private school administrators in Pathum Thani province.

The sample of the study consisted of five purposively selected administrators of early childhood education level private schools in Pathum Thani province that passed the second round assessment by the Office for National Education Standards and Quality Assessment (Public Organization) at the excellent level. The employed research instrument was an interview structure on the school administrator's roles in promoting learner-centered learning management. The data were analyzed with the use of the percentage and content analysis.

Research findings were as follows: (1) the school administrators performed the following roles in promoting learner-centered learning management: planning to promote systematic learner-centered learning management, organizing learning atmosphere that facilitates learning management, providing learning resources within the school, promoting diversified learning outcome evaluation that emphasizes individual difference, providing a teacher development system, and promoting participation of parents and the community in educational management of the school from the start of the semester; and (2) main problems in promoting learner-centered learning management were the following: the teachers did not adjust their instructional behaviors, the students participated in learning management at the low level, and authentic assessment of learning outcomes was not implemented; as for recommendations, the following were given: the administrators must supervise and monitor the teachers' instruction, and they must create motivation for the teachers to manage instruction based on results of learners' analysis to respond to individual difference of learners in learner-centered learning management on a continuous basis.

Keywords: Roles of school administrator, Student-centered learning, Early childhood

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ประสบความสำเร็จได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ เพราะความรู้ที่ได้จากแขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถพร จินะวัฒน์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างดียิ่ง

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษาจังหวัดปทุมธานีทั้ง 5 ท่านที่ได้กรุณาให้เก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นอย่างดียิ่ง ได้แก่ นายมนตรี เทพลีทธิ ผู้อำนวยการโรงเรียนปาริชาติ นางสาวปวีร์ดา นวลเขียว ผู้อำนวยการโรงเรียนผ่องสุวรรณวิทยา นายอุดม บั๊จจะมูล ผู้อำนวยการโรงเรียนโชคชัยรังสิต นางสาวพรรณนิสรา เนื่องทวีธนรัฐ รองผู้อำนวยการโรงเรียนบรรจบรักษ์ และนางสาววรรณภา นกแก้ว ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการอนุบาล โรงเรียนแย้มสอาดรังสิต

นอกจากนี้ ผู้ศึกษายังได้รับการสนับสนุนและกำลังใจจากครอบครัว เป็นอย่างดีซึ่งผู้ศึกษาถือว่าเป็นสิ่งมีค่ายิ่ง ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ผู้ศึกษาขอมอบให้ผู้สนใจการศึกษาทั้งหมด

นันท์สิริ โอสุริยวงศ์

พฤศจิกายน 2556

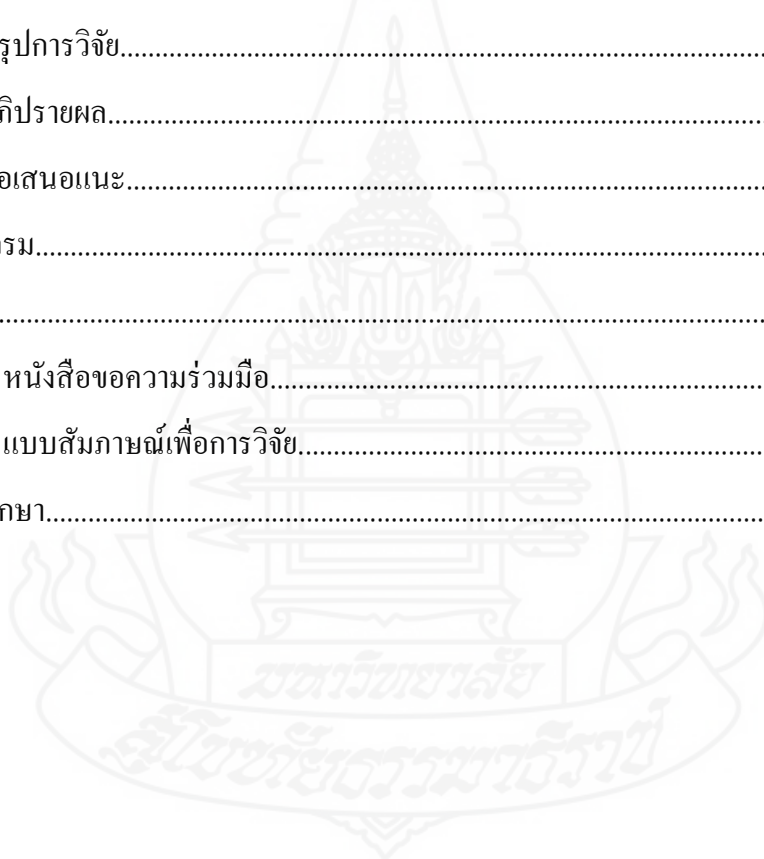
สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา.....	10
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	16
บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	31
การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของสถานศึกษาเอกชน.....	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	61
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	70
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	70
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	70
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	72

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
การวิเคราะห์บทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี.....	75
ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี.....	86
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	89
สรุปการวิจัย.....	89
อภิปรายผล.....	93
ข้อเสนอแนะ.....	100
บรรณานุกรม.....	102
ภาคผนวก.....	109
ก หนังสือขอความร่วมมือ.....	110
ข แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย.....	116
ประวัติผู้ศึกษา.....	126

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามตำแหน่งระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน.....	74
--------------	--	----

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	5
--------------------------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมปัจจุบัน ความต้องการในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ทั้งนี้เพราะภาวะทางเศรษฐกิจและสภาพทางสังคม ซึ่งพ่อแม่จะต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ทำให้พ่อแม่ต้องส่งลูกเข้าโรงเรียนอนุบาลหรือสถานรับเลี้ยงเด็กเร็วขึ้นกว่าเดิม การจัดสถานรับเลี้ยงเด็กหรือโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพจะช่วยแก้ปัญหาของสังคม เป็นการแบ่งเบาภาระพ่อแม่ และยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาเด็กอย่างถูกต้องเหมาะสมกับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับ คำกล่าวของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2522 : บทนำ) ที่ว่า “...ได้มีการตื่นตัวเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในต่างประเทศมาเป็นเวลานานแล้ว โดยจากผลงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในรอบยี่สิบปีที่ผ่านมา ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของเด็กในช่วงห้าปีแรกของชีวิตว่า เป็นระยะที่สำคัญมากต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพของชีวิตมนุษย์...” ซึ่งข้อความดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าเราควรหันมาพิจารณาถึงการจัดการศึกษาในระดับนี้กันอย่างจริงจัง และหาวิธีการในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้เหมาะสม

เด็กปฐมวัย (Early Childhood) เป็นคำที่เราใช้เรียกเด็กตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึง 6 ปี ซึ่งอยู่ในวัยที่คุณภาพของชีวิตทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กำลังเริ่มต้นอย่างเต็มที่ (Massoglia.1997 : 3) ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการวิจัย “การจัดบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ .2522 : 8) ได้ระบุไว้ในรายงานผลการวิจัยดังกล่าวว่า “เด็กปฐมวัย” หมายถึง เด็กที่อยู่ในศูนย์ เด็กก่อนวัยเรียน และเด็กที่อยู่ในชั้น อนุบาล 1 – 3 ซึ่งโดยทั่วไปมีอายุประมาณ 3 – 6 ปี

การจัดการศึกษาปฐมวัยจึงหมายถึงการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะที่พิเศษแตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มีชื่อเรียกต่างกันไปหลายชื่อ ซึ่งแต่ละ โปรแกรมมีวิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรมที่ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบต่างๆ กัน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดไว้ในมาตราที่ 22 อย่างชัดเจนว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ”

(กรมวิชาการ. 2546 : 13)

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้มีแนวคิดที่มนุษย์มีความหลากหลายทั้งทางด้านศักยภาพการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ความสนใจ การจัดการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงปัจจัยต่างๆ ความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายและการอำนวยความสะดวกของครูผู้สอน ล้วนมีความจำเป็นและสำคัญที่จะสนับสนุนให้ผู้เรียนเข้าถึง สามารถเข้าใจ และคิดเป็น ตลอดจนการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันของตน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นองค์ประกอบสำคัญ และเป็นหัวใจของสถานศึกษา เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะต้องให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน มีความรู้ ความเข้าใจ ขอบข่ายและภาระงานหน้าที่ของการบริหารการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องตระหนักว่าตนมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องส่งเสริมสนับสนุน เชิญชวนให้ผู้ร่วมงานทุกคน ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ(กมล ภูประเสริฐ. 2544 : 6) จึงอาจกล่าวได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการอำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 27) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมกันจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการอำนวยความสะดวกการเรียนการสอน

สุวิทย์ มูลคำ (2542 : 14) ได้เสนอบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนว่า ผู้บริหารจะต้องส่งเสริม และให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองและใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา สถานศึกษาต้องมีบทบาทในการวางแผนการสนับสนุน การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบผลสำเร็จ

เมื่อพิจารณาถึงแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ดีสำหรับเด็กปฐมวัยนั้นก็คือการสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่างๆที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเองและได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ พร้อมได้ใช้ทักษะต่างๆในการเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดการคิด จากการปฏิบัติ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งการจัดการเรียนรู้นี้ต้องปรับให้เหมาะสมกับการเรียนรู้และวัยของเด็ก จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้และมีความสุขในการเรียนหรือที่ทั่วไปเรียกว่า เรียนผ่านการเล่น นั่นเอง

ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนจึงควรจะต้องมีความรู้ มีความเข้าใจและสามารถบริหารจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษา ให้มีคุณภาพ อีกทั้งจะต้องพัฒนาตนเองให้ก้าวทันต่อกาเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของโลกในยุคข้อมูลข่าวสาร และจะต้องเป็นผู้นำครู บุคลากรในสถานศึกษา รวมทั้งผู้เรียน ผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนให้เข้าใจและตระหนักในความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะสำเร็จได้ก็ด้วยความเอาใจใส่ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างจริงจัง โดยต้องเริ่มจากการเปลี่ยนแนวคิดในการบริหารจัดการเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ พร้อม ๆ กับการให้ความรู้ สร้างความเข้าใจให้กับครูผู้สอน ทั้งนี้ เพราะการมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้ โดยที่ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ลงมือทำ แนะนำครูผู้สอน โดยการสร้างความตระหนัก ในความสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ร่วมกันวางแผนปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาร่วมกัน

จากสาระสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา และเนื่องจากผู้วิจัยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี ซึ่งสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัยในจังหวัดปทุมธานี มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อสร้างเสริมให้เด็กปฐมวัยให้เติบโตมีพัฒนาการ ทุกด้านอย่างสมดุล เหมาะสมกับวัย เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุขและเติบโตเป็นพลเมืองที่ดี มีคุณภาพ ตามจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ซึ่งใช้เหมือนกันทุกจังหวัดในประเทศไทย ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงบทบาทความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อเป็นแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุถึงการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

2.2 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

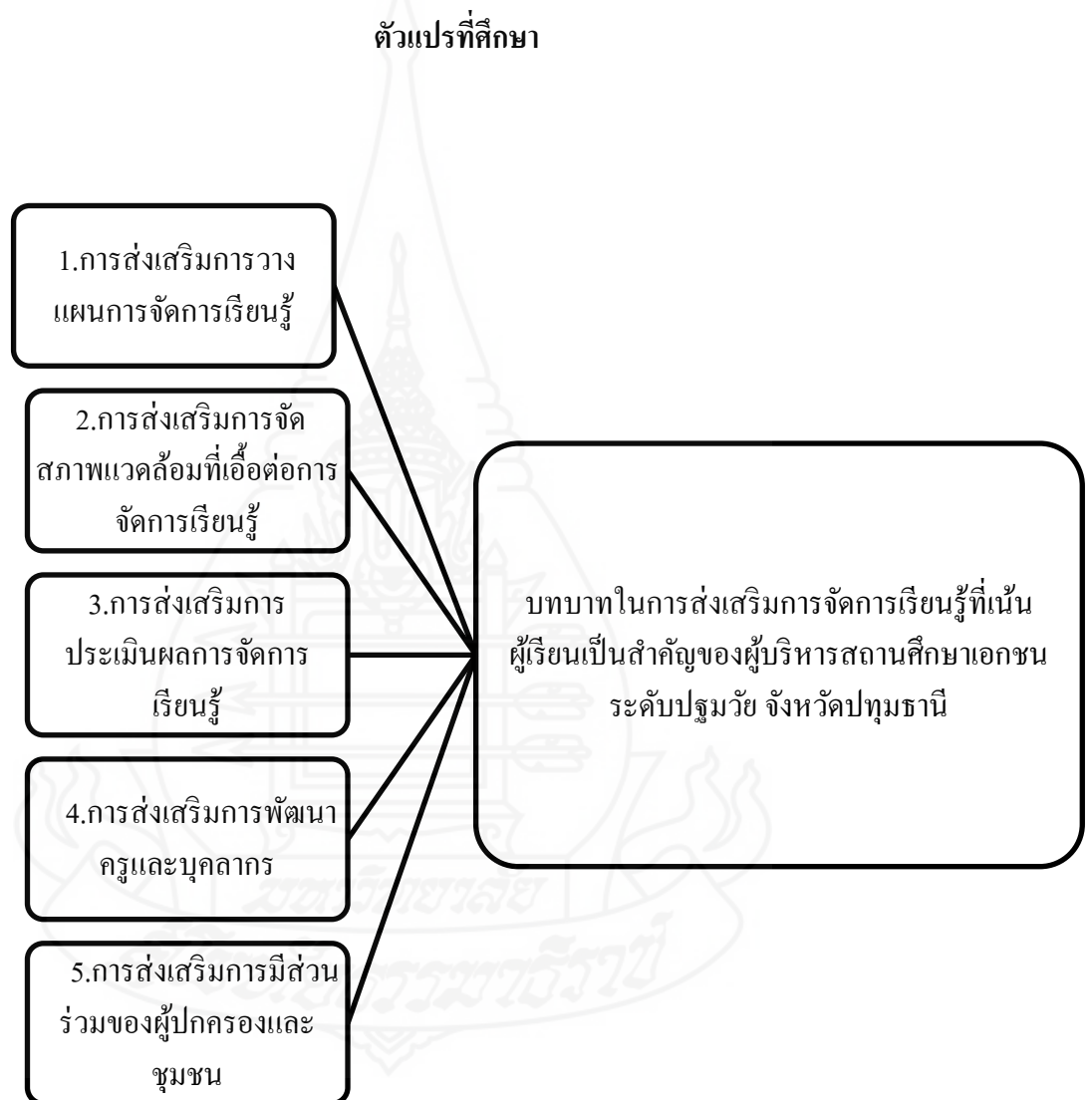
3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทการบริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ Phillip Hallinger (1985:221-224) วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541:79-83)กระทรวงศึกษาธิการ (2542:27) สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาแห่งชาติ (2543:67) และทิสนา แคมณี (2545:14-15) นำมาบูรณาการเป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

- 3.1 การส่งเสริมการวางแผนการจัดการเรียนรู้
- 3.2 การส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้
- 3.3 การส่งเสริมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้
- 3.4 การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร
- 3.5 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาจากวรรณกรรมและงานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แล้วสรุปมาเป็นตัวแปรที่ศึกษา ในแผนภาพที่ 1.1 ดังนี้

แผนภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

4.ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี โดยจำแนกบทบาทได้ 5 ประการ ได้แก่

1. การส่งเสริมการวางแผนการจัดการเรียนรู้
2. การส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้
3. การส่งเสริมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้
4. การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร
5. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

4.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี 77 คน

4.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี โดยการเลือกแบบเจาะจง จากสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินรอบสองของ สมศ. ระดับดีมาก ในมาตรฐานที่ 9 “ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” และ มาตรฐานที่ 12 “สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” เพราะฉะนั้น จึงได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี ที่ผ่าน มฐ.ที่ 9 และ 12 ในระดับดีมาก จำนวน 5 คน

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

บทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในด้าน การส่งเสริมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 บทบาทผู้บริหาร หมายถึง พฤติกรรมในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

5.1.1 การวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ โดยที่ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทร่วมกับครูในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา การกำหนดความต้องการจำเป็นต่างๆ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอนทุกด้าน การจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมงบประมาณ รวมถึงการวางมาตรการการผลักดันเพื่อให้งานหรือโครงการสำเร็จ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบรรลุวัตถุประสงค์ และการประชาสัมพันธ์เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้ตระหนัก และเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงการจัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน มีการนิเทศ กำกับติดตาม วัดและประเมินผล ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง สามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความต้องการของตนเอง อันนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนครบทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์และสติปัญญา

5.1.2 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับครูในการส่งเสริมการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้สวยงามและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

5.1.3 การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างหลากหลาย โดยการให้ความรู้ครู ส่งครูไปอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งเชิญวิทยากรมาอบรม เพื่อให้ครูได้เกิดความรู้ความเข้าใจในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ได้แก่ การสังเกต พฤติกรรม การเรียนและการร่วมกิจกรรม การใช้แฟ้มสะสมผลงาน การทดสอบ การสัมภาษณ์ ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมกับครูในการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและนำผลการประเมินกลับมาปรับปรุงการเรียนการสอน

5.1.4 การพัฒนาครูและบุคลากร หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการปรับกระบวนการทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสร้างเจตคติที่ดี วิเคราะห์ความต้องการ การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการ การให้คำแนะนำปรึกษา ส่งเสริมครูให้มีการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาเป็นหมู่คณะ การเผยแพร่ผลงานและการให้ขวัญกำลังใจ

5.1.5 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดศึกษาตั้งแต่ร่วมในการวางแผนร่วมในการดำเนินการ ร่วมในการตัดสินใจ และร่วมรับในผลที่เกิดขึ้น ร่วมมือประสานงานกับสถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน สร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองและชุมชน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม เชิญมาเป็นวิทยากร แต่งตั้งกรรมการดำเนินการ นำเอกสาร สิ่งพิมพ์ของชุมชนเผยแพร่ในสถานศึกษา เชิญผู้ปกครองร่วมงานนิทรรศการ และรับประกาศนียบัตร จัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง เชิญเข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีความพร้อมทั้งด้านความสามารถและกำลังทรัพย์เข้ามาสนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาตามศักยภาพ

5.2 ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ หรือผู้รักษาการในตำแหน่งนั้นๆ ที่บริหารงานในสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

5.3 สถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย หมายถึง สถานศึกษาเอกชนที่เปิดสอนในระดับปฐมวัยรับนักเรียน อายุ 3-6 ปี

6.ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนา ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6.2 เพื่อเป็นแนวทางให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6.3 เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนเอกชน ระดับปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

- 1.แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
- 2.แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 3.บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 4.การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของสถานศึกษาเอกชน
- 5.วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

1.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้พอสรุปได้ดังนี้

หวน พินธุพันธ์ (2528 : 37) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาว่าเป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลในสถานศึกษา เพื่อบริหารทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีในสังคม สำหรับกลุ่มบุคคลในสถานศึกษานั้นย่อมประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูอาจารย์ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ คนงาน ภารโรงนั่นเอง และการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลในสถานศึกษาเพื่อบริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมนั้นมีงานหลายอย่าง อาทิ งานการสอน งานประเมินผล งานทำแผนการสอน งานจัดหาบุคคลมาทำการสอนนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานการเงิน งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน งานบริการนักเรียนและอื่นๆ งานเหล่านี้ก็คือ “งานบริหารสถานศึกษา” นั่นเอง

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2533 : 64) ได้ให้ความหมาย ของการบริหารสถานศึกษาว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการให้บริการทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจในเรื่องกระบวนการบริหารสถานศึกษา และรูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดประสิทธิภาพ

รุ่ง แก้วแดง (2542 : 11)ให้ความหมาย ของการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า ผู้บริหาร คือผู้ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการปฏิรูปการศึกษาระดับสถานศึกษา งานวิจัยหลายชิ้นได้ระบุตรงกันว่า ผู้บริหารที่ให้ความสำคัญต่องานวิชาการทุ่มเทให้กับงานพัฒนาการเรียนการสอนต้องมี คุณธรรม และภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดี บุคลากรได้รับการพัฒนา มีขวัญกำลังใจในการทำงาน

กูด (Good, 1973 : 541) ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาว่าหมายถึง การสั่งการ การควบคุม ดูแลงาน และการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นภาระหน้าที่ของสถานศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานเหล่านั้นนำไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลในการจัดการศึกษาได้ตรงเป้าหมายทุกประการ สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การจัดกิจกรรมต่างๆ ในสถานศึกษาโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลทุกฝ่ายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน และประชาชน หรือสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีในสังคม โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียน

1.2 การบริหารงานในสถานศึกษาเอกชน

1.2.1 ลักษณะของสถานศึกษาเอกชน

สถานศึกษาเอกชนตามพระราชบัญญัติสถานศึกษาเอกชน พ.ศ. 2525 หมายถึงสถานศึกษาหรือสถานที่ที่บุคคลจัดการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่าชั้นปริญญาตรีแก่นักเรียนทุกผลัดรวมกันเกิน 7 คนขึ้นไป โดยมีทรัพยากรหลักทั้งที่เป็นคน ทุนทรัพย์และวัสดุอุปกรณ์ของภาคเอกชนและจัดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์อันจำกัดสำหรับบุคคลเฉพาะกลุ่มเท่านั้น พระราชบัญญัติสถานศึกษาเอกชน พ.ศ. 2525 ได้กำหนดลักษณะของสถานศึกษาเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2538 : 24) ไว้ในมาตรา 15 ว่า ดังนี้

- 1) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และจัดเป็นการศึกษาในระบบสถานศึกษา
- 2) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หรือหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และจัดเป็นรูปแบบการศึกษานอกระบบสถานศึกษา
- 3) สถานศึกษาที่จัดให้มีการศึกษาแก่บุคคลที่มีลักษณะพิเศษ หรือผิดปกติทางร่างกาย สติปัญญาหรือจิตใจที่จัดเป็นรูปแบบการศึกษาพิเศษ หรือสถานศึกษาที่จัดให้มีการศึกษาแก่บุคคลผู้ยากไร้หรือผู้เสียเปรียบทางการศึกษาในลักษณะต่างๆ จัดเป็นรูปแบบการศึกษาสงเคราะห์

มาตรา 7 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการการศึกษาเอกชน ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมการศึกษานอกสถานศึกษา อธิบดีกรมวิชาการ อธิบดีกรมสามัญศึกษา อธิบดีกรมอาชีวศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนเจ็ดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้รับใบอนุญาต หรือผู้จัดการสองคน ครูใหญ่ หรือครูสองคน และบุคคลอื่นอีกสามคน เป็นกรรมการ และให้เลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา 8 ให้คณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1) ให้ความเห็น หรือคำแนะนำแก่รัฐมนตรีเกี่ยวกับการศึกษาและดำเนินงานของสถานศึกษา การจัดทำโครงการส่งเสริมการศึกษาของสถานศึกษาและประสานงานการศึกษา กับส่วนราชการอื่นเพื่อประโยชน์ในการควบคุมและส่งเสริมการศึกษาและกิจการของสถานศึกษา

2) ให้ความเห็นหรือคำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง หรือระเบียบเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

3) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด ตามที่คณะกรรมการการศึกษาเอกชนมอบหมาย

4) ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

พระราชบัญญัติสถานศึกษาเอกชน พ.ศ. 2525 กำหนดคณะกรรมการอำนวยการในการบริหารสถานศึกษาเอกชน ไว้ในมาตรา 4 ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2538 : 21) โดยตำแหน่ง ผู้รับใบอนุญาต หมายถึง บุคคลซึ่งได้รับอนุญาตให้จัดตั้งสถานศึกษา ตำแหน่ง ผู้จัดการ หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ผู้จัดการหรืออำนวยการสถานศึกษา ตำแหน่ง ครูใหญ่ หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ และตำแหน่ง ครู หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ครูหรืออาจารย์ ส่วนนักเรียน หมายถึง ผู้รับการศึกษาจากสถานศึกษา

ทั้งนี้พระราชบัญญัติสถานศึกษาเอกชน พ.ศ. 2525 ได้กำหนดหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ดังนี้ (2539 : 15)

1) ควบคุมดูแลรับผิดชอบการปฏิบัติการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ประกาศ และนโยบายของทางราชการ

2) ส่งเสริมการเผยแพร่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย

3) อบรมสั่งสอนและเผยแพร่ความรู้ ปลูกฝังวัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ไทย

4) ส่งเสริมความสามัคคีในหมู่ครูและนักเรียน

- หน้าทีการงาน
- 5) เอาใจใส่ในการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ไม่ทอดทิ้งหรือละทิ้งหน้าที่การงาน
- 6) ช่วยเหลือกิจการของสถานศึกษาและรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย
- 7) ศึกษาหาความรู้ วิธีสอน การประเมินผล การใช้หนังสือเรียน และคู่มือการสอน
- 8) แนะนำให้ครู ได้ศึกษาหาความรู้ในหน้าที่เพิ่มเติมอยู่เสมอ
- 9) เอาใจใส่ดูแลอาคารสถานที่ในด้านความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- 10) ให้ความร่วมมือการบริหารงานต่างๆ ที่เกี่ยวกับชุมชนเมื่อทางราชการร้องขอ
- 11) สนับสนุนและส่งเสริมให้ครูได้เพิ่มความรู้ โดยการเข้าศึกษาต่อตามโอกาสอันควร
- 12) ต้องไม่กระทำการอันใดอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่นในการดำเนินกิจการของสถานศึกษา

1.2.2 ภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน

สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดงานบริหารสถานศึกษาไว้ 4 งาน กล่าวคือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารงานบุคลากร และงานบริหารทั่วไป เป็นงานหรือภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545) ได้มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546 : 32)

การบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ องค์ประกอบที่สำคัญคือผู้บริหารสถานศึกษาที่จะทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และบรรลุเป้าหมายขององค์การได้ ซึ่งนักการศึกษาได้กล่าวถึงภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ กิงคารวัฒน์ (2528 : 5) ได้กล่าวถึงภารกิจของสถานศึกษาในความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องการดูแลและควบคุมการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย (1) งานวิชาการ (2) งานกิจการนักเรียน (3) งานบุคลากร (4) งานอาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริหารการศึกษา (5) งานบริหารทั่วไป งานธุรการ การเงินและพัสดุ (6) งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

แคมป์เบลล์ (Campbell 1971 : 23) ได้แบ่งงานบริหารสถานศึกษาออกเป็น 6 งานคือ (1) งานด้านหลักสูตรและการสอน (2) งานบริหารบุคลากรทางการสอน (3) งานบริหารนักเรียน (4) งานด้านอาคารสถานที่ (5) งานด้านงบประมาณและธุรการ (6) งานสัมพันธ์กับชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2538 : 17-63) กล่าวว่า การบริหารงานสถานศึกษานั้นเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหาร ซึ่งจำเป็นจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการจัดการศึกษา ระเบียบ กฎหมายข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน เข้าใจวัตถุประสงค์ ขอบข่ายความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา และงานบริหารสถานศึกษามี 6 งาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2539 : 15) ได้แก่ (1) งานวิชาการ (2) งานบุคลากร (3) งานกิจการนักเรียน (4) งานธุรการและการเงิน (5) งานอาคารสถานที่ (6) งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

สรุปได้ว่า ภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนประกอบด้วยงาน 6 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน งานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาเอกชนเช่นเดียวกัน โดยจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นั่นคือการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ อันได้แก่ ความสามารถ ค่านิยม ทักษะ คุณธรรม เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีในสังคม หรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3 การบริหารงานสถานศึกษาปฐมวัย

สถานศึกษาที่เปิดสอนการศึกษาปฐมวัย เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญทางการศึกษา เพราะเป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาให้กับเด็กวัย 3-6 ปี ผลการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นใดย่อมขึ้นอยู่กับ การดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารจึงเป็นบุคคลสำคัญและมีบทบาทในการปฏิบัติงานต่างๆ ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรวิชาชีพที่

รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่ง ทั้งของรัฐและเอกชน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

เมธี ปิลันธนาพันธ์ (2525 : 199) ได้สรุปบทบาทผู้บริหารออกเป็น 6 ประเภท ด้วยกัน คือ

1. เป็นผู้จัดการของสถานศึกษา
2. เป็นผู้นำทางการสอน
3. เป็นผู้มีวินัยที่ได้บังคับบัญชาและนักเรียนจะถือเป็นแบบอย่างได้
4. เป็นผู้อำนวยประโยชน์ให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันพึงประสงค์ในสถานศึกษา
5. เป็นผู้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
6. เป็นคนกลางไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งต่างๆ

รุ่ง แก้วแดง กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาเอกชนให้มีคุณภาพดีนั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง สถานศึกษาที่จะประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพคือ สถานศึกษาที่มีการบริหารอย่างมีหลักเกณฑ์ ควรเน้นในเรื่อง ดังนี้

1 เรื่องการจัดลำดับความสำคัญของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องกำหนดงานให้ชัดเจน และกำหนดลำดับความสำคัญของงาน เช่น กำหนดงานสถานศึกษา 6 งาน คือ งานวิชาการ งานกิจกรรมนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานสัมพันธ์ชุมชน เมื่อกำหนดงานแล้วจะต้องกำหนดลำดับความสำคัญของงานว่า จะทำอะไรเป็นสิ่งแรก และทำโดยสมำเสมอ ซึ่งถือว่าเป็นจุดเน้นของสถานศึกษา สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จจะให้ความสำคัญกับงานวิชาการเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ กิจกรรมนักเรียนหรือจะเรียกว่าเป็นงานส่งเสริมการเรียนการสอน

2 เรื่องกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องกำหนดหน้าที่ของบุคคลแต่ละด้านให้ชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติงานอย่างมีเป้าหมายการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ไม่ซับซ้อน ก้าวถอยกัน

กล่าวโดยสรุป การบริหารงานสถานศึกษาปฐมวัย ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจ ในการบริหารสถานศึกษาอันเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงและผู้บริหารต้องมีบทบาทในการบริหารงาน วิชาการด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ด้านการจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการ ด้านห้องสมุด ด้านการนิเทศ การเรียนการสอน และด้านการประชุมอบรมทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีชีวิตอย่างมีความสุขนั้น วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542 : 4) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่สามารถสร้างและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะต่างๆ ที่ต้องการในยุคโลกาภิวัตน์ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเอง และได้พัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 19) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่สามารถสร้างคุณลักษณะต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น จะต้องมีการกำหนด จุดหมาย สาระกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ และการวัดประเมินที่มุ่งพัฒนา “คน” และ “ชีวิต” ให้เกิด ประสพการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

2.1 ความหมายของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวช (2542 : 54) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ชานาธิป พรนุกูล (2544 : 53) ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง หรือการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแสดงพฤติกรรมในสถานการณ์ใดซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกปฏิบัติหรือได้รับประสบการณ์

ทิสนา แคมมณี (2545 : 13-14) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญา หรือกระบวนการทางสมอง (A cognitive process) ซึ่งบุคคลใช้ในการสร้างความเข้าใจ หรือสร้างความหมายของสิ่งต่างๆ ให้แก่ตนเอง โดยการจัดกระทำต่อข้อมูลและประสบการณ์
2. การเรียนรู้เป็นงานเฉพาะตนหรือเป็นประสบการณ์ส่วนตัว (Personal experience) ที่ไม่มีผู้ใดเรียนรู้หรือทำแทนกันได้
3. การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม (A social process) เนื่องจากบุคคลอยู่ในสังคมซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อตน การปฏิบัติสัมพันธ์ทางสังคมจึงสามารถกระตุ้นการเรียนรู้และขยายขอบเขตของความรู้ด้วย

4. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ทั้งจากการคิดและการกระทำ รวมทั้งการแก้ปัญหาและการศึกษาวิจัยต่างๆ
  5. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ตื่นตัว สนุก (Active and enjoyable) ทำให้ผู้เรียนรู้สึกผูกพัน เกิดความใฝ่รู้ การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่นำมาซึ่งความสนุกสนาน
  6. การเรียนรู้อาศัยสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (Nurturing environment) สภาพแวดล้อมที่ดีสามารถเอื้ออำนวยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ได้ดี
  7. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ (Anytime and anyplace) ทั้งในโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน
  8. การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลง (Change) คือการเรียนรู้ จะส่งผลต่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเองทั้งทางด้านเจตคติ ความรู้สึกรู้คิด ความคิดและการกระทำ เพื่อการดำรงชีวิตอย่างปกติสุขและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
  9. การเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต (A lifelong process) บุคคลจำเป็นต้องเรียนอยู่เสมอ เพื่อการพัฒนาชีวิตจิตใจของตนเอง การสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตจึงเป็นกระบวนการที่ยั่งยืน ช่วยให้บุคคลและสังคมมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- ลำดวน เกษตรสุนทร (2543 : 48) ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมค่อนข้างถาวรอันเนื่องมาจากประสบการณ์ โดยเป้าหมายของการเรียนรู้ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่งและมีความสุข
- ประวิทย์ บึงสว่าง (2543 : 79) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด โดยผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้คิดเองและปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายจนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้โดยครูเป็นผู้วางแผนร่วมกับนักเรียน จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้นท้าทาย ให้กำลังใจ ช่วยแก้ปัญหาชี้แนะทางการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องให้กับผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- สำลี รักสุทธี (2544 : 1) กล่าวว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ตามมาตรา 22-24 โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม คือ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้างสรรค์ กิจกรรมทางการศึกษา ลงมือปฏิบัติจริง ครูเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ชี้บอกให้ความรู้อย่างเดียว เป็นผู้คอยอำนวยความสะดวก คอยช่วยเหลือแนะนำ รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียน
- บรรพต สุวรรณประเสริฐ (2544 : 5) กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด หมายถึง การกำหนดจุดหมาย สาระ กิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียน และการประเมินผลที่มุ่ง

พัฒนา “คน” และ “ชีวิต” ให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้เต็มตามความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ (2542 : 35) กล่าวว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างกระฉับกระเฉงเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย เป็นวิธีการที่ให้อำนาจแก่ผู้เรียน ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

วิวัฒนาพร ระวังบุทช์ (2542 : 4) กล่าวว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ การจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนในเรื่องที่สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของตนเองและได้พัฒนาศักยภาพของตนเองได้เต็มที่

วชิราพร อัจฉริยโกศล (2548) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ “กระบวนการเรียนรู้ที่ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการสำรวจสิ่งที่ศึกษาในด้านที่สนใจ ผลักดันให้หาคำตอบ โดยได้รับการสนับสนุนอย่างเข้าใจจากผู้อำนวยความสะดวก (facilitator) ซึ่งก็คือผู้สอนนั่นเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้แบบพึ่งตัวบุคคล รวมทั้งสติปัญญา ความคิด และความรู้สึก”

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 79) กล่าวว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้คิดเอง ปฏิบัติเอง และมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย จนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้โดยครูเป็นผู้วางแผนร่วมกับผู้เรียน จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ กระตุ้น ทำท่าย ให้กำลังใจ และช่วยแก้ปัญหาหรือชี้แนะแนวทางการแสวงหาความรู้ที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการศึกษา (2543 : 5) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้จัดหรือดำเนินการให้สอดคล้องกับผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถทางปัญญา วิธีการเรียนรู้โดยบูรณาการคุณธรรม ค่านิยมอันพึงประสงค์ ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ที่ศึกษาค้นคว้า ทดลองและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความถนัด ตามความสนใจด้วยวิธีการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเชื่อมโยงชีวิต มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงทำให้เกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานของหลักสูตรที่กำหนด

ฮิลการ์ดและเบาวอร์ (Hillgard and Bower, 1975 : 2) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนไปจากเดิม อันเป็นผลจากการฝึกฝนและประสบการณ์ที่ได้รับ แต่ไม่ใช่ผลจากการตอบสนองที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ

จากแนวความคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง รูปแบบการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิตและสังคมของผู้เรียนมากที่สุด โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถทางปัญญา ความถนัด ความต้องการ ความสนใจและวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ ศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองด้วยวิธีการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการวัดผลและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องและตามสภาพจริง ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษา

2.2 ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

นักการศึกษา และหน่วยงานที่จัดการเกี่ยวกับการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2541 : 12) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หมายถึง กระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้คิดค้นคว้าและสร้างข้อความรู้ด้วยตนเอง ได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างกัน มีส่วนร่วมสร้างความรู้ อย่างมีกระบวนการ ได้ผลงานที่ดีและสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542 : 54) ได้กล่าวว่า การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การสอนที่มุ่งจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน โดยผู้เรียนมีส่วนร่วม และลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ชนาธิป พรกุล (2543 : 50-51) ได้ให้ความหมายของคำว่า การเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered Learning) คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการคิด การค้นคว้า การทดลองและการสรุปเป็นความรู้โดยตัวผู้เรียนเอง ผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาทหน้าที่จากการถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้วางแผนจัดการ ชี้นำและอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน

สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาการปฏิรูปการเรียนรู้ (อ้างถึงในธำรง บัวศรี 2543 : 18) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ใดๆ ที่ผู้จัดต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและเคารพในศักดิ์ศรี สิทธิหน้าที่ของผู้เรียน มีการวางแผนการจัดกิจกรรมและจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และที่สำคัญที่สุดคือ ต้องเน้นประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 5) ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้จัดหรือดำเนินการให้สอดคล้องกับผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถทางปัญญา วิธีการเรียนรู้โดยบูรณาการคุณธรรม ค่านิยมอันพึงประสงค์ ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้พัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตามความถนัด ความสนใจ ด้วยวิธีการ กระบวนการ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามมาตรฐานหลักสูตรที่กำหนด

กฤษยา ตันติผลาชีวะ (2544 : 21) กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ว่าหมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และพัฒนาได้เต็มศักยภาพ ความรู้ ความสามารถที่ผู้เรียนแต่ละวัยแต่ละคนพึงมี โดยครุมีหน้าที่สร้างเด็กเป็นฐานความรู้ สอดรับการเรียนรู้ในขั้นสูงต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทิสนา แคมมณี (2548 : 120) ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต้นตัว และได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง

จากแนวคิดที่นักการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการเกี่ยวกับการศึกษากล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้จัดหรือดำเนินการให้สอดคล้องกับผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถทางปัญญา โดยมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การคิดค้น สร้างและสรุปข้อความรู้ด้วยตนเอง ตามความถนัด ความสนใจ ด้วยวิธีการ กระบวนการ และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้

2.3 หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนี้ มีแนวคิดพื้นฐานทางด้านปรัชญาการศึกษา ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ ดังนี้

2.3.1 หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541 : 9-12) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1) หลักการสำคัญ ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

- (1) ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน
  - (2) เนื้อหาวิชามีความสำคัญและมีความหมายต่อการเรียนรู้
  - (3) การเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
  - (4) สัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้เรียน
  - (5) ครูคือผู้อำนวยความสะดวกและเป็นแหล่งความรู้
  - (6) ผู้เรียนมีโอกาสเห็นตนเองในแง่มุมต่างๆ เช่น มีความมั่นใจในตนเอง
  - (7) การศึกษาคือการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนหลายๆด้าน
- ความเป็นผู้ใหญ่
พร้อมกันไป

2) หลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน

- (1) การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา
- (2) การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆกัน
- (3) การเรียนรู้ที่ดีต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจ
- (4) การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญ
- (5) การเรียนรู้มีความสำคัญแก่ผู้เรียน

3) หลักการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์

- (1) ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
- (2) ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ
- (3) เป็นกระบวนการ
- (4) เป็นความรู้ที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

กิตติมา ปรีดีดิลก (2538 : 88-89) มีความเชื่อว่า การเรียนรู้ นั้นเกิดจากความต้องการของผู้เรียนเอง ผู้เรียน ควรมีโอกาสภาพ ที่จะเลือกเรียนตามความต้องการและความสนใจของตนเอง ดังนั้น การเรียนการสอนจึงเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ถือว่าการทำกิจกรรมจะทำให้เกิดประสบการณ์ความรู้ และความชำนาญ โดยหลักการ ดังนี้

1. ให้การศึกษาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาควบคู่กันไป
2. ส่งเสริมสิ่งที่เป็นความสนใจ ความถนัดและลักษณะพิเศษของผู้เรียน
3. เรียนในสิ่งที่ประ โยชน์ สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเองและสังคม

สุมน อมวิวัฒน์ (2541 : 5) กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นแนวคิดใหม่ของการเรียนรู้ และเป็นแนวคิดพื้นฐานของกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แก่นแท้ของการเรียนการสอนคือ การเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีหลักการดังนี้

1. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกแห่ง ทุกเวลาต่อเนื่องยาวนานตลอดชีวิต
2. สรีรวิทยาเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีที่สุดของการเรียน
3. ผู้เรียนรู้ได้จากการสัมผัสและสัมพันธ์
4. สารที่สมดุลเกิดขึ้นจากการเรียนรู้ คือ ความรู้ ความคิด ความสามารถและ

ความดี

ระวีวรรณ โพธิ์วัง (2543 : 20-21) ได้กล่าวถึงหลักการในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. เป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง (construct) ด้วยวิธีการดังนี้คือ แสวงหาข้อมูล ศึกษาทำความเข้าใจ คิดวิเคราะห์ ตีความ แปลผล สังเกต สัมภาษณ์ ปฏิบัติจริง สังเคราะห์ข้อมูล สรุปความรู้

2. ผู้เรียนมีส่วนร่วม(participation)ในกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด
3. ผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดและประสบการณ์ระหว่างกันมากที่สุด(interaction)

ที่สุด(interaction)

4. ผู้เรียนได้เรียนกระบวนการความรู้ไปกับผลงานที่ได้จากกระบวนการ

(process/product)

5. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้(application)

ทิสนา แจมมณี (อ้างในวัฒนาพร ระงับทุกข์ 2541 : 8) ได้เสนอหลักการในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้โดยเป็นผู้สร้าง (Construct)

ความรู้ด้วยตนเอง ทำความเข้าใจ สร้างความหมายของสาระข้อความรู้ให้แก่ตนเองและค้นหาข้อความรู้ด้วยตนเอง

2. ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ต่อกันและกัน และได้เรียนรู้จากกันและกัน ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ ความคิดและประสบการณ์แก่กันและกันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

3. ช่วยให้ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วม (Participation) ในกระบวนการเรียนรู้ให้มากที่สุด

4. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ กระบวนการ (Process) ควบคู่ไปกับผลงาน (Product)

5. ช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง (Application)
 วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542 : 6) ได้กล่าวถึงหลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างได้ผล ผู้จัดควรยึดหลักการดังต่อไปนี้

1. หลักการมีส่วนร่วม ต้องถือว่าผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ นับตั้งแต่การวางแผน การเตรียมการ การหาข้อมูล การจัดการ การดำเนินการ ตลอดจนการประเมินผล

2. หลักการประชาธิปไตย การเรียนรู้ในแนวนั้นควรยึดหลักประชาธิปไตยเป็นสำคัญด้วย ครูต้องเปิดใจตนเองให้กว้าง ให้มองเห็นความสำคัญของผู้เรียน ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

3. หลักกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุข ต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน เรียนอย่างมีชีวิตชีวา มีความสุข สนุกสนานจากการเรียน ไม่เบื่อหน่ายในการเรียน ให้ผู้เรียนรู้สึกว่าเรียนแล้วไม่เครียด มีความสุขเมื่อได้เรียนจากวิธีนี้

4. หลักการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ทุกกระบวนการเรียนรู้จะต้องให้ผู้เรียนรู้สึกว่ามีความหมาย มีคุณค่าต่อชีวิตจริง สามารถนำไปใช้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณค่า มีประโยชน์ต่อชีวิตจริง

5. หลักการสร้างองค์ความรู้เอง ต้องสร้างความรู้สึกใหม่ให้ผู้เรียนว่า ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ความรู้ต่างๆ จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการกระทำเอง ปฏิบัติเอง ครูเป็นเพียงผู้คอยอำนวยความสะดวกเท่านั้น

Donna Brandes และ Paul Ginnis (1988) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางคือ ระบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญด้วยความเชื่อที่ว่า มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะบรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเอง ผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมและรับผิดชอบการเรียนรู้ของตน

Marcy P. Drisscoll (1994 : 78) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นในการกำหนดสิ่งที่ต้องการ และวิธีการที่ความต้องการเหล่านั้นจะสัมฤทธิ์ผลด้วย

Hellmut R. Lang และคนอื่นๆ (1995) ได้เสนอหลักการในการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางว่า เป็นแนวทางที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาครบถ้วนด้วยวิธีการของแต่ละ

ละบุคคลที่อาจแตกต่างกันไป เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น และมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุดควรคำนึงถึงประเด็นที่สำคัญดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2543 : 18-19)

1) สมรรถนะของมนุษย์มีศักยภาพในการเรียนรู้สูงสุด โดยธรรมชาติสมองมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิด มีความต้องการที่จะเรียนรู้ สามารถเรียนรู้ให้บรรลุอะไรก็ได้ มนุษย์ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ธรรมชาติและทุกอย่างรอบตัว กระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องสนใจและให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างสมอง จิตใจ มือ และสุขภาพ

องค์รวม

2) ความหลากหลายของสติปัญญา คนแต่ละคนมีความสามารถหรือความเก่งแตกต่างกัน และมีรูปแบบการพัฒนาเฉพาะของแต่ละคน สิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการพัฒนาเสริมสร้างความสามารถให้แตกต่างกัน การจัดกระบวนการเรียนรู้ ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมศักยภาพ ความเก่ง ความสามารถของผู้เรียน

3) การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ตรง มีแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังนี้

(1) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามความสามารถทั้งด้านความรู้ จิตใจ อารมณ์และทักษะต่างๆ

(2) ลดการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาลง ผู้เรียนกับผู้สอนมีบทบาทร่วมกัน ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการแสวงหาความรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนจากสถานการณ์จริงที่เป็นประโยชน์และสัมพันธ์กับชีวิตจริง เรียนรู้ความจริงในตัวเองและความจริงในสิ่งแวดล้อมจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

(3) กระตุ้นให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการทดลอง ปฏิบัติด้วยตนเอง ครูทำหน้าที่เตรียมการ จัดสิ่งเร้าให้คำปรึกษา วางแนวกิจกรรม และประเมินผล

กล่าวโดยสรุป จากนักการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการด้านการศึกษาข้างต้น หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น มุ่งพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียน โดยเน้นให้ความสำคัญกับผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความต้องการ ความสนใจ ความถนัด การมีส่วนร่วมและรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง และสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน โดยมีปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ ดังนี้

- 1) กระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี ถ้าผู้เรียนมีโอกาสคิด ทำสร้างสรรค์ โดยที่ครูช่วยจัดบรรยากาศการเรียนรู้ จัดสื่อ และสรุปสาระการเรียนรู้ร่วมกัน
- 2) คำนี้ถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านความสามารถทางสติปัญญา อารมณ์ สังคม ความพร้อมของร่างกาย และจิตใจ และสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
- 3) สาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับวัย ความถนัด ความสนใจของผู้เรียนและความคาดหวังของสังคม ทั้งนี้ผลการเรียนรู้จากสาระและกระบวนการจะต้องทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีและมีความสุขในการเรียน
- 4) แหล่งเรียนรู้มีหลากหลายและเพียงพอที่จะให้ผู้เรียนได้ใช้เป็นแหล่งค้นคว้า หาความรู้ตามความถนัด ความสนใจ
- 5) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับครู และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน มีลักษณะเป็นกัลยาณมิตรที่ช่วยเหลือเกื้อกูล ห่วงใย มีกิจกรรมร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ คือ แลกเปลี่ยนความรู้ ถักทอความคิด พิชิตปัญหาาร่วมกัน
- 6) ศิษย์มีความศรัทธาต่อครูผู้สอน สาระที่เรียนรวมทั้งกระบวนการที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ ผู้เรียนใฝ่รู้ มีใจรักที่จะเรียนรู้ ทั้งนี้ครูต้องมีความเชื่อว่าศิษย์ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน
- 7) สาระและกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวของผู้เรียน จนผู้เรียนสามารถนำผลจากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตจริง
- 8) กระบวนการเรียนรู้ มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายอื่นๆ เช่น ชุมชน ครอบครัว องค์กรต่างๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์และร่วมมืออันให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้สูงสุด

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541 : 47-53) ได้ให้แนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยข้อมูลสำคัญที่ครูผู้สอนต้องศึกษาทำความเข้าใจเป็นพื้นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม ประกอบด้วย

- 1) การวางแผนการสอน เพื่อให้ทราบจุดประสงค์ของการเรียนการสอน เนื้อหาสาระที่กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน
- 2) องค์ประกอบของการเรียนการสอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สิ่งที่ครูผู้สอนต้องให้ความสนใจเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วย

(1) ผู้เรียน ครูผู้สอนจำเป็นต้องรู้พื้นฐานของผู้เรียน ที่ตนจะสอนโดย ข้อมูลที่จะนำมาพิจารณาประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบด้วย ความสามารถ ทางสติปัญญา วิธีการเรียน ประสบการณ์เดิม เพื่อช่วยในการกำหนดจุดประสงค์ของการเรียน กำหนดเนื้อหาสาระ การแบ่งกลุ่มผู้เรียนให้เหมาะสม และช่วยให้ครูผู้สอนรู้ว่าระหว่างการเรียน การสอนสมควรจะได้อะไรหรือผู้ใดเป็นกรณีพิเศษ

(2) จุดประสงค์การเรียนการสอนในการวางแผนการเรียนการสอน จุดประสงค์ที่มีความชัดเจน จึงมีความสำคัญ ครูผู้สอนควรจะศึกษาความมุ่งหมายของหลักสูตร ในระดับต่างๆ ซึ่งแบ่งได้ดังนี้คือ (1) เป้าประสงค์ (2) จุดหมายของหลักสูตร (3) จุดประสงค์การเรียนรู้อันได้แก่ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย

(3) เนื้อหาสาระ ต้องคำนึงถึงความยากง่ายให้พอเหมาะกับความสามารถ ของผู้เรียนและต้องมีความต่อเนื่องกับความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียนด้วย เนื้อหาสาระจำแนกเป็น 3 ประเภทหลักๆ ดังนี้ คือ (1) ข้อเท็จจริง (2) ความคิดรวบยอด (3) หลักการหรือเหตุผล

3) การเลือกเทคนิควิธีการสอน

(1) เกณฑ์ในการเลือกเทคนิควิธีการสอน ประกอบด้วย ความ เชี่ยวชาญ และประสบการณ์ของครู ความต้องการประสบการณ์ และระดับวุฒิภาวะของผู้เรียน เนื้อหา และจุดประสงค์การเรียนรู้ บริบทและบรรยากาศในการเรียนการสอน

(2) การนำเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลายไปใช้

(3) การพิจารณาความสอดคล้องของเทคนิควิธีการสอนกับจุดประสงค์

2.3.2 แนวคิด และทฤษฎีการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1) แนวคิดจากปรัชญาที่เกี่ยวข้อง

(1) ปรัชญาพัฒน์นิยม (Progressivism) การศึกษาตามปรัชญานี้ มอง ว่าการศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม อาชีพ และสติปัญญา โดย จัดให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจ ความถนัดและคุณลักษณะของเขา สิ่งที่เรียนควรเป็น ประโยชน์สัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตประจำวันและสังคมของผู้เรียนให้มากที่สุด รวมทั้งส่งเสริม ความเป็นประชาธิปไตยทั้งในและนอกห้องเรียน บทบาทครูในปรัชญาสาขานี้คือ เตรียม แนะนำ และให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน สนับสนุน ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เข้าใจและเห็นจริงด้วยตนเอง ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดี เมื่อได้ประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองและการ ทำงานร่วมกันทั้งนี้เพื่อให้การเรียนการสอนตรงตามความสนใจของผู้เรียน เหมาะสมสอดคล้องกับ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียนมากขึ้นและในขณะเดียวกันก็อยู่ร่วมกับคนอื่นได้มากขึ้น ด้วย

(2) ปรัชญาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism) เป็นรูปแบบแนวคิดที่พัฒนามาจากปรัชญาพัฒนานิยม จุดมุ่งหมายหลักของการศึกษาตามปรัชญานี้ คือการศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อการปรับปรุง พัฒนาและสร้างสรรค์สังคมใหม่ที่ดีและเหมาะสมกว่าขึ้นมา ครูในปรัชญานี้ต้องเป็นนักบุกเบิก เป็นนักแก้ปัญหา สนใจและใฝ่รู้ในเรื่องของสังคม และปัญหาสังคมอย่างกว้างขวางและเอาจริงเอาจังในขณะเดียวกันต้องมีทักษะในการรวบรวมสรุปและวิเคราะห์ปัญหา มีความเป็นประชาธิปไตย เน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมกันคิด พิจารณา เพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ส่วนผู้เรียนจะได้รับการปลูกฝังให้ตระหนักในคุณค่าของสังคม เรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกันเพื่อเป้าหมายในการแก้ปัญหาสังคมในอนาคต ผู้เรียนจะได้รับการฝึกฝนให้รู้จักเทคนิคและวิธีการต่างๆ ที่จะทำความเข้าใจและแก้ปัญหาของสังคมในแนวทางประชาธิปไตย

(3) ปรัชญาอัตถิภาวะนิยม (Existentialism) ปรัชญาการศึกษานี้เห็นว่ามนุษย์ควรมีสติและโอกาสที่จะเลือกสรรสิ่งต่างๆ ด้วยตัวของเขาเองมากกว่าจะให้ใครมาป้อนหรือมอบให้ ดังนั้น เป้าหมายของการศึกษาคือ การมุ่งพัฒนาให้คนมีอิสรภาพและมีความรับผิดชอบ ซึ่งสิ่งนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีสติและเสรีภาพที่จะเป็นผู้เลือกเอง ครูเป็นเพียงผู้กระตุ้นส่งเสริมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะมีโอกาสรู้จักตนเอง รู้เป้าหมายที่ต้องการ และมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน

(4) ปรัชญาการศึกษาตามแนวพุทธศาสตร์ (Buddhistic Philosophy of Education) ปรัชญานี้อิงคำสอนของศาสนาพุทธ โดยอาศัยหลักไตรสิกขา คือ สิล สมาธิ ปัญญา ในการอธิบายเรื่องราวของชีวิต โลก และปรากฏการณ์ต่างๆ โดยมีความเชื่อว่า มนุษย์มีศักยภาพที่จะสามารถจัดกิเลสและควบคุมพฤติกรรมของตนให้เป็นไปในแนวทางที่ดีได้ การเรียนการสอนตามแนวที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำเอง เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยจัดให้เรียนรู้เพื่อให้เกิดปัญญา ด้วยกระบวนการของการรับรู้ข้อมูลต่างๆ อย่างหลากหลาย หรือ การคิดวิเคราะห์และการลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง ครูมีบทบาทเป็นผู้ให้การศึกษหรือผู้ช่วยให้เกิดปัญญาหรือเกิดการเรียนรู้ และทำคนเป็นกัลยาณมิตรของผู้เรียน

2) ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง แนวคิดทางด้านการเรียนรู้มีอิทธิพลสำคัญต่อนักการศึกษา และครูผู้สอนในการกำหนดยุทธศาสตร์การเรียนการสอน สำหรับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีแนวคิดสนับสนุน ดังนี้

(1) แนวความคิดของกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behavior or S.R.Associationism) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีความเชื่อว่า สิ่งแวดล้อมและประสบการณ์จะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมีการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองการแสดงพฤติกรรมจะมีความถี่มากขึ้น หากได้รับการเสริมแรง

นักทฤษฎีคนสำคัญคือ Burrhus F. Skinner ผู้เป็นเจ้าของความคิดเรื่อง Operant Conditioning และ Teaching Machine โดย Skinner เห็นว่าการจัดการศึกษาในปัจจุบันไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ เพราะครูมักสนใจแต่เรื่องผลการเรียนโดยไม่คำนึงถึงวิธีการที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ บทเรียนสำเร็จรูปจึงน่าจะเป็นทางเลือกที่ดีในการจัดการเรียนการสอนเพราะสามารถเสริมแรงได้ทันที นักเรียนสามารถทำงานได้ตามลำพัง รู้สึกเป็นอิสระ รู้จักการพึ่งตนเองและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น

(2) แนวความคิดของกลุ่มพุทธรนิยม (Cognitivism) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มองว่า คนทุกคนมีธรรมชาติภายในที่ใฝ่ใจใคร่รู้ใคร่เรียน เพื่อก่อให้เกิดสภาพสมดุล ดังนั้นการที่เด็กได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความต้องการและความสนใจของตนเองจะเห็นสิ่งที่มีความหมายสำหรับเด็ก

นักจิตวิทยาคนสำคัญของกลุ่มคือ Jerome S. Bruner ซึ่งให้ความสนใจอย่างมากกับการจัดการเรียนการสอนแบบ Discovery ในการจัดการเรียนการสอนถ้าครูช่วยให้ผู้เรียนมองเห็น “โครงสร้าง (Structure)” ของสิ่งที่เขาจะเรียนจะช่วยให้จำสิ่งที่เรียนได้ดี สามารถทำความเข้าใจในหลักเกณฑ์ต่างๆ ซึ่งจะนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้อีกมากมาย ครูควรตั้งประเด็นให้ผู้เรียนค้นคว้าหาคำตอบ ซึ่งอาจจะเป็นการค้นความตามลำพังหรือเป็นกลุ่ม ซึ่งการให้เด็กค้นคว้าหาคำตอบนั้นไม่เพียงจะฝึกเขาให้มีทักษะในการแก้ปัญหาเท่านั้น แต่จะเป็นการช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในความสามารถในการเรียนรู้ของตน ซึ่งจะทำให้เขาเป็นนักแก้ปัญหาต่อไปในอนาคต

(3) แนวความคิดของกลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้คำนึงถึงความเป็นคนของคนที่มีอิสระ สามารถที่จะนำตนเองและพึ่งตนเองได้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะทำประโยชน์ให้สังคม มีอิสระเสรีภาพในการเลือกทำสิ่งต่างๆ ที่จะไม่ทำให้ผู้อื่นหรือตนเองเดือดร้อนในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มนี้เสนอแนะว่าควรให้เด็กมีสมรรถภาพทั้ง 3 ด้านไปพร้อมๆ กัน คือ ด้านความรู้ (Cognitive) ด้านเจตคติ (Affective) และด้านทักษะ (Psychomotor) นั่นคือ ครูฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล มีความชื่นชมหรือมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียนและให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง

นักจิตวิทยาคนสำคัญในกลุ่มนี้

Abraham H. Maslow ผู้มีความเชื่อว่า หากเราให้อิสระภาพแก่เด็ก เด็กจะเลือกสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง พ่อแม่และครูควรไว้วางใจในตัวเด็ก เปิดโอกาสและช่วยให้เด็กได้เจริญเติบโตต่อไป ไม่ควรควบคุมหรือบงการชีวิตเด็กให้เป็นไปตามที่ต้องการ

Carl R. Rogers ซึ่งได้นำหลักการของ Client-Centered มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยเสนอแนะการจัดการเรียนการสอนให้ “ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” และได้กล่าวถึงลักษณะของครูผู้สอนว่าครูจะต้องเชื่อและศรัทธาในความเป็นมนุษย์ ความเชื่อและความไว้วางใจจะช่วยให้บุคคลพัฒนาศักยภาพของตน ครูต้องจริงใจ ไม่เสแสร้ง และต้องพยายามสื่อให้ผู้เรียนทราบถึงความรู้สึกนึกคิดด้านดีที่ครูมีให้เขา รวมทั้งการให้เกียรติผู้เรียนทั้งในแง่ความรู้สึกและความคิดเห็น

Arthur W. Combs ผู้มีความคิดว่าหลักการสำคัญของการจัดการเรียน การสอนคือการช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองในทางบวก งานของครูคือการอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียน กระตุ้นให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ เป็นผู้ร่วมคิดและเป็นเพื่อนกับผู้เรียน

(4) แนวความคิดของกลุ่ม Constructivism ปรัชญานี้เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้สร้าง (Construct) ความรู้ จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม พยายามที่จะนำความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุการณ์และปรากฏการณ์ที่ตนพบเห็นมาสร้างเป็น โครงสร้างทางปัญญา (Cognitive structure) หรือที่เรียกว่า Schema โครงสร้างทางปัญญานี้ประกอบด้วยความหมาย หรือความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่แต่ละบุคคลมีประสบการณ์ อาจเป็นความเชื่อความเข้าใจ คำอธิบายความรู้ของบุคคลนั้น

องค์ประกอบของการเรียนรู้ตามแนวคิดของกลุ่ม Constructivism ผู้เรียนสร้างเสริมความรู้ผ่านกระบวนการทางจิตวิทยาด้วยตนเอง ครูผู้สอนไม่สามารถปรับเปลี่ยน โครงสร้างทางปัญญาของผู้เรียนได้ แต่สามารถช่วยผู้เรียนปรับขยายโครงสร้างทางปัญญาได้ โดยจัดสภาพการณ์ที่ทำให้เกิดภาวะไม่สมดุลหรือก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญาค้น ซึ่งก็คือสภาวะที่โครงสร้างทางปัญญาเดิมใช้ไม่ได้ ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับประสบการณ์มากขึ้น หรือเกิดโครงสร้างทางปัญญาใหม่ขึ้น ผู้เรียนจะสร้างความคิดหลักอยู่ตลอดเวลา โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยการเรียนการสอนภายในห้องเรียนเท่านั้น แต่จะได้จากสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ นอกจากนี้การเรียนรู้ตามแนวคิดของ Constructivism จะเกิดขึ้นตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

(4.1) การเรียนรู้เป็นกระบวนการปฏิบัติ (active process) ที่เกิดขึ้นเฉพาะตัวบุคคล การสอนโดยวิธีบอกเล่าซึ่งจัดเป็นกระบวนการเชิงรับ (passive process) จะไม่ช่วยให้เกิดการพัฒนาตามแนวความคิดหลักมากนัก แต่การบอกเล่าก็จัดเป็นวิธีให้ข้อมูลทางหนึ่งได้

(4.2) ความรู้ต่างๆ จะถูกสร้างขึ้นด้วยตัวของนักเรียนเอง โดยใช้ข้อมูลที่ได้รับมาใหม่ร่วมกับข้อมูลหรือความรู้ที่มีอยู่แล้วจากแหล่งต่างๆ เช่น สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งประสบการณ์เดิมมาเป็นเกณฑ์ช่วยการตัดสินใจ

(4.3) ความรู้และความเชื่อของแต่ละคนจะแตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณีและสิ่งที่นักเรียนได้พบเห็น ซึ่งจะถูกใช้เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจและใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแนวคิดใหม่

(4.4) ความเข้าใจจะแตกต่างจากความเชื่อโดยสิ้นเชิงและความเชื่อจะมีผลโดยตรงต่อการสร้างแนวคิดหรือการเรียนรู้

3) ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้เสนอในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสังเคราะห์จากทฤษฎีการเรียนรู้ 5 ทฤษฎี ดังนี้

(1) ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข พัฒนาโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ กิติยวดี บุญชู (2540 : 32-84 อ้างถึงในชนาธิป พรกุล 2544 : 31) กล่าวถึงการเรียนที่มีความสุขว่า มีองค์ประกอบอยู่ 6 ประการได้แก่ (1) เด็กแต่ละคนได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีหัวใจและสมอง มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว และมีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติจากผู้ใหญ่ออย่างมนุษย์คนหนึ่ง (2) ครูให้ความเมตตา จริงใจ และอ่อนโยนต่อเด็กทุกคนโดยทั่วถึง ครูให้ความเอาใจใส่ทุกคนเท่าเทียมกัน มีความยุติธรรม สม่ำเสมอ อารมณ์มั่นคง สดชื่นแจ่มใส วางตนเป็นแบบอย่างที่ดี เสียสละและความเป็นมนุษย์ของตน ยอมรับจุดด้อยของตนเอง รู้วิธีปรับตนเองให้อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างๆ โดยไม่เสียสุขภาพจิต (4) เด็กแต่ละคนมีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจเพื่อนจะได้ค้นหาความสามารถของตนเองที่ซ่อนเร้นรอการพัฒนา (5) บทเรียนสนุกแปลกใหม่ จูงใจให้ติดตามและเข้าใจให้ยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองในสิ่งที่สนใจ การเรียนไม่จืดจางจำกัคอยู่ภายในห้องเรียน การเรียนสัมพันธ์กับวิถีชีวิต (6) สิ่งที่เรียนรู้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เกิดประโยชน์และมีความหมายต่อตัวเอง

(2) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม พัฒนาโดย ดร.สุมณฑา พรหมบุญ (2540 : 1-74 อ้างถึงในชนาธิป พรกุล 2544 : 33-35) จุดเน้นของการเรียนรู้คือการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งด้านจิตใจ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ได้รับการฝึกฝนทักษะต่างๆ การแสวงหาความรู้ การคิด การจัดการกับความรู้ การแสดงออก การสร้างความรู้ใหม่ และการทำงานกลุ่ม ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข

(3) ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด เป็นทฤษฎีที่รองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา เขมมณี (2540 : 11-236 อ้างถึงในชนาธิป พรกุล 2544 : 35-38) เป็นหัวหน้าคณะผู้เชี่ยวชาญจัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับครูนำไปใช้ฝึกผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาคุณภาพในการคิด

(4) ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย : ศิลปดนตรี กีฬา เป็นทฤษฎีที่รองศาสตราจารย์ ดร. สุกรี เจริญสุข (2540 : 12-23 อ้างถึงในชนาธิป พรกุล 2544 : 39-40) เป็นหัวหน้าคณะผู้เชี่ยวชาญจัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปะ ดนตรี และพลศึกษาแก่ครูเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ทุกด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย จิตใจและอารมณ์ สติปัญญา สังคมและด้านจริยธรรม

(5) ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย : การฝึกฝนกาย วาจา ใจ เป็นทฤษฎีที่ศาสตราจารย์กิตติคุณ อ่ำไพ สุจริตกุล (2540 : 132-137 อ้างถึงในชนาธิป พรกุล 2544 : 41-43) เป็นหัวหน้าคณะผู้เชี่ยวชาญจัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาลักษณะนิสัยเด็กไทย โดยให้มีมารยาทและวิธีแห่งการปฏิบัติตนทางกาย วาจา ใจ ขึ้นพื้นฐาน มีสติสัมปชัญญะเพื่อการครองตน มีคุณธรรมที่สำคัญ มีความรักในเพื่อนมนุษย์ และมีความรักในธรรมชาติ

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานของปรัชญาการศึกษาและทฤษฎีการเรียนรู้ดังกล่าวนี้ สามารถนำเอาวิธีการสอนและเทคนิคการสอนหลากหลายรูปแบบผสมผสานกันอย่างเหมาะสม ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาได้อย่างไม่หยุดยั้งและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.1 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับบทบาท

3.1.1 ความหมายของบทบาท

มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “บทบาท” ไว้ต่างกันดังนี้

กัญญา สาทร (2523 : 259) กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ คือ สิ่งที่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งถูกคนอื่นคาดหวังให้เขาทำ เรียกว่า บทบาท (Role) บทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ควบคู่กับตำแหน่งที่บุคคลนั้นครอบครองอยู่ บทบาทหน้าที่ หมายถึง หน้าที่หรือเงื่อนไขที่ต้องกระทำ และบรรดาสีทธิต่างๆ ที่ได้รับมาพร้อมกับตำแหน่ง สิทธิและหน้าที่ประจำตำแหน่งอื่นที่เกี่ยวข้องกันภายในระบบสังคมเดียวกัน

อุทัย หิรัญโต (2526 : 197) กล่าวว่าบทบาทคือหน้าที่หรือพฤติกรรมอันพึงคาดหมายของบุคคลแต่ละคนในกลุ่มหรือ ในสังคมหนึ่งๆ หน้าที่หรือพฤติกรรมดังกล่าวโดยปกติแล้วก็เป็นสิ่งที่กลุ่มหรือสังคมหรือวัฒนธรรมนั้นกำหนดขึ้นเพื่อความเป็นระเบียบของสังคม

ทองอินทร์ วงศ์โสธร (2536 : 191) ให้ความหมาย คำว่าบทบาท เป็นตำแหน่งหน้าที่ในสถานที่ที่ผู้สวมบทบาทจะต้องกระทำ ผู้สวมบทบาทมีทั้งสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ บทบาทแต่ละบทบาทจะเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน เพื่อทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ในสถาบันนั้นๆ บทบาทเป็นเสมือนตำแหน่งแต่ความหมายกว้างกว่า

กล่าวโดยสรุปคือ บทบาทหมายถึงการปฏิบัติหน้าที่ที่ถูกกำหนดไว้ในตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายให้สมบูรณ์

3.2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะช่วยนำพาให้เกิดผลสำเร็จ กรมวิชาการ คณะกรรมการการปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2543 : 76) ได้สรุปบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่เป็นผู้นำในการปฏิรูปการเรียนรู้
  2. นำสถานศึกษาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งปัญญาคือปรับเปลี่ยนแนวคิดในการบริหารจัดการเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
  3. จัดการเอื้ออำนวยความสะดวกให้ครูผู้สอนมีเสรีในการคิดพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ ทำการวิจัยในชั้นเรียน แลกเปลี่ยนการเรียนรู้กันระหว่างเพื่อนครู การทำงานเป็นทีม
  4. พัฒนาผลการเรียนให้ได้มาตรฐานตามหลักสูตร
  5. พัฒนาสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้มีบรรยากาศเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  6. ช่วยเหลือครูในด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (ต.ค. 2543) ได้กำหนดลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบว่ามีบทบาทในการบริหารและการจัดการศึกษาดังนี้ (ธีระ รุญเจริญ 2546 : 19-21)

1. การเป็นผู้นำทางวิชาการ โดยให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหมวด 4 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีการวางแผนนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติให้คำปรึกษาแนะนำ

และสร้างพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษา

2. การบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยเน้นการมีส่วนร่วมทั้งครูและบุคลากรภายในสถานศึกษา บุคคลและหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา ทั้งหน่วยงานของภาครัฐ และเอกชน อาทิ ครู บุคลากร พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่างๆ

3. การเป็นผู้อำนวยความสะดวกทั้งทางด้านวิชาการ อาทิ การจัดสื่อต่างๆ เช่น หนังสือ ตำรา เกม เทคโนโลยีช่วยการเรียนการสอนและอุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนรู้ต่างๆ ตลอดจนการให้บริการและจัดสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ เช่น แหล่งเรียนรู้และศูนย์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และจัดบรรยากาศของสถานศึกษาให้อบอุ่นเพื่อให้ผู้เรียนมีความรักที่จะเรียนรู้และรู้จักแสวงหาความรู้

4. การประสานความสัมพันธ์กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาเพื่อสร้างเครือข่ายผู้สนับสนุนทรัพยากรต่างๆ ได้แก่ ทรัพยากรงบประมาณ ทรัพยากรบุคคล อาทิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีความรู้และประสบการณ์พิเศษที่สถานศึกษาต้องการให้มาช่วยพัฒนาสถานศึกษา ทรัพยากรด้านการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ เช่น อุปกรณ์การเรียนการสอน อุปกรณ์การกีฬา สื่อ เกม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย

5. การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยส่งเสริมให้เข้ารับการฝึกอบรม เข้าร่วมประชุมสัมมนาและไปทัศนศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ให้ทันต่อสถานการณ์ความเจริญก้าวหน้าและความเปลี่ยนแปลงของโลก และเพื่อสามารถนำมาประยุกต์และปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาแห่งอื่นๆ ตามความเหมาะสม

6. การสร้างแรงจูงใจ โดยเป็นผู้มีทัศนคติในเชิงบวกกับผู้ร่วมงาน มีความยืดหยุ่นในการทำงาน สร้างความเชื่อมั่น และเข้าใจในความต้องการของฝ่ายต่างๆ ให้ความสำคัญในความพยายามของทีมงาน และสร้างแรงจูงใจในการทำงานด้วยวิธีการต่างๆ อาทิ การแสดงความขอบคุณ การเผยแพร่ผลงานของทีมงาน และการยกย่องให้รางวัล

7. การประเมินผล โดยส่งเสริมการประเมินผลภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ เพื่อรองรับการประเมินผลภายนอก มีการนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้กำหนดนโยบายของสถานศึกษา เพื่อให้เป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและครบวงจร

8. การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนา เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาของครูและทีมงาน รวมทั้งผู้บริหารอาจเข้ามามีส่วนร่วมในการทำวิจัยด้วย

9. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารของโรงเรียนให้ชุมชนและสาธารณชนทราบ โดยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันและสร้างการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น

1. การส่งเสริมเทคโนโลยีเพื่อให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทั้งในและต่างประเทศให้สอดคล้องกับยุคสังคมแห่งการเรียนรู้

กอร์ดัน (Gorton 1983 : 71) สรุปจากงานวิจัยว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษามี 6 ประการ คือ บทบาทในฐานะผู้บริหาร บทบาทในฐานะเป็นผู้นำทางด้านการสอนหรือด้านวิชาการ บทบาทในฐานะผู้รักษาระเบียบวินัย บทบาทในฐานะผู้ส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ บทบาทในฐานะผู้ประเมินผล และบทบาทในฐานะผู้แก้ปัญหาคความขัดแย้ง

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมการปฏิบัติงานหรือการแสดงออกของผู้บริหารโรงเรียนในการปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้น เอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่และบริหารงานทุกอย่างให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

3.3 บทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน

ผู้บริหารสถานศึกษาคือผู้นำในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นที่คาดหวังว่าจะเป็นผู้นำทางวิชาการของสถานศึกษาและต้องมีประสิทธิภาพที่จะแสดงบทบาทว่ามีส่วนร่วมในการเกี่ยวข้องและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนการสอน อุทัย ธรรมเดโช ได้กำหนดหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษาในการบริหารงานวิชาการไว้ 2 ประการคือ (อ้างถึงในচারัง บัวศรี 2543 : 17-22)

1. หน้าที่ผู้นำทางการสอนหรือนิเทศการสอน ซึ่ง Phillip Hallinger (1985 : 221-224) นักการศึกษาชาวอเมริกันได้กำหนดในฐานะผู้นำทางการสอน ได้แก่

- 1.1 กำหนดเป้าหมายของโรงเรียน
- 1.2 สื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน
- 1.3 นิเทศและประเมินผลการสอน
- 1.4 ประสานหลักสูตร
- 1.5 ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน
- 1.6 พิจารณาเวลาในการเรียนการสอน
- 1.7 มีส่วนร่วมกับนักเรียนและครู อาจารย์
- 1.8 สร้างหรือกระตุ้นให้เกิดขวัญและกำลังใจในหมู่ครู อาจารย์
- 1.9 ส่งเสริมพัฒนาการทางอาชีพ

1.10 กระตุ้นหรือให้กำลังใจแก่นักเรียนในการเรียน

2. หน้าที่เป็นผู้นำในการพัฒนาหลักสูตร ประมวลการเรียน ตารางสอน สื่อการเรียนการสอน และการจัดกระบวนการเรียนการสอน

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541 : 79-83) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ดังนี้

1. จัดทำแผนงานโครงการเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน โดยกำหนดให้ดำเนินงาน ดังนี้

1.1 กำหนดนโยบายของสถานศึกษา

1.2 กำหนดความต้องการความจำเป็นด้านต่างๆ

1.3 จัดทำแผนงานโครงการ

2. การพัฒนานุเคราะห์

2.1 การปรับกระบวนการทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน

เป็นศูนย์กลาง

2.2 การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการ

3. การเตรียมสิ่งสนับสนุน

3.1 การเตรียมแหล่งค้นคว้าสำหรับผู้เรียน

3.2 การเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์

4. การบริหารและบริการหลักสูตรเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน

4.1 การจัดให้มีรายวิชาเลือกตาม โครงสร้างหลักสูตร ที่หลากหลาย

4.2 การจัดกิจกรรมให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียน

4.3 การจัดบรรยากาศเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการศึกษาค้นคว้าใฝ่รู้

ใฝ่เรียน

4.4 การจัดบริการแนะแนวอย่างมีประสิทธิภาพ

5. การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ

6. การดำเนินการจัดการเรียนการสอน

6.1 จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาการเรียนการสอนของสถานศึกษา

6.2 สนับสนุนให้ครูผู้สอนทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นคณะ

7. การจัดระบบนิเทศภายใน กำกับ ติดตาม

8. การประเมินผลการปฏิบัติงาน การนำผลการประเมินเป็นข้อมูลป้อนกลับ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 27) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุดไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมและพัฒนาจัดทำหลักสูตร
2. ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน
3. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมกันจัดการเรียนการสอน
4. สนับสนุนให้มีการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน
5. ส่งเสริมการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

สอน

6. พัฒนาครูและบุคลากรให้รู้และเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน
7. ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจกับชุมชนในการจัดการเรียนการสอน
8. ประเมินผลการจัดการเรียนการสอน
9. พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการ

(2543 : 67) ได้เสนอแนะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทในการบริหารสถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ดังนี้

1. ปรับเปลี่ยนแนวคิดในการบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้โดยสนับสนุนและมีส่วนร่วมกับครูและผู้เรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
2. กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาสถานศึกษาไว้ในธรรมนูญโรงเรียนที่มีแผนงานในการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
3. นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา
4. บริหารจัดการให้เอื้ออำนวยความสะดวกให้ครูผู้สอนมีเสรีในการคิดพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ ทำวิจัยในชั้นเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครู การทำงานเป็นทีมเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ให้ได้ตามมาตรฐานหลักสูตร
5. พัฒนาสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้สามารถใช้แหล่งเรียนรู้ต่างๆ เป็นห้องเรียน
6. จัดให้มีระบบนิเทศภายใน ช่วยเหลือครูในด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

นวลจิตต์ เขาวีรติพงษ์ และคณะ (2545 : 49-53) กล่าวว่าผู้บริหารมีบทบาทในการสนับสนุนครูในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และยังมีบทบาทดังต่อไปนี้

1. บทบาทในการปรับเปลี่ยนแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนครูซึ่งเป็นบุคลากรหลักและมีบทบาทสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เมื่อแนวคิดเปลี่ยนการกระทำย่อมเปลี่ยนตามไปด้วย

2. บทบาทในการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ผู้บริหารต้องสนับสนุนในการพัฒนาหลักสูตร การจัดหาแหล่งเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียน การจัดหาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ งบประมาณ การเผยแพร่ผลงาน และการให้ขวัญและกำลังใจ

3. บทบาทในการสนับสนุนการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารจัดกิจกรรมนิเทศเพื่อพัฒนาครู โดยการปรึกษาหารือ และสร้างความตระหนักในความสำคัญของการนิเทศ วางแผนการนิเทศการจัดการเรียนการสอนและดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครอบคลุมการจัดปฐมนิเทศครู บริการด้านการสอน การสังเกตการณ์สอนของครูในชั้นเรียน การสาธิตการสอน กิจกรรมกลุ่มโรงเรียน กิจกรรมทางวิชาการ รวมถึงการประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน

4. บทบาทในการกำกับติดตามประเมินผล ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักในความสำคัญของการวัดผลประเมินผล วางแผนกำกับ ติดตาม ดำเนินการและสรุปผลการดำเนินการ

ทิสนา เขมมณี (2545 : 14-15) กล่าวว่าในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้การสนับสนุนในด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้เพียงพอ จัดบรรยากาศภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุนครูให้ได้พัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทุกรูปแบบ และต้องส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามความสามารถทั้งด้านความรู้ จิตใจ อารมณ์และทักษะต่างๆ ส่งเสริมให้ผู้เรียนกับผู้สอนมีบทบาทในฐานะผู้กระตุ้น ผู้เตรียมการ ผู้อำนวยความสะดวก ผู้จัดสิ่งเร้า ให้คำปรึกษาและวางแผนกิจกรรมให้กับผู้เรียน

บทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย มีการส่งเสริม 5 ด้านดังนี้

3.3.1 การส่งเสริมการวางแผนการจัดการเรียนรู้

การวางแผนเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการบริหารที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะเป็นการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์

ที่ต้องการซึ่ง วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541 : 79) ได้เสนอแนวทางในการวางแผนเพื่อการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้เป็นนโยบายของสถานศึกษาเป็นเป้าหมายที่สำคัญ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกฝ่าย จะต้องร่วมมือกันดำเนินงานให้บรรลุผลสำเร็จและร่วมมือกันวางแผนในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายของสถานศึกษาโดยกำหนดให้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเป็นนโยบายและเป้าหมายสำคัญที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ บุคลากรทุกคนจะต้องรับทราบ ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติและสนับสนุนการปฏิบัติให้ บังเกิดผลจริงจัง

2. การกำหนดความต้องการจำเป็นด้านต่างๆ เป็นการเตรียมการให้เกิดความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน มีการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของสถานศึกษาทุกด้าน สภาพการจัดการเรียนการสอน ความรู้ความสามารถของครู รวมถึงสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้การสอนทุกด้านเพื่อกำหนดความต้องการจำเป็น ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันแล้วพบว่า ครูยังขาดเทคนิค ทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดสื่อการเรียนการสอน ก็จะนำไปสู่การกำหนดแนวทางกาดำเนินการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาที่เหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุด

3. การจัดทำแผนงาน โครงการ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ประสบความสำเร็จ อาทิ โครงการกิจกรรมต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อม เช่น การพัฒนาบุคลากร การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การผลิตสื่อนวัตกรรม หรือเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน งบประมาณรวมถึงมาตรการผลักดันเพื่อให้งานหรือโครงการสำเร็จ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางบรรลุวัตถุประสงค์

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 27) จรุงกู ชูลาภ (2545 : 31-33) และวัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541 : 79) ยังมีความเห็นตรงกันว่า การที่จะให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จจะต้องมีการวางแผนในด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วม เพื่อให้การดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

Phillip Hallinger (1985 : 221-224) ได้กล่าวถึงแนวทางในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าต้องมี

1. การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา

2. การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน เพื่อให้ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องได้รับทราบถึงวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน แนวการดำเนินการ และผลที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมทั้งจากนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปผลได้ว่า การส่งเสริมวางแผนจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีบทบาทร่วมกับครูในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา การกำหนดความต้องการจำเป็นต่างๆ อาทิ การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอนทุกด้าน การจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อม งบประมาณรวมถึงการวางมาตรการ ผลักดันเพื่อให้งานหรือ โครงการสำเร็จ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บรรลุวัตถุประสงค์ และการประชาสัมพันธ์เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักรู้ และเข้าใจถึง วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.3.2 การส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

การที่ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับครูในการส่งเสริมการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้สวยงามและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

ชนาธิป พรกุล (2544 : 279-280) กล่าวถึง สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ว่า หมายถึง

1. บรรยากาศที่ผู้เรียนรู้สึกมีความสุข รู้สึกดีต่อเพื่อนและกลุ่ม
2. โครงสร้างและกระบวนการเป็นที่พอใจของผู้เรียน ผู้เรียนได้ทำงานทางวิชาการร่วมกับผู้สอนและเพื่อน
3. สถานที่ที่ก่อให้เกิดทักษะทางสังคม

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 9) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเด็กไม่ได้เรียนรู้เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังเรียนรู้ได้จากสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนด้วย สถานศึกษาที่เต็มไปด้วยสิ่งแวดล้อม บรรยากาศ กิจกรรม และโอกาส ตลอดจนสิ่งที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้รับประสบการณ์ จะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับบาเลนไทน์ (Ballantine. 1993 : 252-253) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้จะประสบความสำเร็จ จำเป็นจะต้องพัฒนาในทุกๆ ด้านไปพร้อมๆ กัน บรรยากาศและสภาพแวดล้อมถือเป็นเรื่องหนึ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใส่ใจและให้ความสำคัญ

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541 : 80-81) กล่าวว่า การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการศึกษา คั้นคว้าใฝ่รู้ ใฝ่เรียนนั้น ผู้บริหารต้องจัดบรรยากาศภายใน

สถานศึกษาให้มีความเป็นวิชาการ ความเป็นระเบียบ สวยงาม เช่น จัดอุทยานการศึกษา จัดป้าย ความรู้ตามบริเวณต่างๆ จัดสวนหนังสือ ป้ายนิเทศ เครื่องมือวิทยาศาสตร์พร้อมข้อความรู้ง่ายๆ

นอกจากนี้ไพน์และแองกาโล (Pine and Angalo 1977 : 115-125) ยังได้กล่าวถึง บรรยากาศที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ไว้ดังนี้คือ

1. บรรยากาศของการเรียนที่จะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการกระตือรือร้นในการเรียน คือครูมีอิทธิพลในห้องเรียนน้อยที่สุด นักเรียนมีโอกาสในการเลือกตัดสินใจ และแก้ปัญหา ด้วยตนเอง รวมทั้งการฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่ม และการที่ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในชั้นเรียน

2. บรรยากาศของการเรียนที่เอื้อให้นักเรียนแต่ละคนได้ค้นพบสิ่งที่มีความหมายสำหรับตัวนักเรียน คือ ครูต้องเป็นผู้แนะนำหรือจัดสภาพการเรียนการสอนให้นักเรียน ได้มีอิสระในการเลือกทำงานตามความต้องการของนักเรียน และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อ จุดมุ่งหมายนั้นเหมาะสม เข้าใจ กระตุ้นให้นักเรียนค้นหาในสิ่งที่เขาต้องการ

3. บรรยากาศที่ครูทำหน้าที่ในการสอนน้อยที่สุด โดยครูค่อยๆ เปลี่ยนบทบาทจากการสอนมาเป็นบุคคลที่เป็นแหล่งความรู้ คอยกระตุ้นให้นักเรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทร่วมกับครูในการส่งเสริม การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้สวยงามและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

3.3.3 การส่งเสริมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้

การประเมินผลเป็นกระบวนการสำคัญที่มีส่วนเสริมสร้างความสำเร็จให้กับผู้เรียน และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน และแนวคิดในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสม คือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง ซึ่งเป็นการประเมินผลผู้เรียนรอบด้าน ตามสภาพจริงของผู้เรียนซึ่งมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ (นวลจิตต์ เชาวศิริพิงษ์ และคณะ 2545 : 39-41)

1. เน้นการประเมินที่ดำเนินการไปพร้อมๆ กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งสามารถทำได้ตลอดเวลา ทุกสภาพการณ์
2. เน้นการประเมินที่ยึดพฤติกรรมและการแสดงออกของผู้เรียนจริงๆ
3. เน้นการพัฒนาจุดเด่นของผู้เรียน

4. ใช้ข้อมูลที่หลากหลาย ด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย และสอดคล้องกับ
วิธีการประเมิน ตลอดจนจุดประสงค์ในการประเมิน

5. เน้นคุณภาพผลงานของผู้เรียนที่เกิดจากการบูรณาการความรู้ ความ
สามารถหลายๆ ด้าน

6. ประเมินด้านความคิด เน้นความคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์

7. เน้นให้ผู้เรียนประเมินตนเอง และการมีส่วนร่วมในการประเมินของผู้เรียน
ผู้ปกครอง และครู

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 6-9) กล่าวถึงการ
ประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้

1. การประเมินไม่ควรเป็นรูปแบบมาตรฐานเดียวกันทุกคน แต่ควรมีรูปแบบที่
เอื้อและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกและแสดงความรู้ความสามารถ ความรู้สึกที่ผู้เรียนมีและ
ประพฤติกปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

2. การประเมินต้องปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมเทคนิค วิธีการประเมินให้หลากหลาย
สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้ ดำเนินการต่อเนื่องควบคู่กับการทำ
กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. การประเมินควรอยู่ในรูปแบบกัลยาณมิตร มีจิตใจช่วยเหลือเกื้อกูลมากกว่า
การจับผิดลงโทษ

นวลจิตต์ เชาวศิริพิงส์ และคณะ (2545 : 49-53) กล่าวถึงบทบาทในการ
ส่งเสริมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร ดังนี้

1. การสร้างความตระหนักในความสำคัญของการกำกับ ติดตาม และ
ประเมินผล

2. การวางแผน กำกับ ติดตามและประเมินผล

3. การสรุปผลการดำเนินงาน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 35) ให้แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและ
ประเมินผลการศึกษาดังนี้

1. กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของ
สถานศึกษา

2. ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชาและการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้

3. ส่งเสริมให้ครูวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการ การปฏิบัติและผลงาน

4. จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามสภาพจริงโดยการใช้วิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การเรียนและการร่วมกิจกรรม การใช้แฟ้มสะสมผลงาน การทดสอบ การสัมภาษณ์ ควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมกับครูในการประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และนำผลการประเมินกลับมาปรับปรุงการเรียนการสอน

3.3.4 การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร

ครู คือ หัวใจของการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรจึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญเบื้องต้นของการพัฒนาทุกด้าน เพื่อให้แผนงาน โครงการบรรลุจุดมุ่งหมาย ซึ่งสมใจ ลักษณะ (2546 : 52) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรไว้ว่าการพัฒนาบุคลากรมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อยกระดับความรู้ ความสามารถของการพัฒนาบุคลากรไว้ว่าการพัฒนาบุคลากรมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อยกระดับความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ และเป็นโอกาสให้บุคลากรทุกกลุ่มทุกระดับมีส่วนร่วมศึกษาสถานภาพความสำเร็จขององค์กร วิเคราะห์ปัญหา และมีส่วนร่วมในการหาแนวทางพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน เพื่อเพิ่มความสำเร็จขององค์กร นอกจากนี้ การมีกิจกรรมพัฒนาบุคลากรสม่ำเสมอจะช่วยประสานความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกลุ่มต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจกันและสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกันได้ดียิ่งขึ้น

1) หลักการพัฒนาบุคลากร เมธี ปิณฑานนท์ (2529 : 107-108) ได้ให้หลักการพัฒนาครูซึ่งอาจสรุปได้ดังนี้

(1) ประสิทธิภาพของระบบงานขึ้นอยู่กับทักษะของสมาชิก ของคณะบุคคลในองค์กร ประสิทธิภาพของปัจเจกบุคคลจะเพิ่มขึ้น ถ้าระบบงานให้โอกาสหรือจัดการพัฒนาความสามารถของบุคลากร

(2) การพัฒนาเป็นกิจกรรมที่เริ่มตั้งแต่การรับบรรจุเข้าทำงาน ใจนกระทั่งปลดเกษียณ การพัฒนาเป็นความต้องการที่บุคลากรทุกคนต้องให้มืออยู่ตลอดไป

(3) ระบบงานจะต้องให้โอกาสแก่บุคลากรได้พัฒนาประสบการณ์อย่างกว้างขวางและในหลายๆ โปรแกรม เพื่อสมาชิกทุกคนในระบบงาน

- (4) โปรแกรมต่างๆ ในการพัฒนาบุคคล จัดทำขึ้นเพื่อให้โอกาสแก่ปัจเจกบุคคลได้พัฒนาตนเอง
- (5) ความมุ่งประสงค์เบื้องต้นของโปรแกรมพัฒนาก็เพื่อให้ระบบการศึกษาสามารถบรรลุเป้าประสงค์ โดยมุ่งที่การเรียนรู้ของบุคลากรในอันที่จะปรับปรุงประสิทธิภาพของตนเอง เพื่องานที่ได้รับมอบหมาย
- (6) การพัฒนาเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของปัจเจกบุคคล ซึ่งจะทำให้บุคคลมีความสามารถ และตั้งใจที่จะเสียละตนให้กับเป้าประสงค์ของระบบโรงเรียนอันจะเป็นการจูงใจบุคคลให้ทาบว่าการพัฒนาเป็นทางที่ก่อให้เกิดความพอใจที่ต้องการ
- (7) โปรแกรมการพัฒนาที่มุ่งที่จะให้ได้รับความต้องการในการพัฒนาของระบบทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นหน่วย กลุ่ม หรือปัจเจกบุคคล ดังนั้นการวางแผนการพัฒนาจะต้องเกี่ยวข้องกับการทบทวนบทบาทขององค์กร บทบาทของแต่ละหน่วยงาน และบทบาทของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงาน รวมทั้งวิธีการที่จะให้หน่วยงานแต่ละหน่วยงานก้าวหน้ากว่าที่เป็นอยู่ จนไปถึงบทบาทในอนาคตด้วย
- (8) ระบบโรงเรียนในอนาคตจะต้องมีการกระจายอำนาจมากขึ้น โดยมุ่งที่จะสร้างให้ปัจเจกบุคคลมีประสิทธิผลในงานที่จะได้รับมอบหมายให้ทำ และอุทิศตนให้กับเป้าประสงค์ของหน่วยงาน
- (9) ระบบโรงเรียนมีความต้องการที่จะต้องจัดให้มีการวางแผนกำลังคนเพื่อพัฒนาบุคคลที่มีอยู่ และบุคคลที่สรรหาใหม่

2) วิธีพัฒนาบุคลากร

พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 89-94) ได้เสนอวิธีการ พัฒนาบุคลากรครุไว้ดังนี้

- (1) กิจกรรมที่ครูประจำการพัฒนาตนเองด้านวิชาการตามลำดับ ได้แก่
- ก. การอ่านหรือการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีอื่น เช่น การฟังปาฐกถา การอ่านสามารถทำได้ทุกเวลาเมื่อมีโอกาส
  - ข. การค้นคว้าและทดลองด้านวิชาชีพ หรือความรู้ด้านวิชาการจากตำราต่างๆ แล้วรวบรวม สังเคราะห์ขึ้นใหม่ การเขียนตำราให้นักเรียนใช้
  - ค. การทดลองและการวิจัยเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงบางอย่าง ตั้งแต่แบบง่ายไปจนถึงการวิจัยที่ต้องใช้ความรู้พื้นฐานในเรื่องนั้นๆ
  - ง. การเข้าร่วมประชุมอบรมทางวิชาการ เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในหมู่ผู้มีความสนใจร่วมกัน ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีทัศนคติและความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น

จ. การไปสังเกตการณ์สอนในโรงเรียนอื่น ทำให้เกิดความคิด มองเห็นตัวอย่างในการทำงาน ตลอดจนอุปสรรคต่างๆ

ฉ. การมีกิจกรรมร่วมกับชุมชน ทำให้ได้ความรู้เกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม ตลอดจนความเชื่อและความคิดของคนในชุมชนนั้นๆ

ช. การมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียน เป็นการฝึกให้ รู้จักการทำงานในฐานะผู้บริหาร ซึ่งเป็นการเตรียมผู้บริหารในโอกาสต่อไป

ซ. การลาหยุดเพื่อศึกษาต่อหลังจากที่ได้ทำงานแล้ว ทำให้ได้ ประสบการณ์เพื่อเป็นรากฐานที่จะเข้าใจปัญหาต่อไป

ฅ. การติดตามความเจริญก้าวหน้าของตนเอง โดยการสนทนากับ ผู้อื่นเพื่อจะได้ทราบว่าตนเองทำงานเป็นอย่างไร มีประสิทธิภาพดีหรือไม่

(2) กิจกรรมที่ครูประจำการได้รับการพัฒนาที่จัดเป็นหมู่คณะร่วมกับ กิจกรรมอื่นได้แก่

ก. การประชุมคณะครูในโรงเรียนเพื่อการปฐมนิเทศ เพื่อเสริมสร้างความเจริญด้านวิชาการและเพื่อการบริหารด้านอื่นๆ เช่น การประชุมสั่งการ การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน

ข. การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการพบหารือกันเพื่อแก้ปัญหา ทางภาคปฏิบัติในระหว่างผู้มีประสบการณ์ในงานนั้นมาแล้ว และมีความสนใจที่จะแก้ปัญหานี้ ร่วมกัน

ค. การปรึกษาก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อซ่อมความเข้าใจงานที่จะ กระทำต่อไป

ง. การจัดครูในรูปกรรมการต่างๆ เช่น กรรมการจัดทำประมวล การสอนซึ่งเน้นให้ครูได้รู้จักทำงานร่วมกันเป็นการเพิ่มพูนสมรรถภาพของตัวเองให้สูงขึ้น

จ. การแจกข่าวสารของโรงเรียน เพื่อให้ครูได้ทราบข่าวสารความ เคลื่อนไหวด้านวิชาการและการบริหารด้านอื่น ทั้งจากในและนอกโรงเรียน โดยกรรมการและคณะ ครูเอง ออกหนังสือส่งถึงครู อาจจะเดือนละ 1 ครั้ง

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2541 : 80) กล่าวว่า คนคือหัวใจของการพัฒนา

การพัฒนาบุคลากรจึงเป็นยุทธศาสตร์เบื้องต้นของการพัฒนาทุกด้าน เพื่อให้แผนงาน โครงการ บรรลุจุดมุ่งหมาย ขึ้นตอนของการพัฒนาบุคลากรประกอบด้วย

1. การปรับกระบวนทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น ศูนย์กลางโดยการสร้างความตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการ

สอนจากแนวทางแบบเดิมมาสู่วิธีการใหม่ เพื่อสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียนตามที่กำหนด จึงเป็นความจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการให้สำเร็จ เพื่อให้ครูเห็นความสำคัญของแนวคิดนี้ เกิดการยอมรับและเต็มใจที่จะปฏิบัติให้เกิดผลอย่างจริงจัง เทคนิควิธีการปรับกระบวนการทัศน่อัจใช้การระดมพลังสมอง การประชุมชี้แจง การศึกษาดูงาน การประชุมปฏิบัติการ ฯลฯ

2. การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเทคนิค ทักษะและวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การออกแบบกิจกรรมและวิธีการสอน การผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน การวัดประเมินผลที่สอดคล้องกับแนวคิดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดให้ความรู้ ความเข้าใจในหัวข้อต่างๆ โดยใช้การฝึกปฏิบัติด้วยวิธีการที่หลากหลาย ให้ครูได้ปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ การทำงานเป็นคณะ ร่วมกันออกแบบวิธีการสอน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ผลงานของตนเองและเพื่อน เพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กว้าง รู้จักยอมรับฟังผู้อื่น และสามารถนำเทคนิค วิธีการและความรู้ด้านต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายได้

นวลจิตต์ ชาวศิริพิงส์ (2545 : 48-52) ได้เสนอบทบาทของผู้บริหารในด้านการส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรว่าควรมี

1. การเผยแพร่ผลงาน การเผยแพร่ผลงานการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นภารกิจของผู้บริหารที่ช่วยจูงใจให้ครูกระตือรือร้นที่จะพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง การเผยแพร่ผลงาน ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ผลงานทางวารสารของโรงเรียน การประชุมผู้ปกครอง การประชุมกลุ่มโรงเรียน การสัมมนาทางวิชาการ การจัดสาธิตการสอน การจัดห้องเรียนตัวอย่าง การเขียนบทความทางวิชาการ เผยแพร่ การใช้โรงเรียนเป็นฐานของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นต้น

2. การให้ขวัญและกำลังใจ เป็นการแสดงความสนใจอย่างแท้จริงของผู้บริหาร โดยการยกย่องชมเชย การประกาศเกียรติคุณ การให้วุฒิบัตรหรือโล่ การเลื่อนเงินเดือน เป็นกรณีพิเศษ การส่งเสริมให้เป็นวิทยากร การส่งเข้าร่วมประชุมสัมมนา การส่งไปฝึกอบรมเพิ่มเติม การยกย่องให้เป็นครูดีเด่น เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร ได้แก่ การปรับกระบวนการทัศนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสร้างเจตคติที่ดี วิเคราะห์ความต้องการ การพัฒนาความรู้ การเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการ การให้คำแนะนำปรึกษา ส่งเสริมครูให้มีการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาเป็นหมู่คณะ การเผยแพร่ผลงาน และการให้ขวัญกำลังใจ

3.3.5 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชน

ได้มีผู้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้หลายประการ ได้แก่

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528 : 4 อ้างถึงในไพรัช อรรถกามานนท์ 2545 : 8) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการที่ประชาชนได้ใช้ความพยายามหรือใช้ทรัพยากรบางอย่างของตน เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน เงินทุน วัสดุ ในกิจกรรมพัฒนานั้น การมีส่วนร่วมจะทำให้ประชาชนหลุดพ้นจากการเป็นผู้รับผลจากการพัฒนา และเป็นผู้กระทำให้เกิดกระบวนการพัฒนา ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นได้ทั้งวิธีการซึ่งนำไปสู่การพัฒนาและเป็นเป้าหมายของการพัฒนาด้วย

ไพรัช อรรถกามานนท์ (2545 : 9) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นว่าหมายถึง กระบวนการที่ประชาชนในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและท้องถิ่นได้เข้าไปเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยร่วมแสดงความคิดเห็นและกระทำในสิ่งที่เห็นพ้องต้องกัน ตลอดจนร่วมพิจารณากำหนดปัญหา ความต้องการของประชาชน ชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหาแนวทางพัฒนาสถานศึกษา

องค์การอนามัยโลก (WHO 1978 อ้างถึงในไพรัช อรรถกามานนท์ 2545 : 10-11) ได้เสนอรูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วมที่สมบูรณ์ 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การวางแผน ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีติดตามประเมินผล และประการสำคัญคือ ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง
2. การดำเนินกิจกรรม ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการและการบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรควบคุมทางการเงิน
3. การใช้ประโยชน์ ประชาชนต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มการพึ่งตนเองและควบคุมทางสังคม
4. การได้รับประโยชน์ ประชาชนต้องได้รับผลประโยชน์ในชุมชนในพื้นที่ฐานเท่าเทียมกัน ซึ่งอาจเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว สังคม หรือในรูปวัตถุก็ได้

ทัศนาศาสตร (2547 : 12-18) กล่าวว่า การศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับคนในชุมชนทุกคน และถือว่าชุมชนจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการศึกษา การจัดการศึกษาที่ดีจะต้องคำนึงถึงชุมชนท้องถิ่น สนองความต้องการของคนในท้องถิ่น บุคคลที่อยู่ในชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา ซึ่งการให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการศึกษา เป็นผลดีทั้งสถานศึกษาและชุมชน ต่างฝ่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมรับผิดชอบ ก่อให้เกิดผลดีหลายประการ อาทิ เกิดกระบวนการกลุ่มและทำงานร่วมกัน ทำให้ใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างคุ้มค่าในด้านการร่วมกันดูแลการใช้ทรัพยากรต่างๆ ใน

ชุมชน ทั้งคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งแวดล้อมรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 15-16) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนว่า ผู้บริหารมีหน้าที่ร่วมมือประสานงานกับสถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน สร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองและชุมชน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชน กับโรงเรียนให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

สุวิทย์ มูลคำ (2542 : 15) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนสำคัญในการพัฒนานักเรียนซึ่งผู้บริหารและโรงเรียนต้องชี้แจง และสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองให้เห็นคุณค่าของการศึกษา และให้ความสำคัญกับการเรียนของนักเรียน ให้ความร่วมมือในการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณลักษณะที่ต้องการ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพ และคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนได้ตรวจสอบผลการดำเนินงาน ผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีความพร้อม ทั้งด้านความสามารถและกำลังทรัพย์เข้ามาสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนตามศักยภาพ

ไพรัช อรรถกานนท์ (2545 : 31-47) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ไว้ดังนี้

1. บทบาทในการศึกษาวิเคราะห์สภาพชุมชนและท้องถิ่นในด้านเกี่ยวกับสภาพชุมชน ปัญหาและความต้องการของชุมชน ทรัพยากรและผลผลิตของชุมชน ภูมิปัญญาชาวบ้าน รวมทั้งศักยภาพและข้อจำกัดของชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

2. บทบาทในการแสวงหาความร่วมมือจากชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายวิธีดังนี้

2.1 จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้บุคคลหรือคนในชุมชน และท้องถิ่น มาร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา อาทิ เชิญบุคคล ผู้ปกครองมาเป็นวิทยากรบรรยาย อภิปรายในสถานศึกษาตามความสามารถพิเศษ เช่น แพทย์ ทนาย ช่าง เป็นต้น แต่งตั้งกรรมการดำเนินการมีผู้ปกครอง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น นำเอกสารและสิ่งตีพิมพ์ของชุมชนเผยแพร่ในสถานศึกษา เช่น ประกาศ ระเบียบ โฆษณา หนังสือพิมพ์ ฝ่าป่า เป็นต้น เชิญมาร่วมกิจกรรมพิเศษของสถานศึกษา เช่น เชิญผู้ปกครองมาร่วมในงานนิทรรศการและแจกประกาศนียบัตร คนตรี ร่วมสังสรรค์ เป็นต้น จัดตั้งสมาคมครูผู้ปกครอง

2.2 เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และดำเนินการจัดการศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนและท้องถิ่นเห็นความสำคัญอันจะนำไปสู่การให้ความร่วมมือกับทางสถานศึกษามากขึ้น

2.3 ทำให้เห็นถึงประโยชน์ของการเข้ามีส่วนร่วม โดยผู้บริหารจะต้องแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ที่ประชาชน ชุมชน และท้องถิ่นจะได้รับจากการเข้าร่วมจัดการศึกษา

2.4 การเชิญเข้าร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการที่สถานศึกษาจัดตั้ง

2.5 การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมการศึกษาให้สอดคล้องและตอบสนองความต้องการชุมชน

3. บทบาทในการสนับสนุนและพัฒนาชุมชน เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งอันจะทำให้สถานศึกษาและชุมชนพัฒนาไปสู่คุณลักษณะที่พึงประสงค์

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน โดยผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตั้งแต่ร่วมในการวางแผน ร่วมในการดำเนินการ ร่วมในการตัดสินใจและร่วมรับในผลที่เกิดขึ้น ร่วมมือประสานงานกับสถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน สร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองและชุมชน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม อาทิ เชิญมาเป็นวิทยากร แต่งตั้งกรรมการดำเนินการ นำเอกสาร สิ่งพิมพ์ของชุมชนเผยแพร่ในสถานศึกษา เชิญผู้ปกครองร่วมงานนิทรรศการและรับประกาศนียบัตร จัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง เชิญเข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีความพร้อม ทั้งด้านความสามารถและกำลังทรัพย์เข้ามาสนับสนุนมาพัฒนาสถานศึกษาตามศักยภาพ

4. การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของสถานศึกษาเอกชน

4.1 แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาของเด็กปฐมวัยมีความสำคัญเริ่มมาตั้งแต่สมัยกรีก โรมัน ในศตวรรษที่ 3 นักปรัชญาชาวกรีก พลาโต (Plato) และ อริสโตเติล (Aristotle) ได้เห็นความสำคัญในการศึกษาของเด็กก่อนวัยเรียน โดยพลาโตมองวัตถุประสงค์ของการศึกษาว่าเป็นการเตรียมบุคลากรเพื่อ การทหารและการรับใช้ประเทศชาติ พลาโตเชื่อว่ารัฐควรให้การดูแลเด็กตั้งแต่อ่อนวัยเรียน

แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมโดย อริสโตเติล ซึ่งให้ความเห็นว่าเด็กอายุก่อน 7 ขวบ ควรได้รับการเลี้ยงดูจากทางบ้านโดยมารดาของเด็กหรือพยาบาลอย่างใกล้ชิด และการให้การศึกษาโดยครูอย่างเป็นทางการจะล้มเหลว ควรจะเริ่มภายหลังที่เด็กมีอายุมากกว่า 7 ขวบ ต่อมาใน ค.ศ. 1483 - 1546 มาร์ติน ลูเธอร์ (Martin Luther) นักการศาสนานิกาย โปรเตสแตนต์ มีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กก่อนวัยเรียนว่า รัฐจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบและให้การสนับสนุนต่อการศึกษาสถาบันครอบครัวและผู้ปกครองเป็นสถาบัน การศึกษาที่สำคัญที่สุดของเด็กในศตวรรษต่อมา ปี ค.ศ. 1592- 1670 จอห์น เอมอส โคมินิอุส (John Amos Comerius) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า เด็กทุกคนจะต้องได้รับการศึกษา โดยมีความเห็นว่าการศึกษาให้แก่เด็กก่อนวัยเรียนควรเน้นความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากที่สุด จึงได้เขียนหนังสือเล่มแรกที่เป็นรูปภาพขึ้น การศึกษาจะเป็นไปตามความสนใจของเด็ก ไม่มีการบังคับ โดยแนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนและยอมรับต่อมาในภายหลังอย่างกว้างขวาง

ในปี ค.ศ. 1712 – 1778 รุสโซ (Jean Jacques Reuseau) นักปรัชญาชาวฝรั่งเศส ได้เริ่มต้นศึกษาจากธรรมชาติของเด็ก โดยการจัดการศึกษาต้องสอดคล้องกับธรรมชาติของเด็ก และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รุสโซเชื่อว่า ผู้ที่จะเลี้ยงเด็กได้ดีที่สุด คือ แม่ หัวใจของการศึกษา คือ ชีวิตครอบครัว แนวคิดของ รุสโซจึงเป็นแนวคิดสำคัญของนักการศึกษาในยุคปัจจุบัน ที่เน้นให้เด็กมีกิจกรรมการเรียนรู้ตามธรรมชาติ ไม่เน้นความจำ เน้นคุณค่าของเด็ก การเรียนรู้ของเด็กจึงเกิดจากประสบการณ์ แนวคิดในช่วงเวลาเดียวกันของนักการศึกษาชาวสวิส เปสตาลอสซี (Johann Pestalozzi 1746 - 1827) ที่เชื่อว่า ความรักเป็นสิ่งพื้นฐานและจำเป็นสำหรับเด็กเล็กในการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย และสติปัญญา เปสตาลอสซีเชื่อในความแตกต่างระหว่างบุคคลไม่ว่าจะเป็นด้านความสนใจ ความต้องการ หรือความสามารถในการเรียนรู้ โดยเขาเป็นต้นแบบในการคิดเรื่องการเตรียมความพร้อม และการสร้างประสบการณ์ให้แก่เด็ก ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับการสานต่อโดย มอนเตสเซอร์รี่ และ เปียเจต์ ที่จะกล่าวถึงต่อไป

ปี ค.ศ. 1782 - 1852 เฟรอบเอล (Friend Froeber) ซึ่งถือได้ว่าเป็น บิดาแห่งอนุบาลศึกษา ผู้วางรากฐานการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child Center) เป็นผู้ริเริ่มงานการศึกษา ระดับอนุบาลอย่างจริงจัง โดยได้รับแนวความคิดจาก รุสโซ และ เปสตาลอสซี ที่เชื่อว่าครูควรส่งเสริมให้เด็กมีการพัฒนาทางธรรมชาติ และต้องมีการกระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์เสรี โดยกิจกรรมการเล่น และการสร้างประสบการณ์เรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งเป็นหลักการของการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในปัจจุบันสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมแวดล้อมซึ่งมีผลต่อความงอกงามทางสติปัญญาของเด็ก โดยสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการค้นพบ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) และเน้นความพร้อม (Readiness) แนวคิดที่สำคัญประการหนึ่งเกี่ยวกับ

ความพร้อม ก็คือ การที่คนเราจะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นจะต้องใช้หลักสูตรให้เหมาะสมกับระดับความพร้อมของผู้เรียน เด็กแต่ละคนมีลักษณะสำคัญประการหนึ่งก็คือ จะเกิดความรู้ความคิดรวบยอดหรือการคิดต่อสิ่งรอบ ๆ ตัว ด้วยการจัดระเบียบโครงสร้างต่าง ๆ ขึ้นมาด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ ถ้าหากครูได้เข้าใจธรรมชาติของการสร้างความคิดรวบยอดต่อสิ่งรอบ ๆ ตัวของเด็กก็จะพื้นฐานสำคัญเบื้องต้นที่ครูจะนำมาใช้ในการเริ่มสอนความรู้ใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับความคิดข้างต้นได้

4.2 ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาระดับปฐมศึกษา มุ่งพัฒนาด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจและสังคม เพื่อเป็นการเตรียมเด็กให้มีพื้นฐานที่ดี อีกทั้งเป็นการสนองความต้องการ และความสนใจของเด็กโดยจัดให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพของเด็ก และมุ่งส่งเสริมให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และปลูกฝังให้เด็กมีพื้นฐานที่ดี ทั้งด้านคุณธรรมและจริยธรรม นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย ไว้ดังนี้

กูด (Good, 1945 : 200) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง โครงการ หรือหลักสูตรที่จัดสำหรับเด็กในสถานศึกษาเด็กเล็ก หรือชั้นอนุบาลปีที่ 1- ชั้นอนุบาลปีที่ 3

ไฮมส์ (Hymcs, 1969 : 65 อ้างถึงในเขาวพา เดชคุปต์. 2542 : 14) กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 5) กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี (อายุ 5 ปี หมายถึง อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม

กล่าวโดยสรุป การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวันนี้เป็นช่วงระดับอายุที่สำคัญในการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง

4.3 ความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญต่อชุมชนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากภาวะครอบครัวในปัจจุบัน โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครมักจะเป็นครอบครัวเชิงเดี่ยว สภาพการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยตามลักษณะครอบครัวไทยโบราณ ซึ่งเป็นครอบครัวขยาย คือ มีเครือญาติอาศัยอยู่รวมกัน พบเห็นน้อย ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจของไทยที่บีบคั้นให้ผู้ปกครองในครอบครัวต้องออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน เพื่อเพิ่มรายได้ ดังนั้นสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานบริบาลทารก หรือโรงเรียนอนุบาลเด็กจึงเป็นสถานที่สำคัญสำหรับการศึกษาลูกเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย นักการศึกษา นักจิตวิทยา รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญในวงการต่างๆ เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มากขึ้น จากการค้นคว้าและวิจัยพบว่าพัฒนาการต่างๆ ด้าน ของบุคคลล้วนมีรากฐานมาจากการพัฒนาในวัยเด็ก โดยเฉพาะในช่วง 5 ปีแรก เป็นระยะที่ร่างกายและสมองกำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2523 : 9) การจัดการศึกษาปฐมวัยที่เหมาะสม จึงควรคำนึงถึงการเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างได้สัดส่วน ปัจจุบันนี้มีผลการศึกษาค้นคว้ามากมายที่สนับสนุนและบ่งชี้ว่า การพัฒนาคุณภาพของประชากรจำเป็นจะต้องเน้นการอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็กเล็กอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอบรมเลี้ยงดูในวัยตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ในระยะที่ร่างกายทุกส่วนมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วนี้ ถ้าทารกได้รับการเลี้ยงดูที่ถูกวิธี ก็จะช่วยเสริมสร้างการพัฒนาในทุกด้านให้เป็นไปด้วยดี ด้วยเหตุนี้พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก และผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก จึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางพื้นฐานของพัฒนาการในทุกๆ ด้านของเด็ก เด็กในวัย 3 ปี แรกเริ่มมีการพัฒนาทางด้านภาษา และสังคม ในขณะที่เด็กวัย 4-6 ปี เริ่มตระเตรียมเข้าสู่ระบบกฎเกณฑ์ข้อบังคับของสังคมมากขึ้น เด็กในวัยนี้เริ่มไปโรงเรียนแล้ว มีการพัฒนาทางภาษา ทางสังคม การปรับตัว การอยู่ร่วมกับผู้อื่น หรือกับเด็กในวัยเดียวกัน เด็กเริ่มจากบ้านไปสู่โรงเรียน ไปสู่สังคมที่มีระเบียบกฎเกณฑ์มากขึ้น เด็กต้องเริ่มเรียนรู้ ความหมายของ

สิ่งต่างๆ เข้าใจในสัญลักษณ์ การปรับตัวของเด็กในช่วงนี้จะนำไปสู่การปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ในอนาคต (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2523 : 19-35)

กล่าวโดยสรุป จากความสำคัญของการพัฒนาเด็กในวัย 0-6 ปี ดังกล่าว จึงนำไปสู่การจัดการศึกษาปฐมวัยในรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่การให้ความรู้แก่หญิงมีครรภ์ พ่อแม่ ในเรื่องการดูแลสุขภาพอนามัย โภชนาการ การอบรมเลี้ยงดูเด็ก ตลอดจนการจัดศูนย์เด็กประเภทต่างๆ ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชนร่วมรับภาระในการจัดบริการให้กับเด็กในวัยนี้ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการให้บริการแตกต่างกันไปตามภารกิจหลักของหน่วยงาน

4.4 จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัยมีรูปแบบและจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาแตกต่างกันไปตามนโยบายหรือหลักปรัชญาการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง แต่จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เหมาะสมก็มีเป้าหมายเดียวกันคือ เน้นการพัฒนาเด็กทุกๆ ด้าน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี (2526 : 336) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางกายของเด็กอย่างเต็มที่ เพื่อจะได้เป็นพลเมืองไทยที่สมบูรณ์แข็งแรง
2. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ อารมณ์ และสังคมของเด็ก เพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพสมบูรณ์ มีความเข้มแข็งทางจิตใจที่จะเผชิญอุปสรรคและอันตรายได้
3. เพื่อให้เด็กมีนิสัยขยัน แข็งแรง ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย ประหยัด สะอาด
4. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ด้านต่างๆ
5. เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับ โรงเรียนหรือศูนย์เด็กก่อนวัยเรียนในการส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆ ของเด็ก
6. เพื่อตระหนักในปัญหาความเบี่ยงเบนของพัฒนาการเสียแต่แรกและดำเนินการต่อไปอย่างเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 3) กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษาปฐมวัยหลายประการ ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาเด็กในด้านค่านิยม และพฤติกรรมให้เหมาะสมกับชีวิต
2. เตรียมเด็กให้พร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตใจ
3. พัฒนาเด็กให้รู้จักตนเอง และใช้ชีวิตกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
4. จัดประสบการณ์ให้แก่เด็กอย่างกว้างขวางต่อเนื่องกัน
5. ส่งเสริมความสามารถ และความชำนาญในการสื่อสารติดต่อสัมพันธ์ทางสังคม
6. ส่งเสริมความสามารถในการทำงานง่ายๆ และความคล่องตัวในการเคลื่อนไหว
7. ส่งเสริมความสามารถในการควบคุมอารมณ์
8. เพิ่มความสามารถในการควบคุมตนเอง
9. เพิ่มความชำนาญในการคิดวิจารณ์และแก้ปัญหา
10. ให้ออกาสเด็กได้แสดงออกและมีความซาบซึ้งในสิ่งสวยงาม

ราศี ทองสวัสดิ์ และคนอื่นๆ (2529 : 345) ได้กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย คือ ความพร้อมในการเรียนของนักเรียนปฐมวัย ซึ่งมีองค์ประกอบ คือ ความพร้อมทางด้านร่างกาย ความพร้อมทางสติปัญญา ความพร้อมทางอารมณ์ จิตใจ และสังคม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความพร้อมด้านร่างกายประกอบด้วย การบังคับกล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก ประสาทสัมผัสการเจริญเติบโต สุขภาพอนามัย และบุคลิกภาพ
2. ความพร้อมทางด้านสติปัญญา ประกอบด้วย
  - 2.1 ความรู้พื้นฐานทางภาษา คือ ความพร้อมในการพูด ฟัง อ่านและเขียน
  - 2.2 ความรู้พื้นฐานทางคณิตศาสตร์ คือ การเปรียบเทียบสิ่งที่อยู่รอบตัวการจำแนกความแตกต่างและความคล้ายคลึงของภาพและเสียง การจัดประเภทของสิ่งของ การลำดับเหตุการณ์ การนับและรู้ค่าของจำนวนหนึ่งถึงสิบ
  - 2.3 การมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความจำ และความคิดรวบยอด
3. ความพร้อมด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม คือความสามารถในการช่วยเหลือตนเอง การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกันเพื่อความอดทน อดกลั้น ความเชื่อมั่นในตนเอง ความร่าเริงแจ่มใส ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเมตตากรุณา มารยาทเรียบร้อย การใช้วาจาที่ไพเราะ การมีวินัยตนเอง การตรงต่อเวลา การเคารพในสิทธิของผู้อื่น การยอมรับและเข้าใจ เมื่อกระทำผิดการรู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และการรักษาความสะอาด

4.5 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี (อายุ 5 ปี หมายถึง อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 31-35) ซึ่งหลักสูตรได้กำหนดจุดมุ่งหมายและคุณลักษณะตามวัย ไว้ดังนี้

4.5.1. จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี (อายุ 5 ปี หมายถึง 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัยความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงกำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังนี้

- 1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 2) กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน

- 3) มีสุขภาพจิตใจ และมีความสุข
- 4) มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
- 5) ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
- 6) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 7) รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
- 8) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
- 9) ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 10) มีความสามารถในการคิดและการแก้ไขได้เหมาะสมกับวัย
- 11) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 12) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

4.5.2. คุณลักษณะตามวัย

คุณลักษณะตามวัยเป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้นๆ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี (อายุ 5 ปี หมายถึง อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) เพื่อนำไปพิจารณาจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคน ซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อนำข้อมูลไปช่วยในการพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพ พัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงอายุ อาจเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้และการพัฒนาจะเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ถ้าสังเกตพบว่าเด็กไม่มีความก้าวหน้าอย่างชัดเจน ต้องพาเด็กไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ หรือแพทย์เพื่อช่วยเหลือ และแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ คุณลักษณะตามวัยที่สำคัญของเด็กอายุ 3-5 ปี (อายุ 5 ปี หมายถึง อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) มีดังนี้

1) เด็กอายุ 3 ปี

(1) พัฒนาการด้านร่างกาย

1. กระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้
2. รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว
3. เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้
4. เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้
5. ใช้กรรไกรมือเดียวได้

(2) พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

1. แสดงอารมณ์ตามความรู้สึก
2. ชอบที่จะทำให้ผู้ใหญ่พอใจและได้คำชม
3. กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดคนน้อยลง

(3) พัฒนาการด้านสังคม

1. รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง
2. ชอบเล่นแบบคู่ขนาน (เล่นของเล่นชนิดเดียวกันแต่ต่างคนต่างเล่น)
3. เล่นสมมติได้
4. รู้จักรอคอย

(4) พัฒนาการด้านสติปัญญา

1. สำรวจสิ่งต่างๆ ที่เหมือนกัน และต่างกัน ได้
2. บอกชื่อของตนเองได้
3. ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา
4. สนทนาโต้ตอบ / เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆ ได้
5. สนใจนิทานและเรื่องราวต่างๆ
6. ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจองง่ายๆ และแสดงท่าทางเลียนแบบ
7. รู้จักใช้คำถาม “อะไร”
8. สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างง่ายๆ
9. อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

ได้

2) เด็กอายุ 4 ปี

(1) พัฒนาการด้านร่างกาย

1. กระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้
2. รับลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง
3. เดินขึ้น-ลงบันไดสลับเท้าได้
4. เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้
5. ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้
6. กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย

(2) พัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ

1. แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์

2. เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถ และผลงานของตนเองและผู้อื่น
3. ชอบทำทนายผู้ใหญ่
4. ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ

(3) พัฒนาการด้านสังคม

1. แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วมได้เอง
2. เล่นร่วมกับคนอื่นได้
3. รอคอยตามลำดับก่อน-หลัง
4. แบ่งของให้คนอื่น
5. เก็บของเล่นเข้าที่ได้

(4) พัฒนาการด้านสติปัญญา

1. จำแนกสิ่งต่างๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ด้าน
2. บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้
3. พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ
4. สนทนาโต้ตอบ / เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง
5. สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
6. รู้จักใช้คำถาม “ทำไม”

3) เด็กอายุ 5 ปี

(1) พัฒนาการด้านร่างกาย

1. กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องได้
2. รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง
3. เดินขึ้น-ลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว
4. เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้
5. ตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งที่กำหนด
6. ใช้ก้ามเนื้อเล็กได้ดี เช่น ตัดกระดาษ ผูกเชือกทรงเท้า ฯลฯ
7. ยึดตัว คล่องแคล่ว

(2) พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ

1. แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม
2. ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น
3. ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางน้อยลง

(3) พัฒนาการด้านสังคม

1. ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง
2. เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้
3. พบผู้ใหญ่ รู้จักไหว้ ทำความเคารพ
4. รู้จักขอบคุณ เมื่อรับของจากผู้ใหญ่
5. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

(4) พัฒนาการด้านสติปัญญา

1. บอกความแตกต่างของกลิ่น สี เสียง รส รูปร่าง จำแนก และจัดหมวดหมู่สิ่งของได้
2. บอกชื่อ นามสกุล และอายุของตนเองได้
3. พยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง
4. สนทนาโต้ตอบ / เล่าเป็นเรื่องราวได้
5. สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้นและแปลกใหม่
6. รู้จักใช้คำถาม “ทำไม” “อย่างไร”

4.6 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

การจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546 ยึดหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้ (สำนัก งานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2547 : 5-7)

1. การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมกับการพัฒนาหลักสูตร พิจารณาจากวัย และประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับต้องมีความหมายกับตนเอง เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษได้พัฒนารวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรม และภาษาของเด็กพัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบันมิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการความสนใจของเด็กทั้งภายใน และภายนอกห้องเรียนผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่ที่สะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียด มีโอกาส ออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อ มีวัสดุอุปกรณ์ มีของเล่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง และโลกที่เด็กอยู่

รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้นสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน จึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้ และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลใน สังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษากับเด็กปฐมวัย

3. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้สอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กอย่างมาก ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้ หรือ สั่งให้เด็กทำมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ในการจัดสภาพแวดล้อม ประสบการณ์และกิจกรรม ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กที่ผู้สอนและเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มทั้ง 2 ฝ่าย โดยผู้สอนจะเป็นผู้สนับสนุน ชี้แนะและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก ส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้น ผู้สอนจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบก่อน เพื่อจะได้วางแผนสร้างสภาพแวดล้อม และจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ ของเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ผู้สอนต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุงใช้เทคนิคการจัดกิจกรรม ต่างๆ ให้เหมาะสมกับเด็ก

4. การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในเด็กปฐมวัย ยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิดเด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรมหนึ่ง กิจกรรมเด็กสามารถ เรียนรู้ได้หลายทักษะประสบการณ์สำคัญ ดังนั้นเป็นหน้าที่ของผู้สอนจะต้องวางแผนการจัด ประสบการณ์ในแต่ละวัน ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญ อย่างเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการ เพื่อให้บรรลุจุดหมายของ หลักสูตร แกนกลางที่กำหนดไว้

5. การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การประเมินเด็ก ปฐมวัย ยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตน และ พัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จาก การสังเกตพัฒนาการจากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงาน การแสดงออกในสภาพที่เป็น จริง ข้อมูลจากครอบครัวของเด็กตลอดจนการที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงานสามารถบอกได้ว่า เด็กเกิดการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยผู้สอนในการ วางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคนใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสาร กับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กและขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็ก ในวันนี้ได้อีกด้วย

6. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมี ความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ผู้สอนพ่อแม่ และผู้ปกครอง ของเด็กจะต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับ

และร่วมมือกันรับผิดชอบ หรือถือเป็นส่วนส่วนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องร่วมกัน ดังนั้นผู้สอนจึงมีใจจะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเท่านั้น แต่จะต้องให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย ทั้งนี้ มิได้หมายความว่าให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงหลักการจัดที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

กล่าวโดยสรุป จุดมุ่งหมายของการศึกษาปฐมวัยมีความแตกต่างจากการจัดการศึกษาระดับอื่น เนื่องจากการศึกษาปฐมวัยมุ่งหมายให้เด็กได้รับการฝึกความพร้อมของร่างกาย และจิตใจ ทุกๆ ด้าน เพื่อเตรียมสำหรับเข้าเรียนในชั้นประถมต่อไป ขณะเดียวกันนโยบายในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาแต่ละแห่งต่างออกไป แต่จุดมุ่งหมายโดยรวมก็ยังคงเป็นการจัดให้เด็กได้รับการพัฒนาทุกด้านพร้อมกัน

การจัดการศึกษาปฐมวัย มีความสำคัญมาก เพื่อเป็นการวางรากฐานอนาคตสำหรับเด็กในทุกๆด้าน ตามความหมายของ คาร์เตอร์ วี กู๊ด “ การจัดการศึกษาปฐมวัย” หมายถึง โครงการหรือหลักสูตรที่จัดขึ้นในโรงเรียนเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาล หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ฮิมส์ (Hymes) กล่าวว่า “ การจัดการศึกษาปฐมวัย” หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษ ที่แตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญในการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง

เยาเวพา เดชะคุปต์ (2542:14) กล่าวว่า “ การจัดการศึกษาปฐมวัย” หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญในการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กวัยนี้มีชื่อเรียกต่างกันไปหลายชื่อ ซึ่งแต่ละโปรแกรมก็มีวิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรมซึ่งมีจุดหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบต่างๆกัน

ในปี 2546 สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้มีการกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ที่ให้โรงเรียนที่มีการสอนระดับอนุบาล นำไปใช้เป็นแนวทาง โดยมีสาระสำคัญ ครอบคลุมเนื้อหาต่างๆ ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท

2. ยึดหลักการให้การเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย

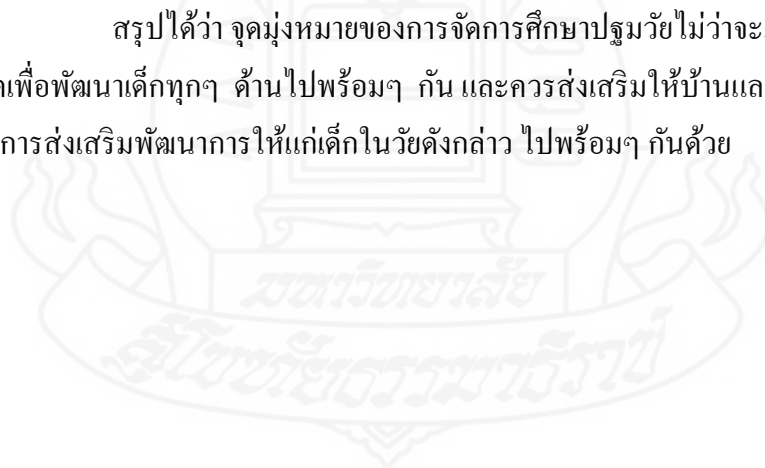
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัวชุมชนและสถาบันการศึกษาในการพัฒนาเด็ก

จุดมุ่งหมายและหลักการดังกล่าวเป็นที่มาของหลักการจัดการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียนการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้พร้อมที่จะดำเนินชีวิตในภายหน้าขึ้นอยู่กับการวางรากฐานขั้นต้นให้แก่เด็กในระยะกำลังพัฒนา ดังนั้น การจัดการศึกษาก่อนวัยเรียนจึงมุ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแตกต่างไปจากการจัดการศึกษาในระดับอื่น โดยมุ่งเน้นให้เด็กได้ฝึกความพร้อมทุก ๆ ด้าน เพื่อเตรียมตัวเข้าเรียนในชั้นประถมต่อไป มิใช่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสอนการอ่าน เขียนเรียนเลข ดังที่โรงเรียนอนุบาลหลายๆ แห่งกระทำอยู่ในขณะนี้ ซึ่งผลการวิจัยก็ได้ยืนยันแล้วว่า การสอนเพื่อการอ่านออกเขียนได้เป็นจุดมุ่งหมายที่ทำให้เด็กต้องเบื่อหน่าย เพราะต้องไปเรียนซ้ำอีกเมื่อเรียนชั้นประถมปีที่ 1

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด ควรเป็นการจัดเพื่อพัฒนาเด็กทุกๆ ด้านไปพร้อมๆ กัน และควรส่งเสริมให้บ้านและสถานศึกษามีการร่วมมือในการส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กในวัยดังกล่าว ไปพร้อมๆ กันด้วย

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

การวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้างานวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

โสภิตอนงค์ บุญช่วย (2531) ได้วิจัย เรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนระดับก่อนประถมศึกษา ในสถานศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สภาพการเรียนการสอนมีการกำหนดนโยบายและปฏิบัติตามนโยบาย บรรลุผลปานกลาง การจัดการเรียนการสอนในเนื้อหา วิชามากกว่าการเตรียมความพร้อมโดยใช้แนวการจัดประสบการณ์ที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเอง มีการนิเทศภายใน สื่อที่ใช้อยู่ในสภาพดี แต่เครื่องเล่นมีจำนวนไม่เพียงพอแก่นักเรียน ครูไม่มีเวลา และขาดเครื่องมือในการวัดผล ประเมินผล ส่วนการจัดกิจกรรมนักเรียนและบริการด้านอาคารสถานที่สถานศึกษาจัดทำได้ดี ในด้านความคิดเห็นของผู้ปกครองมีความเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนในด้านต่างๆ ได้ตามความต้องการของผู้ปกครองแต่ขอให้สถานศึกษาจัดเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมากขึ้น และเหตุผลที่ผู้ปกครองใช้เลือกสถานศึกษา คือ เดินทาง ใกล้เคียงสะดวกและสถานศึกษาอยู่ใกล้บ้าน

นุตอนงค์ ทัดบัวงำ (2540) ได้วิจัย เรื่อง การศึกษาบทบาทของครูในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ครูมีการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา โดยจัดกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ที่มีเนื้อหา หรือวัตถุประสงค์ที่สัมพันธ์ หรือเน้นการแก้ปัญหาวิธีปฏิบัติ คือ เลือกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมาใช้เป็นสถานการณ์ตัวอย่างให้เด็กร่วมอภิปราย และสรุปวิธีการแก้ปัญหา ช่วงเวลาที่จัดกิจกรรมฝึกแก้ปัญหามากที่สุดคือ ช่วงกิจกรรมในวงกลม สื่อที่นำมาใช้ประกอบหรือกระตุ้นความสนใจเด็กเกี่ยวกับปัญหามากที่สุด คือ สื่อประเภทนิทาน วิธีการที่ครูใช้ในการประเมินผล การแก้ปัญหของเด็ก คือ การสังเกตพฤติกรรมเด็กขณะแก้ปัญหาและประเมินในด้านความสามารถในการเลือกหรือบอกวิธีการแก้ปัญหา 2) ด้านการสอนทักษะการแก้ปัญหามาตรการแก้ปัญหามาจากการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน วิธีการที่ครูปฏิบัติคือการสอนทักษะการกำหนดประเด็นปัญหา ครูเสนอปัญหาโดยใช้ภาพที่มีเรื่องราว ที่เป็นปัญหาให้เด็กร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และสรุปสาเหตุของปัญหา การสอนทักษะการพิจารณาเลือกวิธีการแก้ปัญหาคือครูสอนให้เด็กเสนอความคิดเห็นอย่างเสรี แล้วสรุป และร่วมกันตัดสินใจเป็นระบบกลุ่มในการเลือกวิธีแก้ปัญห การสอนทักษะการทดลองปฏิบัติการแก้ปัญห ครูให้เด็ก

แก้ปัญหาตามวิธีการที่เหลือ และครูให้ความช่วยเหลือ การสอนทักษะการประเมิน และสรุปผลการแก้ปัญหา ครูให้เด็กเสนอวิธีแก้ไขปัญหาของตนเอง และกระตุ้นให้เด็กตรวจสอบการทำงาน

พิมพา ดวงสว่าง (2541) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาเอกชน ระดับก่อนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) การพัฒนาบุคลากรมีเป้าหมาย เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติ วิธีการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ศึกษาความต้องการพัฒนาโดยการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำแผน และประเมินผล โดยมีการกำหนดเป็น โครงการในแผนปฏิบัติงานประจำปี ส่วนใหญ่พัฒนาด้านการเรียนการสอน โดยเชิญวิทยากรจากหน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งงบประมาณของสถานศึกษา สถานที่ที่ใช้คือสถานศึกษาและกลุ่มสถานศึกษา กิจกรรมการพัฒนาใช้การฝึกอบรมเป็นอันดับแรก มีการส่งบุคลากรไปฝึกอบรมตามหน่วยงานต่างๆ มีการสอนงาน โดยใช้บุคลากรภายในสถานศึกษาการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ศึกษาต่อในสาขาการศึกษาปฐมวัย มีการไปศึกษาดูงานที่หน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการทำงานร่วมกัน การประเมินผลการพัฒนาใช้วิธีทดลองปฏิบัติงาน โดยผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการฝ่ายบุคลากร 2) ปัญหาในการพัฒนาบุคลากร ได้แก่ การกำหนดนโยบาย และเป้าหมายการพัฒนาไม่ชัดเจน บุคลากรไม่เห็นความสำคัญในการพัฒนาตนเอง โครงการพัฒนาบุคลากรไม่มีและขาดการติดตามประเมินผล วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ประเมินผลไม่เหมาะสม

ชบา พันธุ์ศักดิ์ (2541) วิจัย เรื่อง การศึกษาการใช้หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติผลการวิจัยสรุปได้ว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้แนวการจัดประสบการณ์อนุบาล 3 ขวบ ของสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติเป็นแนวทางดำเนินงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน และส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยนี้ทั้ง 4 ด้าน ผู้บริหาร และครูผู้สอน มีวิธีการเตรียมตัวเพื่อใช้หลักสูตรดังกล่าวด้วยการเข้ารับการอบรม และเตรียมผู้ปกครองเพื่อให้มีความเข้าใจในการใช้หลักสูตรด้วยการปฐมนิเทศ ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบการจัดบริการเอกสาร และสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารจะประเมินผลการใช้หลักสูตรภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยการสังเกตการณ์ สอนตรวจเอกสารธุรการชั้นเรียน และเป็นผู้นิเทศการสอนตามความเหมาะสม ประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรโดยการประชุมครู ประชุมผู้ปกครอง ผู้ที่ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตร คือ ครูผู้สอน โดยการเลือกประสบการณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของท้องถิ่น ซึ่งได้สำรวจจากความคิดเห็นของผู้ปกครอง กำหนดตารางกิจกรรมประจำวัน โดยปรับปรุงจากแนวการจัดประสบการณ์อนุบาล 3 ขวบ ตามความเหมาะสม กิจกรรมประจำวัน คือ กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมการเล่นตามมุม กิจกรรมวงกลม กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง

การใช้เพลงและเกม และเกมการศึกษา มีการจัดกิจกรรมการฝึกสมาธิ เสริมหลักสูตรมากที่สุด สื่อการสอนที่นำมาใช้มากที่สุด คือ รูปภาพและของเล่นเพื่อการศึกษา มุมประสบการณ์ ที่จัดสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ คือ มุมบล็อก มุมศิลปะ มุมหนังสือ มุมดนตรี มุมบทบาทสมมติ และมุมวิทยาศาสตร์ ประเมินพัฒนาการโดยการสะสมผลงานเด็ก สังเกตพฤติกรรม นอกจากนี้ทั้งครูและผู้บริหารยังไม่มี การประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างจริงจัง ปัญหาที่พบ คือ ผู้ปกครองต้องการให้สอนอ่าน เขียน ขาดการเสนอแนะการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ขาดการติดตามผลการใช้หลักสูตรจากหน่วยงานระดับ สูงขึ้นไป และที่สำคัญทั้งผู้บริหารและครูไม่ดำเนินงานอย่างจริงจัง เพราะนโยบายยังไม่ชัดเจนและ แน่นนอน

โสภิตา จิตต์ใจกล้า (2541) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบการประเมินพัฒนาการ ของนักเรียนในระดับอนุบาลศึกษา โดยใช้แฟ้มผลงาน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ระบบการประเมิน พัฒนาการของนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา โดยใช้แฟ้มผลงานสามารถนำไปปฏิบัติในกระบวนการ เรียนการสอนปกติ สารสนเทศการประเมินที่ได้จากแฟ้มผลงานนี้มีประโยชน์ต่อการพัฒนานักเรียน ในทุกด้าน และต่อการสรุปผลพัฒนาการ นอกจากนี้กระบวนการประเมินยังก่อให้เกิดการพัฒนา ตนเองของนักเรียน และการปรับปรุงการสอนของครู ตลอดจนเป็นสื่อสร้างความร่วมมือระหว่าง บ้านและโรงเรียน ผลการประเมินที่ได้จากการใช้ระบบประเมินโดยใช้แฟ้มผลงานที่พัฒนาขึ้นมี คุณภาพทั้งในด้านความตรงและความเที่ยง

จุฑามณี พิมพ์จันทร์ (2541) ได้วิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาในการดำเนินงาน โครงการนำร่องของศูนย์พัฒนาอัจฉริยภาพเด็กและเยาวชน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า โรงเรียนที่เข้าร่วม โครงการใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แต่มีการปรับเนื้อหาและกิจกรรม มีการจัดการเรียน การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้วิธีสอนให้นักเรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมกลุ่ม ลงมือ ปฏิบัติจริง ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนเป็นมุมประสบการณ์ โดยแต่ละมุมมีสื่อและกิจกรรมที่ครูเตรียมไว้ให้นักเรียนได้ทำอย่างหลากหลาย นอกจากนี้ยังมีการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องศูนย์วิทยาการที่นักเรียนต้องเข้าเรียนภายในห้องศูนย์วิทยาการ สัปดาห์ละ ไม่ต่ำกว่า 1 ชั่วโมง พบปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนอาคารสถานที่ ในการจัดทำห้อง ศูนย์วิทยาการและห้องคอมพิวเตอร์ ขนาดของห้องเล็กเกินไป จำนวนนักเรียนในแต่ละห้องมีมาก เกินไป โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และสอนซ่อมเสริมในลักษณะตัวต่อตัว การวัด และการประเมินผลใช้พอร์ตโฟลิโอ การทดสอบและการสังเกต ครูมีปัญหาเกี่ยวกับการไม่เข้าใจ วิธีการประเมินผลด้วยพอร์ตโฟลิโอ ผู้บริหารและคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศการเรียนการสอน โดยการตรวจเยี่ยมชั้นเรียน จัดครูเข้าสอนตามวิชาเอก และจัดให้มีนักจิตวิทยา นักแนะแนว นัก การศึกษาพิเศษ เพื่อให้คำปรึกษา แก่นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ผู้ปกครองของนักเรียนที่เข้าร่วม

โครงการมีความคิดเห็นว่าเป็นโครงการที่มีประโยชน์ โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการเพื่อนำผลไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในระยะต่อไป

อรพรรณ บุตรกัตัญญ (2542) ได้วิจัย เรื่อง การศึกษาความเข้าใจของผู้บริหาร และครูเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล ผลการวิจัยสรุปได้ว่าความเข้าใจของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสม กับระดับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาล อยู่ในระดับปานกลาง จากคะแนนในการทำแบบวัดความเข้าใจที่มีลักษณะเป็นสถานการณ์ในการตัดสินใจ โดยผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเข้าใจมากที่สุด ในการสรรหาบุคลากรเพื่อรองรับจำนวนเด็กอนุบาลที่เพิ่มขึ้น และมีความเข้าใจน้อยที่สุดในการกำหนดนโยบายสำหรับการใช้ภาษาและสื่อสารภายในโรงเรียน สำหรับครูส่วนใหญ่ที่มีความเข้าใจมากที่สุดในการรายงานผลการประเมินเด็ก และมีความเข้าใจน้อยที่สุดในการจัดประสบการณ์หรือสื่อที่ซับซ้อนมากขึ้น เมื่อเด็กทำได้แล้ว และเปิดโอกาสให้มีการทบทวนหรือทำซ้ำ การปฏิบัติการของผู้บริหารและครูตามระดับความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กวัยอนุบาลตามที่ศึกษา 6 ด้าน พบว่า กลุ่มของผู้บริหาร และครูที่มีความเข้าใจระดับมาก มีการปฏิบัติที่เห็นเด่นชัดในแต่ละด้าน คือ การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคม การมีส่วนร่วมของเด็กในการทำกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อยและรายบุคคล การบูรณาการหลักสูตร การใช้แฟ้มสะสมงาน การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน และการส่งเสริมให้ครูพัฒนาอย่างต่อเนื่องทางการศึกษาปฐมวัย กลุ่มของผู้บริหารและครูที่มีความเข้าใจระดับปานกลาง มีการปฏิบัติที่เห็นเด่นชัดในแต่ละด้าน คือ การจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ การมีส่วนร่วมของเด็กในการทำกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่มใหญ่และรายบุคคล แผนการสอนของหน่วยงานที่จัดทำขึ้น การใช้แบบประเมินความพร้อม การเชิญผู้ปกครองให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดให้ และการสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยกลุ่มของผู้บริหารและครูที่มีความเข้าใจระดับน้อย มีการปฏิบัติที่เห็นเด่นชัดในแต่ละด้าน คือ ไม่มีการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคม การมีส่วนร่วมของเด็กในการทำกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกลุ่มใหญ่ การแบ่งหลักสูตรเป็นรายวิชา การแจ้งข่าวสารและพูดคุยกับผู้ปกครอง และไม่ได้รับครูที่จบทางการศึกษาปฐมวัยหรือผ่านการอบรม

ศิริพร จันทโชติ (2543) ได้วิจัย เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาของเอกชน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ด้านงานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้มีการนำแนวคิดและแผนการจัดประสบการณ์มาปรับปรุงหรือพัฒนาก่อนนำไปใช้ โดยปรับเนื้อหา และกิจกรรมให้เข้ากับโรงเรียนและชุมชน 2) ด้านการเรียนการสอนงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน จุดเน้นของกิจกรรมคือจัดให้สอดคล้องพัฒนาการของเด็ก ลักษณะเน้นในตัวเด็กคือ การช่วยเหลือตนเอง ความมีระเบียบและ

ความรับผิดชอบ มีการจัดมุมเล่น มุมหนังสือไว้ในห้องเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ส่งครูอบรมศึกษาดูงานเกี่ยวกับสื่อ และให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง มีการติดตามประเมินผลโดยการสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน 3) ด้านการนิเทศภายในและประชุมอบรมทางวิชาการ กิจกรรมที่จัดมากที่สุดคือ การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน การประชุมอบรมครู ส่วนใหญ่ครูต้องการได้รับการนิเทศเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนการเข้ารับการอบรมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่จัดให้มีการติดตามประเมินผลโดยให้ผู้รับการอบรมรายงานผลทางวิชาการในการประชุม 4) ด้านการวัดผลจัดให้มีการอบรมสัมมนาแก่ครูให้มีความรู้ด้านการวัดผล วิธีที่ใช้มาก คือ การสังเกตและผู้บริหารคอยกำกับติดตาม โดยสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู ปัญหาของโรงเรียนที่พบคือ ผู้ปกครองไม่เข้าใจ หลักการเตรียมความพร้อมให้เด็กต้องการอ่านออกเขียนได้ จำนวนนักเรียนในชั้นมากเกินไป ครูขาดความชำนาญในการจัดกิจกรรม และไม่ใช้สื่อในการเรียนการสอน ขาดการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการวัดผลการศึกษา

อุไรวรรณ นัตรสุภางค์ (2550:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ การขาดงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร แหล่งเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์มีไม่เพียงพอ ส่วนข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ ควรจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น

พรพิมล สิริเจริญพร (2546 : 26 – 29) ได้ศึกษาการจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา ของโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่ 8 จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารได้ปฏิบัติทุกกิจกรรมในด้านหลักสูตรและแนวทางการจัดประสบการณ์ ส่วนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ปัญหาที่พบคือ โรงเรียนจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ครูไม่เข้าใจเนื้อหาหลักสูตร ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน สิ่งแวดล้อมไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ครูไม่เข้าใจในการจัดสภาพแวดล้อม

โสภิตอนงค์ บุญช่วย (2531:27) ได้ศึกษาสภาพการจัดสภาพการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษา ในโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร พบว่าการจัดการเรียนการสอนยังเน้นเนื้อหาวิชาการมากกว่าการเตรียมความพร้อมโดยใช้แนวทางการจัดประสบการณ์ที่โรงเรียนจัด

ขึ้นเอง เครื่องเล่นมีจำนวนไม่เพียงพอต่อนักเรียน ครูไม่มีเวลาในการจัดทดสอบเครื่องมือวัดและประเมินผล ส่วนการจัดกิจกรรมนักเรียน และบริการต่างๆด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง โรงเรียนจัดทำได้ดี ผู้ปกครองมีความเห็นว่าโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนในด้านต่างๆได้ตามความต้องการของผู้ปกครอง แต่ขอให้โรงเรียนจัดเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนมากขึ้น

ธวัชชัย แก้วมณีชัย (2542:98) ได้ทำวิจัยเพื่อประเมินโครงการปฏิรูปประสบการณ์เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนมโดยใช้ผู้บริหารและครูเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารต้องมีบทบาทในการวางแผน สนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ทุกชนิดอย่างเพียงพอ จะต้องให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากที่สุด จะต้องสร้างวินัยให้กับนักเรียนจะต้องใช้การประเมินผลตามสภาพจริงและส่งเสริมประชาธิปไตย จึงจะทำให้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบผลสำเร็จ

ศักดิ์ดา ทรัพย์ขวัญเมือง (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารมีการวางแผนโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและบุคลากร ตลอดจนการนิเทศติดตาม กับมีการบริหารสนับสนุนให้ผู้สอน และผู้เรียนมีส่วนร่วมต่อการเตรียมแผนการสอน บรรยากาศการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล การวิเคราะห์ความก้าวหน้าของผู้เรียน แต่สภาพการบริหารงานน้อย การอบรมให้ความรู้ การสนับสนุน การนิเทศติดตาม การประเมินผลเพื่อให้เกิดการปรับปรุงแก้ไข และปัญหาการบริหารงานจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง มีแนวโน้มไปทางมาก และสอดคล้องกับสภาพการบริหารงานน้อย

สุเนตร อิทธิสา (2544 : 121) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี ในการส่งเสริมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการส่งเสริมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูอยู่ในระดับมาก ในด้านการพัฒนาบุคลากรโดยส่งครูเข้าอบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือครูบางคนไม่ยอมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน

เจมวิทย์ เครือคำ (2547 : 83-84) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการ

บริหารงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีทัศนคติต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมทุกด้านและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก มีทัศนคติต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในด้านการจัดบรรยากาศทางกายภาพแตกต่างกันกับผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการบริหารงานการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่แตกต่างกัน

ประโชชน์ ชัยณรงค์ (2548 : 58-59) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา มีการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐบาลกับของเอกชนพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดระบบสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และเมื่อเปรียบเทียบตามขนาดของสถานศึกษาพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสูงกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก

อนัญญา กรังพานิช (2549 : 97-100) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร รวมทุกด้าน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารพบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตรด้านการพัฒนาบุคลากรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เปรียบเทียบการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้มีความแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามขนาดโรงเรียนเล็ก กลาง ใหญ่ โดยรวม

และรายด้านไม่แตกต่างกัน และปัญหา อุปสรรคการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนคุ้นเคยกับการสอนในรูปแบบเดิม

5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

มาเรียน (Marion, 1991) ได้วิจัย เรื่อง การกำหนดนโยบายการศึกษาและการบริหาร โรงเรียนรัฐบาลระดับประถมศึกษา ในรัฐแคนซัส ผลการวิจัยสรุปได้ว่าโรงเรียนประถมศึกษาในรัฐแคนซัส จำนวน 303 โรงเรียน มีการจัดการศึกษาและบริหารการศึกษา โดยดำเนินการตามนโยบายของรัฐในด้านการทำหน้าที่ในการเลี้ยงดูเด็ก ขนาดโรงเรียนกับจำนวนนักเรียน ค่าใช้จ่าย ในการเลี้ยงดู ความรู้ของผู้ดูแลเด็ก การให้บริการด้านการศึกษาแก่ชุมชน และมีการนำผลจากการประเมินและการปฏิบัติงานไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยของรัฐ

แอคชีวา (Acchione, 1993) ได้วิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบบทบาทของครูปฐมวัยและมารดา (ซึ่งทำการสอนเอง) ผลการวิจัยสรุปได้ว่าระดับบทบาทของครูปฐมวัย และมารดาไม่มีความแตกต่างกันในช่วงระยะเวลาที่ทำการสอน จะมีความแตกต่างกันในรูปแบบการสอน ซึ่งจะเห็นได้ว่าครูใช้เทคนิควิธีสอน โดยการให้คำแนะนำอธิบายและลงมือปฏิบัติ ส่วนมารดาใช้วิธีสอน โดยการบอกมากกว่าที่จะให้ความรู้ และอบรมมารยาทให้แก่เด็ก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบทบาทของมารดาจะมีความผูกพันกับเด็กมากกว่าครูทั้งเรื่องของความรู้สึกรมณ และการมีส่วนร่วม ปฏิริยาของมารดากับเด็กจะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่ถ้าเด็กอยู่กับครูก็มีความตั้งใจเรียนมากกว่าอยู่กับมารดา

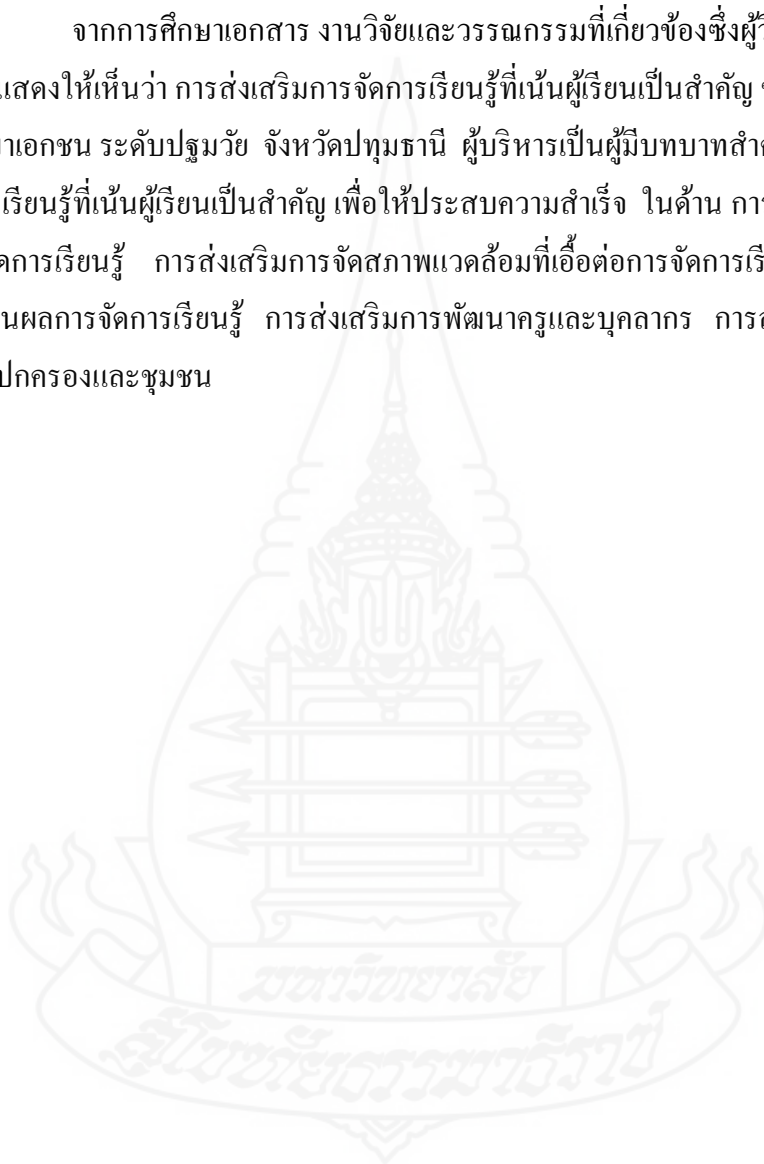
ดีซอเทล(Desautel,1978) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนในรัฐคาโกตาเหนือ สหรัฐอเมริกา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่ ตนใช้เวลาส่วนใหญ่ในการจัดการเรียนการสอน และยังมีความเห็นต่อไปอีกว่า ควรจะได้ปฏิบัติหน้าที่นี้ให้มากกว่าที่ปฏิบัติอยู่แล้ว และถือว่าเป็นบทบาทที่สำคัญที่สุดของผู้บริหาร โรงเรียน

เบอร์เทลเซน (Bertelsen, 1998 : Abstract) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาพิเศษระดับประถมศึกษา ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง และมีการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและสภาพแวดล้อมดี

กาแกน (Kagan , 2003 : 73) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยการเล่นเป็นกลุ่มกับนักเรียนที่มีปัญหาทางทักษะภาษา สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยการเล่นเป็นกลุ่มช่วยให้ผู้เรียนปรับปรุงการแสดงออกทางทักษะการพูดและสามารถลดการวิตกกังวลของผู้เรียนได้

ตีโอ (Tzuo ,2004 : 189) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ธรรมชาติของการกำกับดูแลของ ครูผู้สอนและความเป็นอิสระของนักเรียนในชั้นเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนนั้น สิ่งที่มีผลต่อการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ของ ผู้เรียนคือ การควบคุมของครูและการให้อิสระแก่ผู้เรียน

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเสนอ ตามลำดับแสดงให้เห็นว่า การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหาร สถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ประสบความสำเร็จ ในด้าน การส่งเสริมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริม การประเมินผลการจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี มีขั้นตอนดำเนินการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

77 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี โดยการเลือกแบบเจาะจง จากสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินรอบสองของ สมศ. ระดับดีมาก ในมาตรฐานที่ 9 “ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” และ มาตรฐานที่ 12 “สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” เพราะฉะนั้น จึงได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี ที่ผ่าน มฐ.ที่ 9 และ 12 ในระดับดีมาก จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ บทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

3 ตอน

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีทั้งหมด

3 ตอน

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานะของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหาร

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์เกี่ยวกับ บทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี จำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้าน

1. การส่งเสริมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ
2. การส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ
3. การส่งเสริมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ
4. การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร จำนวน 8 ข้อ
5. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 สัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการจัดการ เรียนรู้

ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

2.2 การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ

2.2.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทในการ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2.2 กำหนดกรอบงานที่จะใช้ศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.2.3 สร้างประเด็นสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ให้ครอบคลุมบทบาทในการส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ตามกรอบแนวคิด การวิจัย ดังนี้ การส่งเสริมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ การส่งเสริมการจัด สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ การส่งเสริมการประเมินผลการจัดการ เรียนรู้ จำนวน 6 ข้อการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร จำนวน 8 ข้อ การส่งเสริมการมี ส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน จำนวน 6 ข้อ

2.2.4 นำแบบสัมภาษณ์เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระตรวจสอบ ความตรงเชิงเนื้อหาของประเด็นสัมภาษณ์

2.2.5 ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ

2.2.6 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตรวจสอบ พิจารณาและให้ความเห็นชอบ

2.2.7 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 2 คน

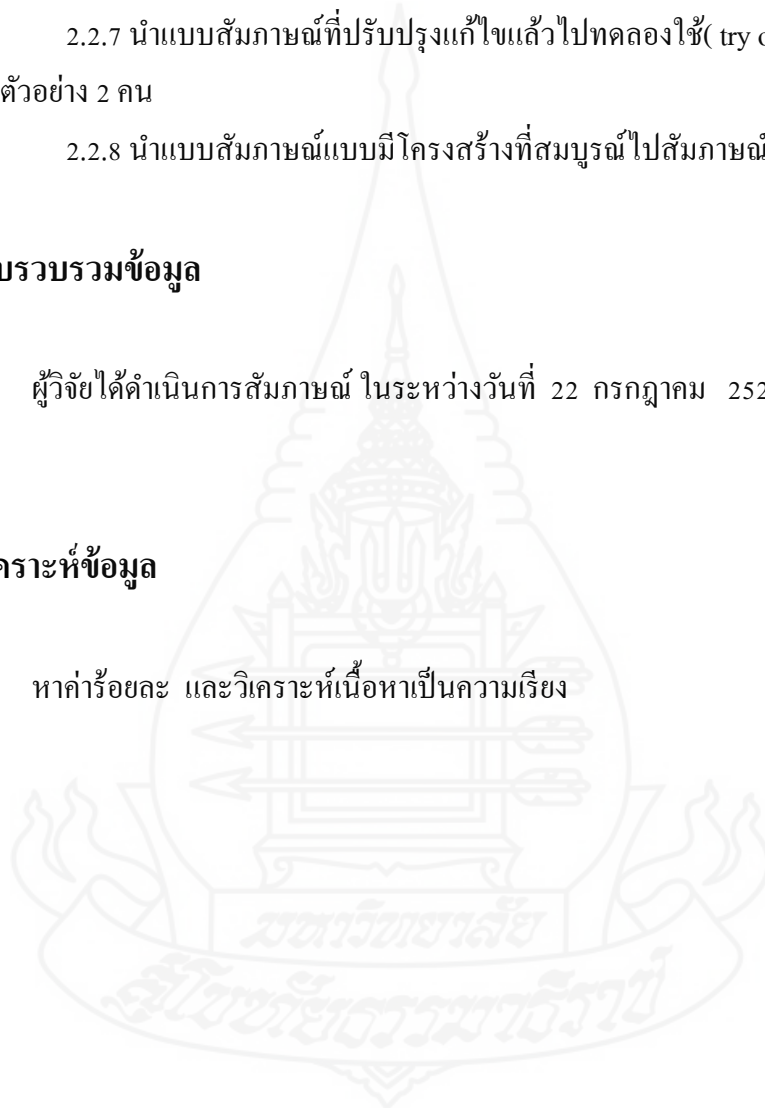
2.2.8 นำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่สมบูรณ์ไปสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ ในระหว่างวันที่ 22 กรกฎาคม 2526 - 31 สิงหาคม 2556

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

หาค่าร้อยละ และวิเคราะห์เนื้อหาเป็นความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเรื่อง บทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยขอเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

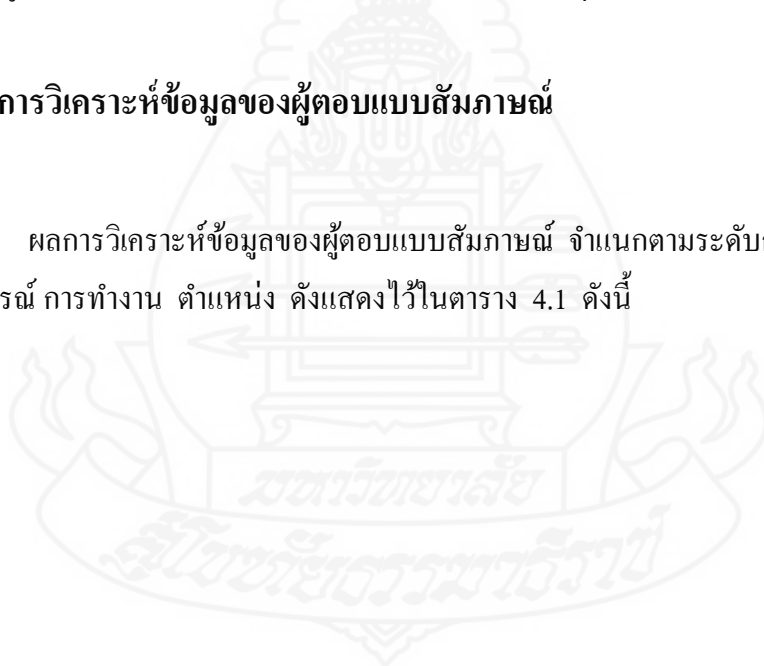
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์บทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามระดับการศึกษา ประสิทธิภาพ การทำงาน ตำแหน่ง ดังแสดงไว้ในตาราง 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำแนกตามตำแหน่ง
ระดับการศึกษาและ ประสบการณ์การทำงาน

สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ตำแหน่ง		
1.1 ผู้อำนวยการ	3	60
1.2 รองผู้อำนวยการ	2	40
รวม	5	100
2. ระดับการศึกษา		
2.1 ปริญญาตรี	2	40
2.2 ปริญญาโท	3	60
รวม	5	100
3. ประสบการณ์การทำงาน		
2.1 น้อยกว่า 10 ปี	1	20
2.2 10 – 20 ปี	1	20
2.3 20 – 30 ปี	2	40
2.4 30 – 40 ปี	1	20
รวม	5	100

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์บทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี ทั้ง 5 ด้าน

ในการวิเคราะห์บทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้นำเสนอโดยสรุป ดังต่อไปนี้

1. ด้านการส่งเสริมการวางแผนการจัดการเรียนรู้

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับครูในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบรรลุวัตถุประสงค์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 บทบาทในการส่งเสริมการจัดการประชุมครูผู้สอนและบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษาเพื่อกำหนด นโยบายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ทุกปีการศึกษามีการประชุมครูและบุคลากร เพื่อกำหนดการวางแผนการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อลงสู่การปฏิบัติงาน โดยจะพัฒนาตามกลยุทธ์ของสถานศึกษา ทั้งด้านผู้เรียน บุคลากร และการบริหารจัดการ แหล่งเรียนรู้และชุมชน อีกทั้งให้สนองตอบอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของโรงเรียน มุ่งเน้น PDCA และ SBM เป็นหลัก พร้อมทั้งมีการประชุมผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาร่วมกันจัดทำมาตรฐานหลักสูตร สาระที่เด็กควรเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตรงกับหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546 ทุกสัปดาห์ หรืออย่างน้อย เดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อสรุปงาน โครงการและ กิจกรรม รวมทั้งมีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ความรู้และประสบการณ์ ตลอดจนนวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน และจัดทำเป็นระบบสารสนเทศให้ครูและบุคลากรสามารถเปิดอ่านการสรุปการประชุมได้

1.2 บทบาทในการส่งเสริมการกำกับดูแลการจัดทำแผนงาน / โครงการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ประชุมวางแผนปฏิบัติงานประจำปี มอบหมายงานให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของบุคลากร นิเทศกำกับติดตามการทำงานทั้งก่อน ระหว่าง และหลัง การปฏิบัติงาน โครงการและกิจกรรม โดยใช้แบบติดตามผล และนำข้อมูลแต่ละปีมาวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค ความเป็นไปได้ พร้อมปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 บทบาทในการส่งเสริมการกำหนดมาตรการดำเนินการให้แผนงาน / โครงการ ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบรรลุผลสำเร็จ มีองค์ประกอบดังนี้

จัดประชุมกำหนดบทบาทหน้าที่ผู้รับผิดชอบ โครงการ/กิจกรรม ซึ่ง สถานศึกษามีกลยุทธ์ในการพัฒนา ในแผนพัฒนาหลักสูตร 3 – 5 ปี จะครอบคลุมการบริหารจัดการ สถานศึกษาใช้ PDCA เป็นหลักในการติดตาม โครงการ/กิจกรรม เพื่อกำกับ ติดตามดูแล ปรับปรุง พัฒนา ดังนี้

- 1) วางแผนงาน โดยคำนึงถึงเป้าหมาย (RBM)
- 2) กำหนดแนวทางที่ชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน
- 3) ปฏิบัติตามแผนงาน พร้อมประเมินผลเป็นระยะ
- 4) นำผลการปฏิบัติงานมาสรุปผลแลกเปลี่ยน และนำผลการทำงานที่ได้เก็บ

ไว้เป็นข้อมูลในการพัฒนาโครงการ/กิจกรรมในปีการศึกษาถัดไป

1.4 บทบาทในการส่งเสริมครูให้วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ส่งเสริมครูผู้สอน ให้รู้ถึงวิธีการและความสำคัญในการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ดังนี้

- 1) ประชุมชี้แจงเนื้อหา ประโยชน์ รวมถึงวิธีการในการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล
- 2) เชิญวิทยากรที่มีความรู้ในเรื่องการทำเครื่องมือในการวิเคราะห์ห้มาอบรมให้ความรู้แก่ครู
- 3) ตรวจสอบงานการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล พร้อมให้ข้อเสนอแนะ
- 4) ให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเนื้อหาเพื่อสรุปผลทุกภาคการศึกษา

1.5 บทบาทในการส่งเสริมครูให้นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 1) สถานศึกษาสนับสนุนให้ครูสร้างนวัตกรรมและสื่อการเรียนการสอน โดยสถานศึกษามีลักษณะหรือแบบอย่างสื่อให้ครูดูเป็นพื้นฐาน
- 2) สถานศึกษามีอุปกรณ์เตรียมพร้อมไว้ให้ ครูสามารถนำอุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ทำสื่อได้ทุกเมื่อ
- 3) ส่งครูเข้ารับการอบรมการสร้างนวัตกรรม และสื่อการเรียนการสอนพร้อมทั้งเทคโนโลยีใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอ

4) จัดประกวดสื่อและนวัตกรรมเป็นประจำทุกปี โดยมีรางวัลและประกาศนียบัตรมอบให้

2. ด้านการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับครูในการส่งเสริมการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 บทบาทในการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาเพื่อผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

สถานศึกษามีการพัฒนา อาคาร สถานที่ และภูมิทัศน์อย่างสม่ำเสมอ มีโครงการศึกษาน่ามอง ห้องเรียนน่าอยู่ ค่อยออกจาก สถานศึกษาน่าดูน่าอยู่น่าเรียน พยายามจัดทุกพื้นที่ของบริเวณโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียน

ภายนอกห้องเรียน มีสวนหย่อมเพื่อศึกษาเรื่องของต้นไม้ สัตว์ต่างๆ สวนวิทยาศาสตร์ สวนสมุนไพร สระว่ายน้ำ ห้องปฏิบัติการต่างๆ สวนครัว ไร่นา บ่อบัว พืชสมุนไพร เรือนเพาะชำ เป็นต้น

ภายในห้องเรียนจะมี มุมภาษาไทย มุมเกมการศึกษา มุมบล็อก มุมอาชีพ ต่างๆ มุมภาษาต่างประเทศ มุมวิทยาศาสตร์ มุมบทบาทสมมติ มุมศิลปะ มุมดนตรี และมุมหนังสือ เป็นต้น

2.2 บทบาทในการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา

1) ทุกเปิดภาคเรียนในแต่ละปีการศึกษา จะให้นักเรียนระดมความคิดในการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาที่นักเรียนสนใจ โดยมอบหมายหน้าที่ให้ครูประจำชั้นรวบรวมความต้องการของนักเรียนมาสรุปเป็นภาพรวมในสิ่งที่ตรงกันและเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ และนำเข้าสู่ขั้นตอนดำเนินงาน

2) สนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นในการจัดสถานที่
3) มอบหมายให้นักเรียนและครูแต่ละระดับชั้นดูแลรักษาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและทำบันทึกการเข้าใช้

4) สรุปผลการเข้าใช้ว่าควรปรับปรุงแก้ไข ยกเลิก หรือดำเนินการต่อไป

2.3 บทบาทในการส่งเสริมให้ครูจัดสภาพชั้นเรียนให้ผู้เรียนมีโอกาสทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน

- 1) ประชุมชี้แจงในเรื่องที่ครูควรทราบ เกี่ยวกับการจัดสภาพชั้นเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 2) ครูแต่ละระดับชั้นเสนอเป็นรายงานถึงสิ่งที่นักเรียนจะได้จากการจัดสภาพชั้นเรียนที่ครูนำเสนอ (การจัดมุมที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนและเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย)
- 3) ผู้บริหารตรวจสอบและอนุมัติงบประมาณไว้ในรายงานที่นำเสนอ คัดค้านและเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน
- 4) ทุก 1 เดือนให้ครูแต่ละห้องสลับเปลี่ยนมุมหรือสิ่งของในมุมต่างๆ ให้ได้ทุกห้อง คำนึงถึง ประโยชน์ ความคุ้มค่า และการเรียนรู้ที่หลากหลาย พร้อมทั้งปรับปรุงซ่อมแซมอย่างสม่ำเสมอ

2.4 บทบาทในการส่งเสริมการแสดงความสามารถของผู้เรียนในโอกาสต่างๆ

สถานศึกษาจัดให้มีการนำเสนอผลงานของนักเรียนทุกภาคเรียน โดยเน้นโครงการ/กิจกรรม บูรณาการ โดยนักเรียนจะช่วยกันนำเสนอผลงานต่างๆ และกิจกรรมต่างๆ ซึ่งนักเรียนจะมีโอกาสเท่าเทียมกัน เช่น กิจกรรมวันพ่อ วันแม่ วันวิชาการ วันไหว้ครู วันสำคัญทางศาสนา วันลอยกระทง วันกีฬา สัปดาห์ประจำเดือน และได้ว่าที่ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนที่มีความสามารถ สถานศึกษาก็จะสนับสนุนส่งเสริมแข่งขันทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และ ทุกปี ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ สถานศึกษาจัดนิทรรศการแสดงผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้ โดยที่เด็ก ๆ ทุกห้องจะนำผลงาน ชิ้นงาน โครงการ ที่เรียนรู้ มานำเสนอให้พี่ๆ ชั้นประถมศึกษา ผู้ปกครอง แลกเปลี่ยนกันดูได้ชม

2.5 บทบาทในการส่งเสริมให้มีห้องปฏิบัติการ สำหรับเรียนวิชาเฉพาะต่างๆ

สถานศึกษาสนับสนุนให้มีห้องปฏิบัติการเฉพาะวิชาพิเศษ ซึ่งวิชาเฉพาะเหล่านี้เป็นสิ่งที่เด็กควรจะได้ฝึกฝนเพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญ ได้แก่ ห้องดนตรีสากล ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องทดลองวิทยาศาสตร์ ห้องบัลเล่ต์ ห้องเทควันโด ห้องโยคะ ห้อง cooking ห้องเรียนรำไทย ห้องดนตรีไทย ห้องเครื่องเล่นพัฒนากาย (gym for kids) ห้องศูนย์วิทยาการ ห้องศิลปะ สระว่ายน้ำและ ห้องพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง

3. ด้านการส่งเสริมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างหลากหลาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 บทบาทในการส่งเสริมการวางแผนการประเมินผลการเรียน ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้

สถานศึกษาจัดทำแบบฟอร์มการเขียนแผนการจัดการประสพการณ์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แบบบูรณาการ และประเมินผลการเรียนหลังสอนทุก 6 กิจกรรมในแต่ละวัน และประเมินผลหลังการสอนภาพรวมทุกวันศุกร์ พร้อมทั้งส่งครูเข้ารับการอบรมการวัดและประเมินผล และนำมาใช้ ซึ่งผู้บริหารคอยช่วยเหลือ ชี้แนะครูให้ทำความเข้าใจเรื่องหลักสูตร เนื้อหา เวลาเรียน ภาระงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ / ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อนำมาออกแบบหน่วยการเรียนรู้และการวัดประเมินผล โดยสถานศึกษาจัดให้มีการประเมินผลการเรียนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับชั้น โดยอิงเกณฑ์จากมาตรฐานการเรียนรู้ จากหลักสูตร โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนทุกคนเรียนอย่างมีความสุข และมีการรายงานผลให้ผู้ปกครองได้รับทราบภาคเรียนละ 1 ครั้ง

3.2 บทบาทในการส่งเสริมครูประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีที่หลากหลาย

- 1) ให้ความรู้ในการจัดทำรูปแบบการประเมินที่หลากหลาย
- 2) ให้ครูเสนอความคิดเพิ่มเติมในการจัดทำรูปแบบการประเมิน
- 3) ตรวจสอบผลการประเมินเป็นระยะ
- 4) ประเมินผลการทำงานของครู สรุปเป็นรายงาน ให้ข้อเสนอแนะหากมีการปรับปรุง

การปรับปรุง

3.3 บทบาทในการส่งเสริมครูจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

สนับสนุนให้ครูจัดทำเครื่องมือการวัดและประเมินให้สอดคล้องกันและเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น การสังเกตการทำงานของเด็ก ครูจะต้องจดบันทึกลงในแบบบันทึกรายบุคคล และครูทุกระดับจะต้องช่วยกันในการจัดทำเครื่องมือวัดประเมินผลนักเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพจริง จัดให้มีการประชุมอบรม และเชิญวิทยากรผู้มีความรู้ความสามารถให้การอบรม พร้อมทั้งนิเทศ กำกับ ติดตามการวัดผลประเมินผลอย่างใกล้ชิด

3.4 บทบาทในการส่งเสริมครูให้นำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

เชิญวิทยากรมาให้ตรวจเครื่องมือที่ถูกนำมาจัดประเมินนักเรียนว่ามีคุณภาพประสิทธิภาพอย่างไร แล้วเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเพื่อให้ดีขึ้น ทุกภาคเรียน นำผลพัฒนาการมาสรุปเป็นคำร้อยละ คำเฉลี่ย เพื่อเปรียบเทียบและดูพัฒนาการของเด็กในภาพรวม วิเคราะห์ ผลการประเมินร่วมกันเพื่อให้ครูได้รับทราบและดำเนินการให้เหมาะสม ในการนำผลมาปรับปรุงพัฒนาในแต่ละด้านให้ดียิ่งขึ้น

3.5 บทบาทในการส่งเสริมครูให้มีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้

ให้ครูวางแผนออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ด้วยตนเอง และร่วมกันกำหนดวิธีการวัดและประเมินผล และส่งให้ผู้บริหารช่วยตรวจสอบ หากวิธีการใดไม่สอดคล้อง แนะนำให้ครูปรับแก้

3.6 บทบาทในการส่งเสริมครูในการทำเครื่องมือการประเมินที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของกิจกรรมและแผนงาน / โครงการ

1) ให้ความรู้ ความเข้าใจ ส่งครูเข้าอบรมเรื่องเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผล

2) สนับสนุนงบประมาณ

3) ให้ขวัญ กำลังใจ

4) เป็นที่ปรึกษา

5) นำผลงานดีเด่นมาชมเชย

ครูหรือบุคลากรที่รับผิดชอบงานกิจกรรมโครงการให้ศึกษาเครื่องมือที่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ เป้าหมาย หรือไม่ โดยมีการปรับปรุงเครื่องมือให้เหมาะสมกับกิจกรรมแผนงาน ซึ่งฝ่ายกำกับดูแล จะมีการตรวจสอบทุกกิจกรรม/แผนงาน และรวบรวมประเมินผล รายงาน

4. ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับกระบวนการทัศน์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาความรู้ ส่งเสริมครูให้มีการพัฒนาตนเอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 บทบาทในการส่งเสริมการประชุมร่วมกับครูเพื่อวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา

ทุกปีการศึกษา มีการประชุมครูและบุคลากร (ภาคเรียนละ 1 ครั้ง) เพื่อวางแผนและกำหนดแบบการปฏิบัติงาน ให้มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพ โดยครูทุกคนนำเสนอความต้องการของตนเองที่ต้องการพัฒนาในเรื่องใดบ้าง และนำมาวิเคราะห์หาความต้องการของครูส่วนใหญ่ ที่ต้องการพัฒนาและจัดหาวิทยากร วัสดุ อุปกรณ์ ให้บุคลากรในการใช้จัดการเรียนการสอน โครงการ/กิจกรรมต่างๆ

4.2 บทบาทในการส่งเสริมชี้แจงให้ครูผู้สอนและบุคลากรเข้าใจและปรับแนวคิด แนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 1) ชี้แจงให้ครูทราบโดยการประชุมให้เห็นนโยบายแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2) อบรมครูผู้สอนเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอน ทั้งส่งอบรมและเชิญวิทยากรมาอบรมที่สถานศึกษา
- 3) นิเทศ กำกับติดตาม การจัดการเรียนการสอนของครู
- 4) ให้ข้อเสนอแนะ/แนวทางการแก้ไข หากครูพบปัญหาในห้องเรียน

4.3 บทบาทในการส่งเสริมครูผู้สอนให้ช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สถานศึกษาได้จัดให้ครูมีการแลกเปลี่ยน เช่น ครูที่เล่านิทานเก่งไปเล่าให้ห้องอื่นฟัง และครูที่มีความสามารถก็จะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรม วิธีการจัดการเรียนการสอน หรืองานศิลปะ ให้กับเพื่อน ๆ ในสายชั้น อยู่เสมอ พร้อมทั้งมีการประชุมปรึกษาหารือแบบเป็นทางการ และแบบไม่เป็นทางการ ทุกเดือน หรืออย่างน้อย ภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง

4.4 บทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนให้มีคณะทำงานเพื่อระดมความคิดในการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการแก้ปัญหาต่าง ๆ

สนับสนุนให้ฝ่ายวิชาการและคณะกรรมการสถานศึกษาระดมความคิดทุกปีภาคเรียน ในการจัดการเรียนรู้ รวมถึงแก้ไขปัญหา ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน รวมทั้ง ครูระดับอนุบาลทุกคนจะร่วมกันจัดทำแผนการจัดการจัดการประสบการณ์ เพื่อใช้ตอนเปิดเรียน ในระหว่างเปิดเรียนครูอนุบาลในแต่ละระดับชั้นจะร่วมกันคิดแก้ปัญหา (หากมี) ผู้บริหารจะมอบหมายให้ หัวหน้าสายชั้นเป็นผู้ดูแล

4.5 บทบาทในการให้คำปรึกษา แนะนำครู เกี่ยวกับการเลือกใช้เทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลาย ในการจัดกิจกรรมการเรียน

ทุกสัปดาห์ในบันทึกหลังสอน หากครูบันทึกถึงปัญหาและอุปสรรคที่พบในแต่ละสัปดาห์ ผู้บริหารจะเขียนแนะนำเป็นลายลักษณ์อักษร ตอบกลับไป และในการเดินตรวจตรา หากพบสิ่งที่ครูจะต้องปรับแก้ ก็จะแนะนำโดยวาจาทันที

ทั้งนี้สถานศึกษาได้อบรมครูทุกคน ให้นึกเสมอว่า นักเรียนทุกคนคือแก้วตา ดวงใจของครู เทคนิคต่างๆ วิธีการต่างๆ ควรนึกถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ควรจัดกิจกรรมหรือนำเทคนิคที่ควรใช้กับนักเรียนกลุ่มใดบ้าง ซึ่งผู้บริหารใช้หลักในการแนะนำครู เกี่ยวกับการเลือกใช้เทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลาย ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างนี้

- 1) การต่อยอดความรู้
- 2) การสาธิตแบบย่อย
- 3) การยกตัวอย่างครูที่มีการสอนดี
- 4) การนำเทคโนโลยี you tube ให้ครูชม
- 5) การนิเทศการสอน
- 6) การอบรมถ่ายทอดความรู้
- 7) การเชิญวิทยากรมาอบรม

4.6 บทบาทในการส่งเสริมยกย่องชมเชย ประกาศเกียรติคุณ แก่ครูที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเรียนเป็นสำคัญ ในรูปแบบใดบ้าง

- 1) ชมเชยโดยวาจา ส่วนตัว และ ชมเชยในที่ประชุม
- 2) มอบเกียรติบัตรและรางวัล
- 3) ให้ค่าตอบแทน ครู ที่สามารถจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สามารถเป็นแบบอย่างให้กับครูท่านอื่นได้ โดยเงินนี้จะให้ทุกเดือน เป็นเวลา 2 ปี
- 4) นำมาพิจารณาเพิ่มขึ้นเงินเดือน

4.7 บทบาทในการส่งเสริมการดำเนินการ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบของครู

ผู้บริหารนำผลจากการสังเกตในการนิเทศแบบตรวจตรา และนิเทศการจัดการเรียนการสอน ประกอบกับผลพัฒนาการของเด็กมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาขึ้นเงินเดือน และให้ค่าตอบแทน ดังนี้

- 1) นักเรียนมีความสุขกับการเรียนการสอน
- 2) ผู้ปกครองกล่าวยกย่องชมเชย

- 3) นักเรียนมีความกล้าแสดงความคิดเห็น
- 4) ครูใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ
- 5) ครูเอาใจใส่นักเรียนอย่างทั่วถึง
- 6) ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

4.8 บทบาทในการสร้างขวัญและกำลังใจในรูปแบบต่าง ๆ ให้แก่ครู และบุคลากรในสถานศึกษาของ

- 1) ยกย่อง ชมเชย
- 2) ให้ค่าตอบแทน โดยประกาศให้ทุกคนได้รับรู้รับทราบ
- 3) พาคูพักผ่อนภายในประเทศทุกปี
- 4) พาคูศึกษาดูงานต่างประเทศทุกปี
- 5) ให้สวัสดิการต่างๆ เลื่อนขั้นเงินเดือน
- 6) ส่งเข้าร่วมประเมินครูดีเด่น หนึ่งแสนครูดี ของภาครัฐ และเอกชน
- 7) จัดเลี้ยงวันสำคัญ เช่น วันปีใหม่ วันครู วันครบรอบการก่อตั้งโรงเรียน
- 8) เงินช่วยเหลือและให้การสงเคราะห์ เช่น งานมงคลสมรส งานบวช

คลอดบุตร มารดา-บิดาเสียชีวิต

- 9) ทุนการศึกษาบุตร
- 10) เงินสะสมเกษียณอายุ
- 11) จ่ายเงินค่าตอบแทนสำหรับวันหยุด
- 12) เงินโบนัสประจำปี
- 13) เบี้ยขยัน ในกรณีครูไม่หยุด ไม่ลา
- 14) ตรวจสุขภาพประจำปี
- 15) ให้ค่าแบบฟอร์ม

5. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้ง สร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองและชุมชน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 บทบาทในการส่งเสริมสนับสนุน ให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คัดเลือกผู้ปกครองที่มีความรู้ ความสามารถและอุทิศ เสียสละเวลาได้ให้กับสถานศึกษาร่วมเป็นตัวแทนผู้ปกครอง ชุมชน ในคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา

(ร่วมภาคี 4 ฝ่าย) เพื่อการพัฒนา และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยมีการประชุมภาคเรียนละ 2 ครั้ง พร้อมนำข้อเสนอแนะจากผู้ปกครองในการประชุมผู้ปกครองทุกภาคเรียน มาปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนรู้ และนำข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการบริหาร มาประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายของสถานศึกษาทั้งนี้ทางสถานศึกษายังจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมพ่อแม่ช่วยสอน กิจกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน

5.2 บทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการหรือกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน

สนับสนุนโดยการเชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมศิษย์-ลูก เพื่อมาประชุมพบปะ หรือกันในการพัฒนานักเรียน เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมงานวันสำคัญในโอกาสต่างๆ ตลอดจนร่วมประเมินผลและแสดงความคิดเห็นเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ผู้ปกครองบางท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้เป็นวิทยากรให้กับเด็ก ๆ เช่น การให้ความรู้เรื่องอาชีพต่าง ๆ

5.3 บทบาทในการส่งเสริมให้ครูเชิญผู้ปกครองที่มีความรู้ (ภูมิปัญญาท้องถิ่น) มาเป็นวิทยากรให้กับนักเรียน

ให้อำนาจครูในการตัดสินใจเชิญผู้ปกครอง หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้นักเรียน แต่ครูต้องมีหนังสือขออนุมัติจากผู้บริหารก่อนดำเนินการเชิญวิทยากร เพื่อความเหมาะสม และบางเรื่องอาจมีเรื่องการขอทรัพยากรมาช่วยเหลือ ผู้บริหารจะตรวจสอบความสำคัญและความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรก่อนการเซ็นอนุมัติ

5.4 บทบาทในการส่งเสริมให้ผู้ปกครองแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูเพื่อหาวิธีในการส่งเสริมการเรียนรู้หรือแก้ปัญหาของนักเรียน

ส่งเสริมโดยการจัดประชุมผู้ปกครอง ภาคเรียนละ ๑ ครั้ง และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองติดต่อสื่อสารเรื่องนักเรียนได้ทางโทรศัพท์ เฟสบุ๊ค หรือการพูดคุยโดยตรง พร้อมทั้งมีใบแจ้งผลการเรียน และแบบรายงานผู้ปกครองทุกสัปดาห์

5.5 บทบาทในการส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา ในรูปแบบต่างๆ

เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมีจดหมายเชิญ เชิญทางเว็บไซต์ของสถานศึกษา ทางเฟสบุ๊ค ป้ายประกาศหน้าสถานศึกษา เป็นต้น

5.6 บทบาทในการส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนสังเกตการณ์ การจัด
กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ทุกภาคเรียน สถานศึกษาเชิญผู้ปกครองให้เข้ามานั่งสังเกตการณ์ใน
ห้องเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองเห็นภาพเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ครูแนะนำให้กับเด็ก ๆ ซึ่ง
ก่อนที่ผู้ปกครองจะเข้าไปนั่งในห้องเรียน ฝ่ายวิชาการจะอธิบายภาพรวมของการจัดการเรียนการ
สอน โดยในแต่ละวัน ผู้ปกครองที่เข้ามานั่งสังเกตการณ์ในแต่ละห้องจะมีประมาณ 4-5 คน หาก
ผู้ปกครองมีคำถามสามารถสอบถามฝ่ายวิชาการได้ โดยจะไม่รบกวนครูผู้สอน ในขณะที่กำลังสอน
อยู่ และเขียนบันทึกข้อดี ข้อเสีย และข้อเสนอแนะที่ชั้นเรียนได้ เพื่อให้ครูผู้สอนนำไปปรับปรุง
พัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

3.1 ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี มีดังนี้

ผู้บริหารและครูบางท่านขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างแท้จริง อีกทั้งการจัดทำเครื่องมือการวัดประเมินผลก็ยังไม่ชัดเจนและครอบคลุม พร้อมทั้งการบริหารงานของสถานศึกษาเอกชนยึดความสำคัญของผู้ปกครอง ซึ่งมาจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งบางเรื่องไม่สอดคล้องกับ พรบ.การศึกษาปฐมวัย 2546 ซึ่งผู้ปกครองมุ่งเน้นด้านวิชาการและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อีกทั้งผู้บริหารบริหารงานได้ค่อนข้างลำบากในการชักจูงครูผู้สอนให้เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น ครูเข้าออกบ่อย ครูไม่จบตรงตามวุฒิ ครูขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ต้องคำนึงถึงความอยู่รอดของสถานศึกษาในการมีครูให้ครบชั้น หากผู้บริหารเข้มงวดเกินไป ครูก็จะออกทำให้สถานศึกษาขาดครู รวมทั้งด้านงบประมาณในการบริหาร การให้เงินเดือนและสวัสดิการครูที่ไม่เทียบเท่ารัฐบาล ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ยากต่อการบริหารที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเรียงลำดับได้ตามนี้

3.1.1 ด้านการวางแผนจัดการเรียนรู้

ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนรู้โดยยึดครูเป็นหลัก ไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน สอนในรูปแบบเดิม นักเรียนมีส่วนร่วม ขาดการประเมินการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ไม่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งผู้บริหารต้องนิเทศกำกับการสอน สร้างแรงจูงใจให้ครูจัดการเรียนการสอนที่มีการวิเคราะห์ผู้เรียน เพื่อสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้คณะกรรมการ ฝ่ายตัวแทนผู้ปกครองยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอีกด้วย

3.1.2 ด้านการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

ความจำกัดของพื้นที่ในการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาเนื่องจากสถานศึกษามีขนาดเล็กไม่เอื้อต่อการจัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ผู้บริหารจึงเปลี่ยนให้ผู้เรียนไปเรียนรู้นอกสถานที่แทน รวมทั้งขาดงบประมาณในการจัดหาสื่อ อุปกรณ์ วัสดุไม่เพียงพอ ผู้บริหารควรวางแผนการใช้งบประมาณให้มีประสิทธิภาพ จัดสรรให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน

3.1.3 ด้านการส่งเสริมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้

ขาดการปรับปรุงแก้ไขพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพผู้บริหารควรประชุมชี้แจง หาข้อสรุปในการจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ตรงกัน มีความชัดเจน และใช้ได้จริง

3.1.4 ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร

ขาดงบประมาณในการอบรมพัฒนาครูผู้สอน ผู้บริหารควรจัดทำเป็นโครงการพัฒนาครู ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ อีกทั้งครูขาดความตระหนักไม่ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และใช้พฤติกรรมการสอนแบบเดิม ผู้บริหารควรสร้างจิตสำนึก ปลุกฝังจรรยาบรรณครู นิเทศกำกับ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังมีปัญหาในเรื่องครูเข้าออกบ่อย ผู้บริหารต้องมีนโยบายในการสร้างความมั่นคงให้กับอาชีพครูเอกชนและปัญหาสุดท้ายในด้านการส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากร คือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อ ICT ผู้บริหารต้องกระตุ้นให้เห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการใช้สื่อ ICT โดยการจัดอบรมให้ครู

3.1.5 ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

ผู้ปกครองและชุมชนไม่มีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา เนื่องจากต้องประกอบสัมมาอาชีพ ผู้บริหารควรสร้างช่องทางให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าถึงสถานศึกษาได้ง่าย

3.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย สรุปได้ดังนี้

3.2.1 ผู้บริหารควรมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 เข้าไปในหลักสูตรของสถานศึกษายุทธศาสตร์ให้ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

3.2.2 ผู้บริหารควรสร้างจิตสำนึก ปลุกฝังจรรยาบรรณครู นิเทศกำกับ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครู ให้สอน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนให้มากขึ้น โดยยึดหลักการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3.2.3 ผู้บริหารควรจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน

3.2.4 ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาทั้งผู้เรียนและครู

3.2.5 ผู้บริหารควรจัดหาสื่อ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ พร้อมบริการแก่ครู

3.2.6 ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณ สนับสนุน โดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศใน
ตัดสินใจ

3.2.7 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้นักเรียน
เกิดทักษะและเกิดกระบวนการคิดตัดสินใจ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ อยู่ในสังคมอย่าง
มีความสุข รวมถึงการดูแลเอาใจใส่เสมือนลูกหลาน ให้ความรักก่อนให้ความรู้ ซึ่งถือเป็นหัวใจของ
การบริหารที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ ดังนี้

- 1.สรุปการวิจัย
- 2.อภิปรายผล
- 3.ข้อเสนอแนะ

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.1.1 เพื่อศึกษาบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี
- 1.1.2 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี 77 คน
- 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง จากสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินรอบสองของ สมศ. ระดับดีมาก ในมาตรฐานที่ 9 “ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” และ มาตรฐานที่ 12 “สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ”

1.2.2 เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ บทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี 5 ด้าน คือ 1.การส่งเสริมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ 2.การส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ 3.การส่งเสริมการประเมินผล การจัดการเรียนรู้ 4.การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร 5.การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ ในระหว่างวันที่ 22 กรกฎาคม 2556 - 31 สิงหาคม 2556

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

หาค่าร้อยละ และวิเคราะห์เนื้อหาเป็นความเรียง

1.3 ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดของการศึกษาบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี สรุปได้เป็นรายด้าน ดังนี้

1.3.1 บทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

1) ด้านการส่งเสริมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่าบริหารสถานศึกษาปฐมวัยมีการวางแผนในการส่งเสริมการวางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีการประชุมวางแผนงาน ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ครู บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาผู้เรียน ด้วยการสร้างแผนการจัดประสบการณ์สอนร่วมกัน ให้เป็นแบบเฉพาะของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ซึ่งผู้วิจัยเห็นจากแผนการจัดประสบการณ์สอนของครูผู้สอน เห็นถึงการวางแผนในการสอนที่พัฒนาผู้เรียนทั้ง 4 ด้าน ตามคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และก่อนแผนการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนจะพบลายเซ็นผู้บริหารสถานศึกษาตรวจสอบความถูกต้องก่อนการสอนล่วงหน้า 1 เดือนก่อนการสอนจริง พร้อมทั้งยังพบว่าผู้บริหารมีการให้ขวัญและกำลังใจครูผู้สอนด้วยรูปแบบต่างๆ เช่น เงินพิเศษ ของขวัญ การเลื่อนขั้นเงินเดือน เป็นต้น ทั้งยังมีการมอบหมายหน้าที่อย่างชัดเจนในการรับผิดชอบโครงการและกิจกรรมต่างๆของทางโรงเรียน และมีการนิเทศติดตามทุกระยะ หากพบปัญหา ก็จะช่วยแก้ไขในทันที พร้อมทั้งนำผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญมาตรวจสอบ ประเมินผลว่าควรพัฒนาหรือปรับปรุงส่วนใดบ้างในทุกปีการศึกษาในการประชุมคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา

2) ด้านการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดบรรยากาศในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา อาคารสถานที่สะอาด ปลอดภัย มีมุมพักผ่อนและมุมเสริมประสบการณ์ในห้องเรียนตามการจัดห้องเรียนของเด็กปฐมวัย อีกทั้งยังมีห้องปฏิบัติการเฉพาะวิชาพิเศษ เช่น ห้องเรียนบัลเล่ต์ ห้องเทควันโด ห้องเรียนรำไทย ห้องโยคะ ห้องดนตรี ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องทำอาหาร ห้องทดลองวิทยาศาสตร์ เป็นต้น พร้อมทั้งมีการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็นในการพัฒนาสถานศึกษา รวมทั้งให้ครู นักเรียนและผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาและภายในห้องเรียน โดยมีการจัดเป็นโครงการสถานศึกษานำดู นำอยู่ นำเรียน

3) ด้านการส่งเสริมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างหลากหลาย เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยอิงเกณฑ์จากมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 เป็นเกณฑ์ในการส่งเสริมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ โดยให้ความรู้แก่ครูผู้สอนในการจัดทำรูปแบบการประเมินที่หลากหลาย พร้อมทั้งมีการตรวจสอบผลการประเมินเป็นระยะ พร้อมทั้งนำผลการสรุปจากการประเมินผลการเรียนรู้มาปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติม ให้เหมาะสมเพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป

4) ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรอย่างหลากหลายเริ่มจากการประชุมหาความต้องการของครูผู้สอนและสถานศึกษาในการพัฒนาครูและบุคลากรที่สำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นการเพิ่มศักยภาพแก่ครูผู้สอน โดยการจัดอบรมสัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวข้องเชิงวิทยากรมาให้ความรู้ พร้อมทั้งพาครู ไปดูงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ให้ศึกษาต่อในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูที่มีผลงานดีเด่น ทูมเทให้กับการสอนอย่างสม่ำเสมอ เช่น การเพิ่มเงินเดือน เลื่อนตำแหน่ง ให้เงินพิเศษ มอบโล่ประกาศเกียรติคุณ เป็นต้น

5) ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนตั้งแต่แรกเริ่มของการเปิดภาคการศึกษา โดยมีการประชุมคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาซึ่งมีทั้งผู้ปกครองและชุมชนเข้าร่วม ในการเข้าร่วมประชุมทุกครั้งจะมีการสอบถามความคิดเห็นในการร่วมกันพัฒนาผู้เรียนเสนอผลงาน กิจกรรม

ที่สถานศึกษามีการดำเนินการอยู่แล้ว ว่าได้ผลเป็นอย่างไร ควรเพิ่มเติมหรือปรับปรุงเรื่องใดบ้าง และอยากให้สถานศึกษาเสริมเรื่องใดให้เหมาะสมกับผู้เรียนและชุมชน ตลอดจนการจัดโครงการและกิจกรรมต่างๆ ผู้บริหารสถานศึกษาจะแจ้งให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าร่วมโครงการและกิจกรรมทุกครั้ง ด้วยวิธีต่างๆ เช่น แจ้งทางเว็บไซต์สถานศึกษา จดหมายเชิญ ดิฉันป้ายประกาศหน้าโรงเรียน เป็นต้น

1.3.2 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี ที่มีมากที่สุดคือ ปัญหาการไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครู ซึ่งครูส่วนใหญ่สอนในรูปแบบเดิม นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้น้อย ขาดการประเมินการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ไม่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งผู้บริหารต้องนิเทศกำกับการสอน สร้างแรงจูงใจให้ครูจัดการเรียนการสอนที่มีการวิเคราะห์ผู้เรียน เพื่อสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารควรมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ และให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 เข้าไปในหลักสูตรของสถานศึกษา บูรณาการให้ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน พร้อมทั้งต้องสนับสนุนด้านงบประมาณ ในการจัดทำแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา การจัดหาสื่ออุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้พร้อมบริการแก่ครู มีงบประมาณในการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูอบรมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 บทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างดี ทั้งนี้อาจเนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นหัวใจในการปฏิรูปการเรียนรู้ ตามแนวการจัดการเรียนรู้ ตามหมวด 4 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนอกจากนั้น ในมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับการประเมินภายนอกรอบ 2 ของ สมศ. มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ถือเป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องบริหารจัดการศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่โดยตรงจึงต้องให้ความสำคัญ และมีบทบาทส่งเสริมในด้านต่างๆ ให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ(พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ 2544:6) จึงทำให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการบริหารจัดการ เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้(นวลจิตต์ เชาวเกียรติพงษ์ 2545:49) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุรักษ์ กรังพานิช (2549:97-100) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทผู้บริหาร โรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การปฏิบัติตามบทบาทผู้บริหาร โรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมผู้บริหารส่งเสริมทุกด้านอยู่ในระดับมาก นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมนึก จ้อยคอนกลอย (2544:102-107) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทที่รับรู้ของผู้บริหาร โรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาในเขตการศึกษา 7 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บทบาทที่รับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และด้านการนิเทศการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ

สุนทร อธิธิตา (2544 : 121) ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี ในการส่งเสริมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัย สรุปได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการส่งเสริมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูอยู่ใน ระดับมาก นอกจากนี้ ธวัชชัย แก้วฉวีชัย (2542:98) ได้ทำวิจัยเพื่อประเมิน โครงการปฏิรูป ประสิทธิภาพเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด นครพนมโดยใช้ผู้บริหารและครูเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารต้องมีบทบาทในการ วางแผนสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียน การสอน ส่งเสริมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ทุกชนิดอย่างเพียงพอ จะต้องให้นักเรียน มีส่วนร่วมมากที่สุด จะต้องสร้างวินัยให้กับนักเรียนจะต้องใช้การประเมินผลตามสภาพจริงและ ส่งเสริมประชาธิปไตย จึงจะทำให้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบผลสำเร็จ

2.1.1 ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามี การปฏิบัติตามบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีการส่งเสริม ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนโดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากครู บุคลากรและ คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ในการวางแผนการดำเนินงาน พร้อมทั้งกำกับดูแลประเมินการ จัดทำแผนงานและ โครงการต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วัฒนาพร ระวังทุกข์(2541:79) ที่ กล่าวว่า การวางแผน เป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการบริหารที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะ เป็นการกำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย จุดมุ่งหมาย กิจกรรมต่างๆ วิเคราะห์งานของสถานศึกษา รวมถึงการวางแผนในด้านการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความ ตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจและการมีส่วนร่วม เพื่อให้การดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ 2542 : 27) เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวางแผน และเห็นเป็นกิจกรรมสำคัญ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานทุกเรื่องจึงทำให้ผู้บริหาร สถานศึกษามีการปฏิบัติตามบทบาทในด้านการส่งเสริมการวางแผนการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างดี

2.1.2 การส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อม ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและ ผู้เรียนจัดสภาพแวดล้อมให้สวยงามและให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 9) กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เป็นสิ่งสำคัญ เพราะเด็กไม่ได้เรียนรู้เฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังเรียนรู้ได้จากสภาพแวดล้อม ภายนอกห้องเรียนด้วย สถานศึกษาที่เต็มไปด้วยสิ่งแวดลอม บรรยากาศ กิจกรรมและโอกาส

ตลอดจนสิ่งที่ส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้รับประสบการณ์ จะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับบาเลนไทน์ (Ballantine, 1993 : 252-253) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้จะประสบความสำเร็จ จำเป็นจะต้อง พัฒนาในทุกๆ ด้านไปพร้อมๆ กัน บรรยากาศและสภาพแวดล้อมถือเป็นเรื่องหนึ่ง que ผู้บริหาร สถานศึกษาต้องใส่ใจและให้ความสำคัญ ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จึงเป็น สิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก และเนื่องจากการเรียนรู้เป็นพื้นฐานของพัฒนาการใน ระดับที่สูงขึ้น ผู้วิจัยเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาทุกท่านส่งเสริม สนับสนุนในกาจัดสภาพแวดล้อม ให้นำอยู่ ปลอดภัย สะอาดร่มรื่น ทั้งภายในสถานศึกษาและในห้องเรียน ซึ่งตรงกับคู่มือหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546 ที่กล่าวว่า สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนอง ความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน สถานศึกษาจะต้องจัด สภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่ที่สะอาด ปลอดภัยอากาศสดชื่น ผ่อนคลายไม่เครียด มีโอกาสออก กำลังกายและพักผ่อน มีสื่ออุปกรณ์มีของเล่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสได้เลือก เล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ดังนั้น สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนจึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละ คนจะเรียนรู้และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูและให้ การศึกษากับเด็กปฐมวัย

2.1.3 การส่งเสริมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทในการส่งเสริมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดยสร้างความตระหนักในความสำคัญ ของการกำกับ ติดตาม และประเมินผล จัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อ ให้ สอดคล้องกับสภาพจริง จัดให้มีการประชุมอบรม และเชิญวิทยากรผู้มีความรู้ความสามารถให้การ อบรม พร้อมทั้งนิเทศ กำกับ ติดตามการวัดผลประเมินผลอย่างใกล้ชิดโดยอิงเกณฑ์จากมาตรฐาน การเรียนรู้ จากหลักสูตร ให้ความรู้ในการจัดทำรูปแบบการประเมินที่หลากหลาย พร้อม ประเมินผลการทำงานของครู สรุปเป็นรายงาน ให้ข้อเสนอแนะหากมีการปรับปรุง ซึ่งสอดคล้อง กับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 6-9) ที่กล่าวถึงการประเมินการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การประเมินไม่ควรเป็นรูปแบบมาตรฐานเดียวกันควรมีรูปแบบที่เอื้อ และเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกและแสดงความรู้ความสามารถ ความรู้สึกที่ผู้เรียนมีและประพฤติ ปฏิบัติได้อย่างแท้จริง การประเมินต้องปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมเทคนิค วิธีการประเมินให้หลากหลาย สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นวลจิตต์ เขาวงกิตพิงส์ และคณะ (2545 : 49-53) ที่กล่าวว่า บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการ ประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรสร้างความตระหนักในความสำคัญของการ

กำกับ ติดตาม และประเมินผล ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมการประเมินผล การจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ตามสภาพจริงโดยการใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพจริง โดยสร้าง ความตระหนักในความสำคัญของการกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างดีมาก

2.1.4 การส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรโดยภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษา มีการชี้แจงให้ครูและบุคลากรให้เข้าใจในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครู อบรม พัฒนา ศึกษาต่อเพื่อยกระดับความรู้ความสามารถของครูในเรื่องการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งสนับสนุนให้ครูทำงานแบบมีส่วนร่วม ช่วยกันระดมความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอน การผลิตสื่อ และสร้างขวัญและกำลังใจให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ทั้งมอบวุฒิบัตรยกย่อง ชมเชย ให้เงินรางวัล พร้อมทั้งปรับขึ้นเงินเดือนแก่ครูที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษายังมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอย่างมี แบบแผน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพา ดวงสว่าง (2541) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาบุคลากร ของสถานศึกษาเอกชน ระดับก่อนประถมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) การ พัฒนาบุคลากรมีเป้าหมาย เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ เจตคติ วิธีการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ศึกษาความต้องการ การพัฒนาโดยการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงาน ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบใน การจัดทำแผน และประเมินผล โดยมีการกำหนดเป็น โครงการในแผนปฏิบัติงานประจำปี ส่วนใหญ่ พัฒนาด้านการเรียนการสอน โดยเชิญวิทยากรจากหน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งงบประมาณของ สถานศึกษา สถานที่ที่ใช้คือสถานศึกษาและกลุ่มสถานศึกษา กิจกรรมการพัฒนาใช้การฝึกอบรม เป็นอันดับแรก มีการส่งบุคลากรไปฝึกอบรมตามหน่วยงานต่างๆ มีการสอนงาน โดยให้บุคลากร ภายในสถานศึกษา การศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ศึกษาต่อในสาขาการศึกษาปฐมวัย มี การไปศึกษาดูงานที่หน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและการ ทำงานร่วมกัน การประเมินผลการพัฒนาใช้วิธีทดลองปฏิบัติงาน โดยผู้บริหารสถานศึกษาและ คณะกรรมการฝ่ายบุคลากร และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สมใจ ลักษณะ (2546 : 52) ซึ่ง กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรไว้ว่าการพัฒนาบุคลากรมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อ ยกระดับความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของพนัส หันนาคินทร์ (2524 : 89-94) ซึ่งกล่าวว่า การพัฒนาครูคือการสร้างประสิทธิผลที่ดีของสถานศึกษา เพราะครูคือ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ หากครูได้รับการส่งเสริมในการพัฒนาครูก็จะปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง ผู้บริหารมีการส่งเสริมกิจกรรมในการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ การเข้าร่วม ประชุมอบรมทางวิชาการ เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในหมู่ผู้ที่มีความสนใจร่วมกัน ทำให้ ผู้เข้าร่วมประชุมมีทัศนคติและความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น การไปสังเกตการณ์สอนในสถานศึกษาอื่น

ทำให้เกิดความคิดมองเห็นตัวอย่างในการทำงาน ตลอดจนอุปสรรคต่างๆการติดตามความเจริญก้าวหน้าของตนเอง โดยการสนทนากับผู้อื่นเพื่อจะได้ทราบว่าตนเองทำงานเป็นอย่างไร มีประสิทธิภาพดีหรือไม่ การประชุมคณะครูในสถานศึกษาเพื่อการปฐมนิเทศ เพื่อเสริมสร้างความเจริญด้านวิชาการและเพื่อการบริหารด้านอื่นๆ เช่น การประชุมสั่งการ การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาและยังสอดคล้องกับแนวคิดของ วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2541 : 80) ซึ่งกล่าวไว้ว่าคนคือหัวใจของการพัฒนา การพัฒนาบุคลากรจึงเป็นยุทธศาสตร์เบื้องต้นของการพัฒนาทุกด้าน เพื่อให้แผนงานโครงการบรรลุจุดมุ่งหมาย และยังสอดคล้องกับแนวคิดของนวลจิตต์ เขาวีรดิพงษ์ (2545 : 48-52) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าบทบาทของผู้บริหารในด้านการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร ว่ามีการเผยแพร่ผลงาน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นภารกิจของผู้บริหารที่ช่วยจูงใจให้ครูกระตือรือร้นที่จะพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และการให้ขวัญและกำลังใจเป็นการแสดงความสนใจอย่างแท้จริงของผู้บริหาร โดยการยกย่องชมเชยการประกาศเกียรติคุณ การให้วุฒิบัตรหรือ การเลื่อนเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ การส่งเสริมให้เป็นวิทยากร การส่งเข้าร่วมประชุมสัมมนา การส่งไปฝึกอบรมเพิ่มเติม การยกย่องให้เป็นครูดีเด่น เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

2.1.5 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน โดยภาพรวม ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างมาก ทั้งการเชิญชวน ประชาสัมพันธ์ เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดการเรียนรู้ โครงการ/กิจกรรม ต่างๆ พร้อมทั้งให้ผู้ปกครองเข้ามาสังเกตการณ์ การจัดการเรียนการสอนของครูในห้องเรียน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูผู้สอนเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น เนื่องจาก กระทรวงศึกษาธิการ (2542 : 15-16) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนว่า ผู้บริหารมีหน้าที่ร่วมมือประสานงานกับสถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน สร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครองและชุมชน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรีชญา เวสารัชช์ (2528 : 4 อ้างถึงในไพรัช อรรถกามานนท์ 2545 : 8) ซึ่งกล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นการที่ประชาชนได้ใช้ความพยายามหรือใช้ทรัพยากรบางอย่างของตนเช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน เงินทุน วัสดุ ในกิจกรรมพัฒนา และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพรัช อรรถกามานนท์ (2545 : 9) ซึ่งกล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่น หมายถึงกระบวนการที่ประชาชนในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและท้องถิ่นได้เข้าไปเกี่ยวข้องในการจัด

การศึกษาของสถานศึกษา โดยร่วมแสดงความคิดเห็นและกระทำในสิ่งที่เห็นพ้องต้องกัน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ทศนา แสงศักดิ์ (2547 : 12-18) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องกับคนในชุมชนทุกคน และถือว่าชุมชนจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการศึกษา การจัดการศึกษาที่ดีจะต้องคำนึงถึงชุมชนท้องถิ่น สนองความต้องการของคนในท้องถิ่น บุคคลที่อยู่ในชุมชนจะต้องมีส่วนในการตัดสินใจในกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษา ซึ่งการให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการศึกษา เป็นผลดีทั้งสถานศึกษาและชุมชน ต่างฝ่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมรับผิดชอบ ก่อให้เกิดผลดีหลายประการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิทย์ มูลคำ (2542 : 15) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า บทบาทของผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนสำคัญในการพัฒนานักเรียนซึ่งผู้บริหารและสถานศึกษาต้องชี้แจง และสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองให้เห็นคุณค่าของการศึกษา และให้ความสำคัญกับการเรียนของนักเรียน ให้ความร่วมมือในการพัฒนาบุตรหลานให้มีคุณลักษณะที่ต้องการ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพ และคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนได้ตรวจสอบผลการดำเนินงาน ผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองที่มีความพร้อม ทั้งด้านความสามารถและกำลังทรัพย์ เข้ามาสนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาตามศักยภาพ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน โดยภาพรวม อยู่ในเกณฑ์ดีมาก

2.2 จากผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี สรุปได้เป็นประเด็นหลักๆ ดังนี้

2.2.1 ในด้านปัญหาพบว่า บทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี ปัญหาที่มีมากที่สุดคือ ปัญหาพฤติกรรมการสอนของครูไม่ปรับเปลี่ยน สอนในรูปแบบเดิมซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าครูสอนโดยเน้นวิชาการมากกว่าการเตรียมความพร้อม นักเรียนนั่งเรียนเหมือนเด็กประถม สอนเนื้อหาบนกระดานให้นักเรียนจดตามครู นักเรียนมีส่วนร่วมน้อยไม่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งผู้บริหารต้องนิเทศกำกับการสอน สร้างแรงจูงใจให้ครูจัดการเรียนการสอนที่มีการวิเคราะห์ผู้เรียนเพื่อสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานของ โสภิตอนงค์ บุญช่วย (2531:27) ได้ศึกษาสภาพการจัดสภาพการเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษา ในสถานศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร พบว่าการจัดการเรียนการสอนยังเน้นเนื้อหาวิชาการมากกว่าการเตรียมความพร้อม โดยใช้แนวทางการจัดประสบการณ์ที่สถานศึกษาจัดขึ้นเอง เครื่องเล่นมีจำนวนไม่เพียงพอต่อนักเรียน ครูไม่มีเวลาในการจัดทดสอบเครื่องมือวัดประเมินผล

ส่วนการจัดกิจกรรมนักเรียน และบริการต่างๆด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์กับ ผู้ปกครอง สถานศึกษาจัดทำได้ดี ผู้ปกครองมีความเห็นว่าสถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนใน ด้านต่างๆได้ตามความต้องการของผู้ปกครอง แต่ขอให้สถานศึกษาจัดเตรียมความพร้อมให้กับ นักเรียนมากขึ้นด้วย และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุเนตร อธิธา (2544 : 121) ได้ทำการ วิจัยเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี ใน การส่งเสริมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาท ในการส่งเสริมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูอยู่ในระดับมาก ในด้านการพัฒนาบุคลากร โดยส่งครูเข้าอบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และปัญหาในการจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือครู บางคนไม่ยอมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน และยังไม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนัญญา กรังพานิช (2549 : 97-100) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาท ผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาประถมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร ผลวิจัยพบว่า การปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร รวมทุกด้านโดย เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการสร้างความร่วมมือกับชุมชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตามบทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหาร พบว่า โดยรวมไม่ แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนา บุคลากรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เปรียบเทียบการปฏิบัติตาม บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ.05เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้มีความแตกต่าง กัน เมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตามบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามขนาดโรงเรียนเล็ก กลาง ใหญ่ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และปัญหา อุปสรรคการปฏิบัติตามบทบาทของ ผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูผู้สอนคุ้นเคยกับการสอนใน รูปแบบเดิม

2.2.2 ในด้านข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมด้าน งบประมาณในการจัดทำแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา การจัดหาสื่ออุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ พร้อมบริการแก่ครู มีงบประมาณในการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูอบรมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า บทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี ควรนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้ และศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

3.1 ด้านการส่งเสริมการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาในเชิงปฏิบัติการ ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมในการอบรมพัฒนา สนับสนุนอุปกรณ์ การผลิตสื่อนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

3.2 ด้านการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรที่จำเป็นในการจัดสถานที่ พร้อมทั้งประชุมชี้แจงในเรื่องที่ครูควรทราบ เกี่ยวกับการจัดสภาพชั้นเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้เรียน

3.3 ด้านการส่งเสริมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมอบรมพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ พร้อมทั้งมีเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ให้ครูได้ศึกษาพร้อมตรวจสอบ และประเมินผลการทำงานของครูเป็นระยะ หากมีข้อผิดพลาดจะได้ให้คำชี้แนะได้ทันที

3.4 ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาควรปลูกฝัง สร้างความตระหนัก วางแผนนโยบายให้ครูและบุคลากรตั้งแต่เริ่มปฏิบัติงานส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาไปอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและความก้าวหน้าในอาชีพครู

3.5 ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น รวมถึงวิธีการที่จะทำให้ผู้ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้เข้าใจในบทบาทหน้าที่ และเข้าใจในการจัดการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

4.1 ควรมีการศึกษบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาเอกชน จังหวัดปทุมธานี

4.2 ควรมีการศึกษบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ตามการรับรู้ของครู ระดับปฐมวัย สถานศึกษาเอกชน จังหวัดปทุมธานี

4.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบความแตกต่าง ของบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย กับผู้บริหารสถานศึกษารัฐบาล ระดับปฐมวัย ในจังหวัดปทุมธานี

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ.(2543) *การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ* กรุงเทพมหานคร
คุรุสภาลาดพร้าว
- กรมสามัญศึกษา.(2542) *การประกันคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เล่ม 1* กรุงเทพมหานคร
คุรุสภาลาดพร้าว
- กระทรวงศึกษาธิการ (2539) *แผนการพัฒนาศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระยะที่ 8*
(พ.ศ.2540-2544) กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท.
- . (2542) *แนวทางการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*
กรุงเทพมหานคร
- . (2546) *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล* กรุงเทพมหานคร
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.)
- กิติมา ปรีดีคิด (2538) *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร
อักษราพิพัฒน์
- กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544) “การสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” *วารสารการศึกษาปฐมวัย*
ฉบับที่3 ปีที่ 2549 (กรกฎาคม) หน้า 17 – 25
- เจมวิทช์ เครือคำ (2547) “บทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนในการบริหารงานการจัดการเรียนการสอน
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามทัศนะของผู้บริหาร โรงเรียนและครู โรงเรียนมัธยมศึกษา
จังหวัดบุรีรัมย์” *ปริญญาพิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา*
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
- จรรยา ชูลาภ(2545) “ผู้บริหารกับกลยุทธ์ Child Centered” *วารสารข้าราชการครู* 47
5 (กันยายน – ตุลาคม) หน้า 31 – 33
- ชนาธิป พรกุล (2543) *แคทส์รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*
กรุงเทพมหานคร คุรุสภา
- ชบา พันธุ์ศักดิ์ (2541) “การศึกษาการใช้หลักสูตรอนุบาลสำหรับเด็กวัย 3 ขวบ ในโรงเรียนประถมศึกษา
ศึกษาสังกัดสำนักงานกรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ” *วิทยานิพนธ์ปริญญา*
มหาบัณฑิต สาขาครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทองอินทร์ วงศ์โสธร (2536) “ทฤษฎีระบบ” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติใน*
การบริหารการศึกษา หน่วยที่ 3 หน้า 191 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

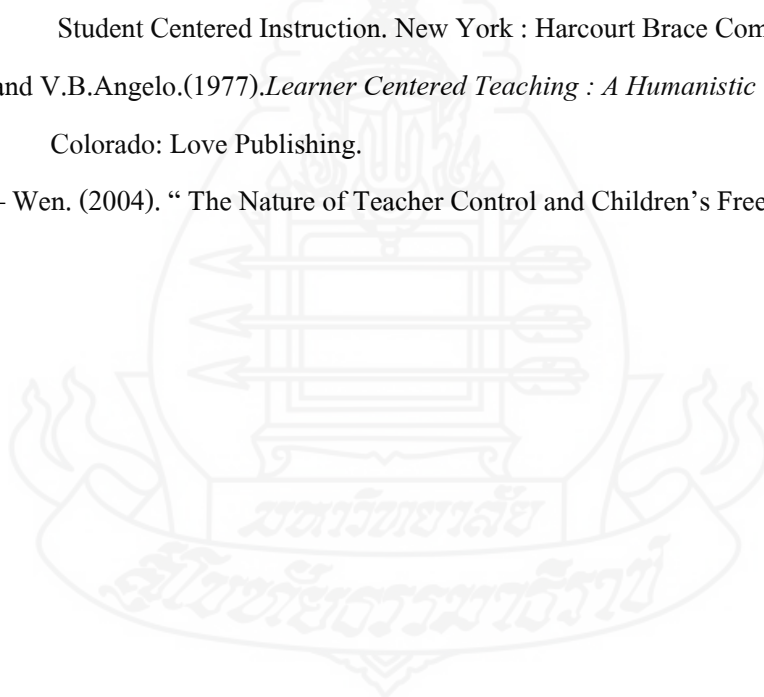
- ทัศนาศาสตร์ (2547) “ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนกับแนวปฏิรูปการศึกษา”
วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 3,7 (มกราคม – มิถุนายน) :
12 – 18
- ทัศนาศาสตร์ (2542) “การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง : โมเดลชิปปา
(CIPPA MODEL)” วารสารวิชาการ 2,5 (พฤษภาคม) : 4 – 30
- . (2548) ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้
ที่มีประสิทธิภาพ กรุงเทพมหานคร ด้านสุทธาการพิมพ์
- ทัศนาศาสตร์ และคณะ (2545) กระบวนการเรียนรู้ ความหมาย แนวทางการพัฒนาและปัญหา
ข้อใจ กรุงเทพมหานคร พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.)
- ธวัชชัย แก้วมณีชัย (2542) “การประเมินโครงการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางใน
โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดนครพนม” ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- ธีระ รุญเจริญ (2546) การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา กรุงเทพมหานคร
ข้าวฟ่าง
- ธำรง บัวศรี (2543) “กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง” วารสารวิชาการ 3
ฉบับที่ 5 (พฤษภาคม) หน้า 17 -22
- นุดอนงค์ ทัดบัวจำ (2540) การศึกษาบทบาทของครูในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาของเด็กวัย
อนุบาลในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์
ปรินิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นวลจิตต์ ชาวเกียรติพงศ์ และคณะ (2545) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
กรุงเทพมหานคร ภาพพิมพ์
- นิพนธ์ กิณาวงศ์ (2533) หลักเบื้องต้นเกี่ยวกับงานบริหาร โรงเรียนและการนิเทศการศึกษา
กรุงเทพมหานคร พิมพ์
- ประโยชน์ ชัยณรงค์ (2548) “การบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหาร
สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช” วิทยานิพนธ์ปรินิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์(บริหารการศึกษา)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
- ประวิทย์ บึงสว่าง (2543) การปฏิรูปการเรียนรู้ ร่วมคิดร่วมเขียนปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญ
ที่สุด กรุงเทพมหานคร พรินิพนธ์กราฟฟิก
- . แผนการจัดประสบการณ์ปีที่ 1. เล่ม 1-2 กรุงเทพมหานคร: ครูสภา, 2535

- _____ . แผนการจัดประสบการณ์ปีที่ 2. เล่ม 1-2 กรุงเทพมหานคร: ครูสภา,2535
- _____ . แผนการจัดประสบการณ์ปีที่ 3. เล่ม 1-2 กรุงเทพมหานคร: ครูสภา,2535
- พนัส หันนาคินทร์ (2549) *หลักการบริหาร โรงเรียน* กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2544) *การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิด วิธีและเทคนิค การสอน 1* กรุงเทพมหานคร เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมนเนจเม้นท์
- พิมพ์ผกา ดวงสว่าง (2541) *การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาใน กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*
- พรพิมล สิริเจริญพร (2546) *การจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษาของโรงเรียนเอกชน เขตพื้นที่ 8 จังหวัดเชียงใหม่ การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สาขา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*
- _____ . *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542* กรุงเทพมหานคร พริกหวานกราฟฟิค ,2542
- ไพรัช สู่แสนสุข และบรรเจอดพร สู่แสนสุข (2546) “หลักสูตรสถานศึกษาแท้เพื่อผู้เรียนเป็น สำคัญ” *วารสารวิชาการ* ปีที่ 3 ฉบับที่ 26 (กุมภาพันธ์) หน้า 2 – 26
- ไพรัช อรรถกามานนท์ และมัทนา ไชควรวัดนกร (2546) *การส่งเสริมชุมชนและท้องถิ่นในการ ปฏิรูปการศึกษา* กรุงเทพมหานคร สำนักงานปฏิรูปการศึกษา
- ภิญโญ สาธร (2553) *หลักการบริหารการศึกษา* กรุงเทพมหานคร ศ.ศ.การพิมพ์
- _____ . (2528) *หลักการบริหารการศึกษา* กรุงเทพมหานคร ครูสภา
- เมธี ปิลันธนานนท์ (2529) *การบริหารบุคลากรในวงการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2* กรุงเทพมหานคร โอ เอส พรินต์ติ้ง เฮาส์
- เยาวพา เดชะคุปต์ (2542) *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย* กรุงเทพมหานคร แม็ค จตุจักร
- รุ่ง แก้วแดง (2544) *การประกันคุณภาพการศึกษา ทุกคนทำได้ไม่ยาก* กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช
- ลำดวน เกสรสุนทร (2543) *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้การเรียนการสอน : ร่วมคิดร่วมเขียน ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด* กรุงเทพมหานคร สถาบันแห่งชาติเพื่อ การปฏิรูปการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2541) *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์บริษัท ดันอ้อ ๑๕๕๕
- _____ . (2542) *แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ* กรุงเทพมหานคร แอล ที เฟลต

- _____ . (2545) เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กรุงเทพมหานคร พริกหวานกราฟฟิค
- วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525) การพัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่ กรุงเทพมหานคร รุ่งเรืองธรรม ศักดา ทรัพย์ขวัญเมือง. (2543). การบริหารการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางใน โรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ศิริพร จันทโชติ (2543) สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนระดับก่อน ประถมศึกษาของเอกชน กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สมใจ ลักษณะ (2546) การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร ธนัชชการพิมพ์
- สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย (2542) “ยุทธศาสตร์การสอน” วารสารวิชาการ 2,1 (มกราคม) หน้า 51 – 61
- สุนทร อธิธินทร (2544) “บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี ในการส่งเสริมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการ (2543) การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียน สำคัญที่สุด : แนวทางสู่การปฏิบัติ กรุงเทพมหานคร ครูสภา
- _____ . (2543) ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด กรุงเทพมหานคร พิมพ์ดี
- _____ . (2543) ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร ครูสภา
- _____ . (2543) ร่วมคิด ร่วมเขียน ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด กรุงเทพมหานคร พริกหวานกราฟฟิค
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี (2544) รายงานการวิจัยการ ประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิดและวิธีการ กรุงเทพมหานคร อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544) มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพ ภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร บางกอกบลู๊ต
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2538) การดำเนินงานเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชนใน โครงการจัดทำเอกสารและคู่มือการดำเนินงานเกี่ยวกับโรงเรียนเอกชน เล่ม 2 กรุงเทพมหานคร ครูสภา

- . (2539) *คู่มือการประเมินมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเอกชน ประเภทสามัญ ฉบับปรับปรุง* กรุงเทพมหานคร ครูสภา
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2525) พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525
- ลำดี รักสุทธิ (2544) *เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนและเขียนแผนการสอนโดยยึดผู้เรียน เป็นสำคัญ* กรุงเทพมหานคร พัฒนาการศึกษา
- โสภิตอนงค์ บุญช่วย (2531) “ศึกษาศภาพการจัดสภาพการเรียนการสอนในระดับก่อน ประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร ศึกษาดุสิตวิทยาลัย
- หวน พันธุ์พันธ์ (2528) *การบริหารโรงเรียน* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- อนัญญา กรังพานิช (2549) “บทบาทผู้บริหารโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร” ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- อุทัย บุญประเสริฐและชโลมใจ กิงคารวัฒน์ (2528) *หลักและแนวทางการจัดการนิเทศสำหรับ โรงเรียนประถมศึกษา* กรุงเทพมหานคร รุ่งเรืองสาสน์การพิมพ์
- อุทัย หิรัญโต (2526) *สารนุกรมศัพท์สังคมวิทยา มานุษยวิทยา* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- Acchione, Lydia Marie Lies. “A Comparison of the Roles of Early Childhood Teacher and Mother(teacher)”(Online)Dissertation Abstracts International,Columbia University Teacher College 1993
- Ballantine, Jeannae J. (1993). *The Sociology of Education : a systematic analysis*. 3rd Englewood clifts NJ: 252 – 253
- Bertlesen Cynthia diane. (1998). “Primary Special Education Children Within and Inclusive Child – Centered Environment : A Qualitative Case Study.” Dissertation Thesis, Ph.D.(Education,Elementary).Ohio : The Ohio State University.Protocopied.
- Brandes, Donna and Ginnis, Paul. (1988). *A Guide to student – Centered Learning*. London : Blackwell Ltd.
- Capmbell, Ronald F .ct.al(1971). *Introduction to Educational Administration*. Boston : Allyn And Bacon
- Desautel, R.A.(1978). Administrative role perceptions of North Dakota Elementary School Principals as related to selected dimension of administrative function. Dissertation Abstracts International,39,(University Microfilm No.AAD91-15947).

- Driscoll, Marcy P. (1994). *Psychology of learning for Instruction*. Needham Height MA: Allyn
And Bacon
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York: McGraw-Hill
- Book. Gorton, Richard. (1983). *School Administration and Supervision*. Dubuque: Wm. C. Brown
- Hallinger, Phillip, and Joseph Murphy (1985). "Assessing the Instruction Management Behavior
of Principal". *The Elementary School Journal*. 86, 2 (November): 223
- Hilgard, Ernest R. and Bower, Gordon H (1975). *Theories of learning*, 4th ed. Englewood cliffs,
N.J. : Prentice – Hall.
- Improving Student Performance. Tallahassee: Florida State University, 1992
- Good, Carter
Childhood Education" (Online) Dissertation Abstracts International, University of Kansas., 1991
- And Teachers in Israel" Pro Quest Digital Dissertation DAI – A 64/06. P. 1985
- Lang, Hellmut R., Mcbeath, Arthur and Hebert Jo. (1995). *Teaching : Strategic and Methods for
Student Centered Instruction*. New York : Harcourt Brace Company.
- Pine, G.J. and V.B. Angelo. (1977). *Learner Centered Teaching : A Humanistic View*.
Colorado: Love Publishing.
- Tzuo, Pei – Wen. (2004). "The Nature of Teacher Control and Children's Freedom in

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือ

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/267

สาขาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด

จังหวัดนนทบุรี 11120

28 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ
เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลปาริชาติ

ด้วยนางสาวนันท์สิริ โอสุริยวงศ์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง บทบาทในการ
ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน
ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระจากท่านผู้บริหาร เพื่อหาคำตอบ
ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูล
การศึกษาค้นคว้าอิสระ ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจาก
ท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร.0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 089-495-5692

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/267

สาขาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

28 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ
เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนเข้มสอาดรังสิต

ด้วยนางสาวนันท์สิริ โอสุริยวงศ์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง บทบาทในการ
ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน
ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระจากท่านผู้บริหาร เพื่อหาคำตอบ
ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอกความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูล
การศึกษาค้นคว้าอิสระ ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจาก
ท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร.0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 089-495-5692

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/267

สาขาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด

จังหวัดนนทบุรี 11120

28 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบรรจบรักษ์

ด้วยนางสาวนันท์สิริ โอสุริยวงศ์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง บทบาทในการ
ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน
ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระจากท่านผู้บริหาร เพื่อหาคำตอบ
ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูล
การศึกษาค้นคว้าอิสระ ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจาก
ท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร.0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 089-495-5692

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/267

สาขาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด

จังหวัดนนทบุรี 11120

28 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ
เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียน โชคชัย รังสิต

ด้วยนางสาวนันท์สิริ โอสุริยวงศ์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง บทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระจากท่านผู้บริหาร เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูล การศึกษาค้นคว้าอิสระ ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร.0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 089-495-5692

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/267

สาขาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด

จังหวัดนนทบุรี 11120

28 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนผ่องสุวรรณวิทยา

ด้วยนางสาวนันท์สิริ โอสุริยวงศ์ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง บทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระจากท่านผู้บริหาร เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณพ จินะวัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร.0-2504-8505

โทรสาร. 0-2503-3566-7

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา 089-495-5692

ภาพนวก ข

แบบสัมภรณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา

เรื่อง บทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของ
ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้การสัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง .....

ระดับการศึกษา.....

ประสบการณ์การทำงาน.....

**ตอนที่ 2 บทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของ
ผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ระดับปฐมวัย จังหวัดปทุมธานี 5 ด้าน**

1. ด้านการส่งเสริมการวางแผนการจัดการเรียนรู้

1.1 ท่านมีการจัดประชุมครูผู้สอนและบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษาเพื่อกำหนดนโยบายจัดการ
เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างไร รูปแบบใด

.....
.....
.....

1.2 ท่านมีการบริหารงานในด้านการกำกับดูแลการจัดทำแผนงาน / โครงการเกี่ยวกับการจัดการ
เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างไร

.....
.....
.....

1.3 ในการกำหนดมาตรการดำเนินการให้แผนงาน / โครงการที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญบรรลุผลสำเร็จ มีองค์ประกอบอะไรบ้าง

.....
.....
.....

1.4 ท่านส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ หรือไม่
อย่างไร

.....
.....
.....

1.5 ท่านสนับสนุนให้ครูนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน หรือไม่
อย่างไร

.....
.....
.....

2. ด้านการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

2.1 ท่านมีการส่งเสริมให้มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาเพื่อผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

2.2 ท่านเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างไร

.....
.....
.....

2.3 ท่านสนับสนุนให้ครูจัดสภาพชั้นเรียนให้ผู้เรียนมีโอกาสทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

2.4 ท่านสนับสนุนให้มีการจัดการแสดงความสามารถของผู้เรียนในโอกาสต่าง ๆ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2.5 ท่านสนับสนุนให้มีห้องปฏิบัติการ สำหรับเรียนวิชาเฉพาะ เช่น ห้องดนตรี ห้องทดลอง วิทยาศาสตร์หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

3. ด้านการส่งเสริมการประเมินผลการจัดการเรียนรู้

3.1 ท่านสนับสนุนให้มีการวางแผนการประเมินผลการเรียน ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

3.2 ท่านส่งเสริมให้ครูประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีที่หลากหลาย อย่างไร

.....

.....

.....

3.3 ท่านสนับสนุนให้ครูจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

อย่างไร

.....
.....
.....

3.4 ท่านส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ในรูปแบบใด

.....
.....
.....

3.5 ท่านเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้ อย่างไร

.....
.....
.....

3.6 ท่านส่งเสริมให้ครูทำเครื่องมือการประเมินที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของกิจกรรมแผนงาน / โครงการ อย่างไร

.....
.....
.....

4. ด้านการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร

4.1 ท่านประชุมร่วมกับครูเพื่อวิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา อย่างไร

.....
.....
.....

4.2 ท่านมีการชี้แจงให้ครูผู้สอนและบุคลากรเข้าใจและปรับแนวคิด แนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

4.3 ท่านกระตุ้นให้ครูผู้สอนช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกันในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

4.4 ท่านสนับสนุนให้มีคณะทำงานเพื่อระดมความคิดในการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการแก้ปัญหาต่างๆหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

4.5 ท่านให้คำปรึกษา แนะนำครูเกี่ยวกับการเลือกใช้เทคนิควิธีการสอนอย่างหลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

4.6 ท่านกล่าวยกย่องชมเชย ประกาศเกียรติคุณแก่ครูที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเรียนเป็นสำคัญ ในรูปแบบใดบ้าง

.....
.....
.....

4.7 ท่านนำผลการดำเนินการ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบของครู หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

4.8 ท่านสร้างขวัญและกำลังใจในรูปแบบต่าง ๆ ให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาของท่านอย่างไร

.....
.....
.....

5. ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

5.1 ท่านสนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

5.2 ท่านสนับสนุนให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการหรือกิจกรรมการเรียนการสอนของสถานศึกษาบ้างหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

5.3 ท่านสนับสนุนให้ครูเชิญผู้ปกครองที่มีความรู้ (ภูมิปัญญาท้องถิ่น) มาเป็นวิทยากรให้กับนักเรียน หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

5.4 ท่านเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครูเพื่อหาวิธีในการส่งเสริมการเรียนรู้หรือแก้ปัญหานักเรียน อย่างไร

.....
.....
.....

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวนันท์สิริ โอสุริยวงศ์
วัน เดือน ปีเกิด	14 เมษายน 2519
สถานที่เกิด	เขตบางรัก จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา พ.ศ. 2542
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนอนุบาลสุรชนันท์ อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการ

